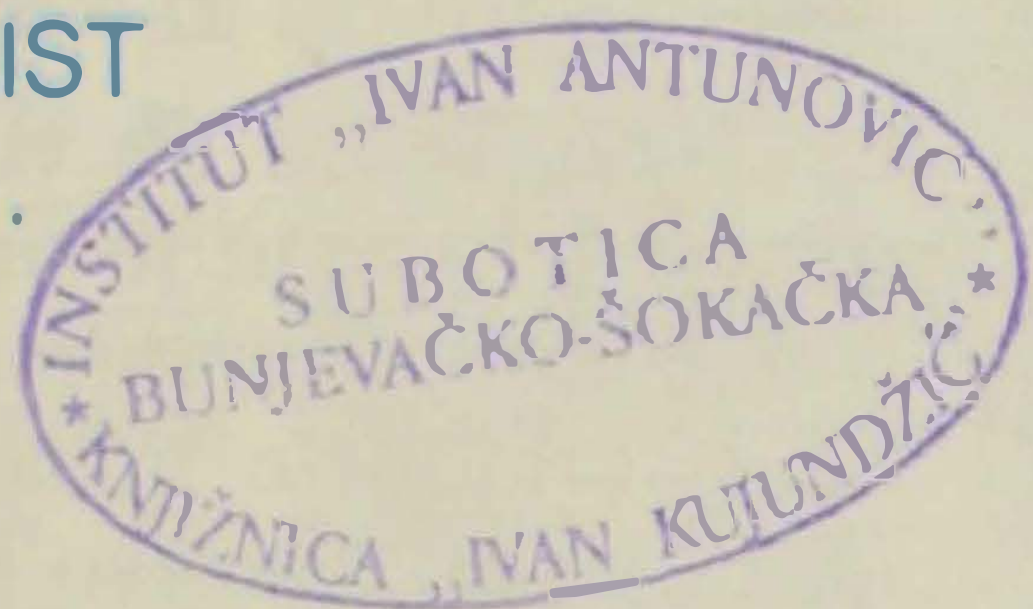

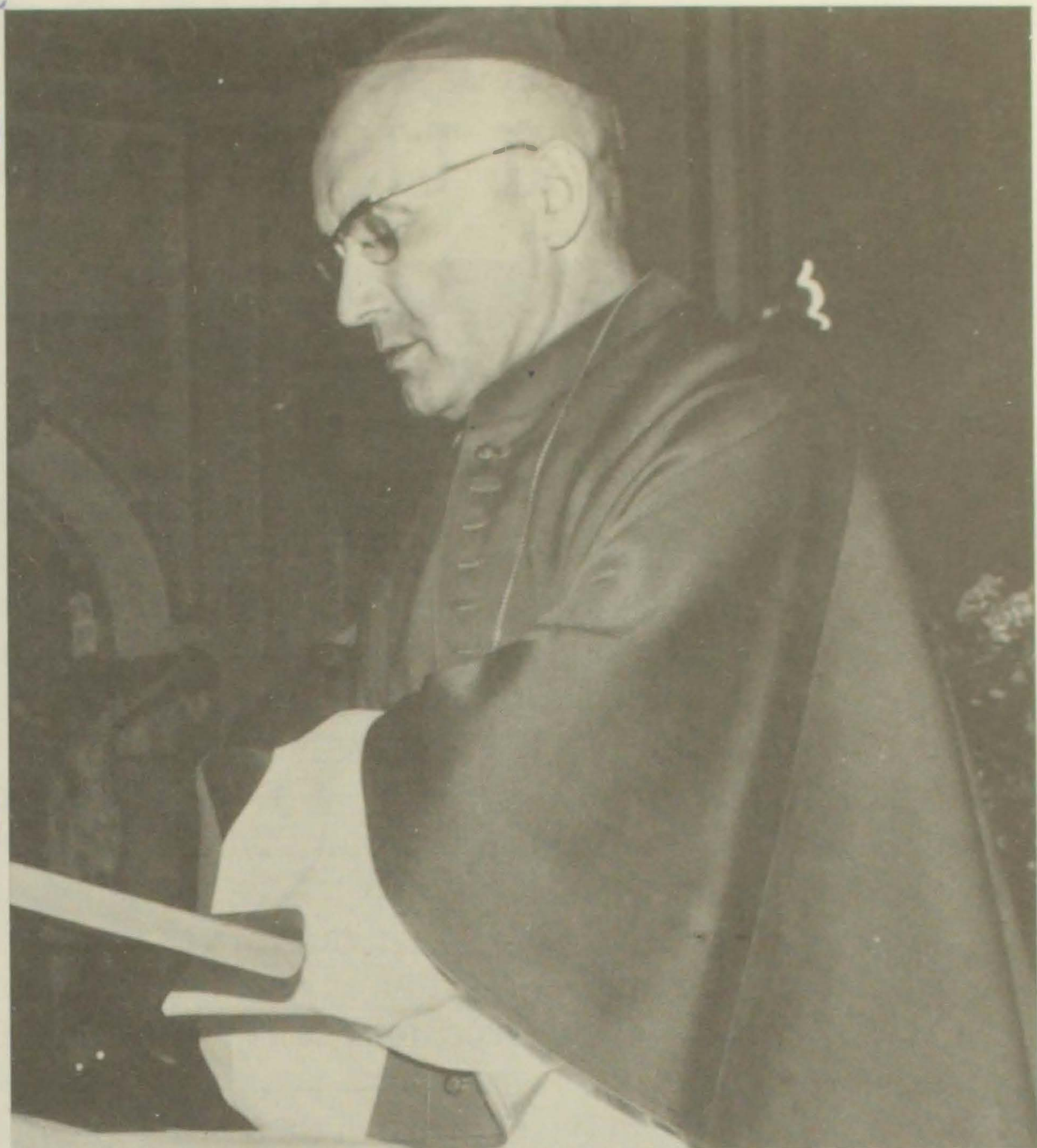
Bačko klačje

VJERSKO – INFORMATIVNI LIST
GOD XX. BR. 63; 15. VI. 1991.
CIJENA: 20 DINARA

SADRŽAJ

Sa pouzdanjem u Boga i ustrajnim radom	2
Nisam li i ja pozvan-a?!	3
Zahvalni govor Bele Gabrić prigodom primanja papinog odlikovanja	8
Zlatna harfa – Sombor '91.	10
Obnovljena bolnička kapela u Subotici	13
Odgoj djelo ljubavi (7)	14
"Šifra 029" – Koliko ste imali pobačaja?	15
Sprovod biskupa Matije Zvekanovića	16
Vijesti iz bajskog trokuta	18
Dokumenti Crkve	21
Prilog mladih	22
Vijesti	25

U Subotičkom svećeničkom staračkom domu "Jozefinum" u predvečerje 24. travnja preminuo je mons. Matija Zvekanović, subotički biskup u miru. Sprovod pokojnog biskupa bio je u subotičkoj prvostolnici dva dana kasnije. Sv. misu zadušnicu i sprovodne obrede vodio je kardinal Franjo Kuharić. (Opširnije na str. 16-17).

"U vama, mladi, živi duh plemenitosti, oduševljenja i idealizma. Dopustite Isusu i njegovoj poruci da vas mijenja. Isus vas zove na istinski put sa sobom, na put u vjeri koji traži vašu plemenitost, vaše oduševljenje i vašu hrabrost. To može biti čudesna avantura. Isus računa na vas. On je sigurno svjetlo u svijetu zapljusnutom zbrkom vrednota. On, dakle, na vas računa da bi to svjetlo odsijevalo u vašem životu. Ne rasipajte svoje darove. Krist ima potrebu od svega što mu možete pokloniti. Krist želi da dajete i dijelite svoju kulturu sa svima potrebnima. Za Krista je mnogo važnije što ste, a ne što imate. Radujete se što možete dijeliti plemenito".

Ivan Pavao II.

Po peti put je održano natjecanje malih dječjih zborova u našoj biskupiji. "Zlatna harfa" bila je ove godine ugošćena od Somboraca. Nastupilo je 13 zborova, a bilo prisutno više od petstotina djece. Najviše do sada. (Opširnije na str. 10-12).

SA POUZDANJEM U BOGA I USTRAJNIM RADOM

Na sam blagdan Uskrsa, kao ni cijelo vazmeno vrijeme nisu nas lišili grozota terora, koji se je širio po unaprijed utvrđenom planu po hrvatskim prostorima. Krv se prolijevala u samo uskršnje jutro, a na našu žalost to se nastavilo u kratkim vremenskim razmacima, sve do ovih dana kada pišem ovaj uvodnik. Množi se broj mučeničkih grobova, obitelji se zavijaju u tugu, zemlja se gura u sve veću moralnu i materijalnu bijedu. Mržnja poprima ludjačke izljeve i svim se sredstvima sije među ljude i narode, a u velika mnoštva jednostavnog svijeta uvlači se strah za sutra. Kao da je i same pameti nestalo u međuljudskim odnošima. No, hvala Bogu da su demokratske snage svu trijeznost razuma i kršćansko dostojanstvo podnošenja boli, uvreda, sa krstovskim raspoloženjem na praštanje, ostajući pri tome jasno i nedvosmisleno na stečenim pozicijama slobode, poštivanja dostojanstva svake osobe i svakoga naroda. Nažalost, ni naši mirni bački prostori nisu bili pošteđeni od takovih zbivanja. Preko ovih mirnih ravnica i spokojnih dunavskih obala na kojima vjekovima žive i susreću se različite kulture, vjerske i etničke skupine, prolazile su noge onih koji su sijali smrt i prolijevali nedužnu krv. To vrijedja svetost ovog mirnog tla, kojim se stoljećima širi Kristova poruka evandjeoske ljubavi. Sve manipulacije sa smještajem prebjega, bojim se da nisu sručene na daljnje zaoštavanje međunacionalnih sukobljavanja i sijanja mržnje.

U toj taktici zaoštavanja, nastavilo se cjepljenje etničkih skupina, kako bi se one i brojčano umanjile, a time i pravno obezvređile. U tom se smislu nije prezalo ni pred osnivanjem odredjenih stranaka, makar se one, radi nedovoljnog broja prijavljenih nisu mogle ni registrirati. No, cilj je unijeti u naš narod pomutnju, razdor i po mogućnosti svadju. Sredstva priocavanja, koja su još uvijek u rukama jednoulja i odredjene politike, vješto su izmanipulirali sva ta inscenirana zbivanja, praveći od toga veću buku od samih događaja, a sve to sa ciljem: unijeti među građanstvo, osobito ono hrvatsko, veću pomutnju i strah. Mora se priznati da se u tome i uspjelo, što pokazuju i rezultati izjašnjavanja kod posljednjeg popisa, gdje je svako izjašnjavanje bilo dobro, samo ako je išlo na štetu hrvatskog življa, da bi se sutra sa tim poluistinama moglo manipulirati pred očima domaće i svjetske javnosti.

Za svakog razumnog Hrvata, osobito vjernika, pouka je jasna: kičma hrvatskog življa, gdje god se on nalazio, jest njegova pripadnost Katoličkoj crkvi i zato su sračunati svi napadi na Katoličku crkvu, jer kad se pokoleba povjerenje naroda u nju, onda se sa takovim narodom može činiti što hoće. Nažalost, bilo je u prošlosti, a ima u samoj Crkvi u sadašnjosti takovih poteza koji pothranjuju to nepovjerenje, ali to su sporadične pojave i one redovito ne dohvaćaju maloga čovjeka iz puka, jer praktična vjernost onog malog njegovog seoskog župnika ili fratra, koji s njim dijeli dobro i zlo, nadomješta eventualne strukturalne promašaje kojima

se želi udovoljiti nečijim sitinim interesima. Zato je u ove dane veoma važno sačuvati prisebnost i ne ići u "boj sa vjetrenjačama" kojima bi se samo još više produbile postojeće razlike i izazvale polemike.

Ovo je vrijeme u kojim se istinski služitelji naroda, bilo da je riječ o političkoj stranci, kulturno-umjetničkim društvima ili crkveno-narodnim ustanovama, trebaju dokazati svojim zauzetim radom, a ne parolama, za dobro naroda i to u inim bitnim točkama.

Neke se od tih već pomalo rišu, kao sasvim realni planovi, kao što je otvaranje katoličke gimnazije, dolazak bosanskih franjevacu u Bajski trokut, odlazak sestara Kćeri Božje ljubavi među karaševske Hrvate. Ali, postoji još mnoštvo sasvim konkrentnih zadataka koji stoje pred nama kao Crkvom u hrvatskom narodu u ovim prostorima, o kojima treba veoma ozbiljno razmišljati. Tu je prije svega temeljitija priprema za evangelizaciju naše djece i školske mladeži, bilo kroz klasičnu katoličku katehezu, bilo kroz satove religiozne kulture ili osnova morala, koje će svakako trebati uvesti u sve naše škole. Zatim briga za evangelizaciju na sredstvima javnog priopćavanja koja nam postepeno trebaju sva biti dostupna. Briga za programe na radijskim i televizijskim postajama na hrvatskom jeziku, kao i uvođenje hrvatskog jezika u naša kazališta i škole. Briga o podizanju veoma niskog nataliteta, briga za naše stare i potrebne, skrb za obitelji. Briga za formiranje naše intelektualne mladeži do brige za prikupljanje, njegovanje i unapređivanje naše cjelokupne kulturne i duhovne baštine u svim njezinim oblicima. Imamo zato potrebne ustanove, i relativno lijep broj kulturnih radnika. Nažalost neke su od njih još blokirane u svom radu, radi pomanjkanja prostora i raspršenosti osobnlja. Nadamo se da će se dobrom voljom odgovornih i taj problem uvidjavno riješiti, kako bi smo ova teška vremena iskoristili na dobro svoga naroda. Ove nam neće poput proljetnje oluje jasno dozivaju u svijest, što su one isitnske i prave vrijednosti koje za vazda ostaju, a što je povijesna pjena, bila ona izazvana uz pomoć silne političke aparature i tko zna sa kakvim sredstvima. Narod kao biološka podloga u kojem Crkva utjelovljuje Krista, kroz evangelizacije i inkulturacione procese, te nastojanja oko posvećenja, istinske su vrijednosti u koje valja uložiti sav osobni, obiteljski život i rad, kao i rad svih zdravih ustanova koje dotični narod u odredjenom vremenu posjeduje. To je ono što nam ova suvremena zbivanja sugeriraju uz molitvu Gospodaru povijesti, da on koji zna i krivim crtama ravno pisati, iskoristi na dobro sva ova ljudska mahnitanja, kako bi se kroz njih otkrila istina svijetu, a odgovorne da potakne na razumno prosudjivanje i postupke. Pakosnicima, pak da osujeti njihove paklene namjere, da se u doglednoj budućnosti mogemo radovati pobjedi Istine, Dobra u Ljubavi.

NISAM LI I JA POZVAN-A?!

Svaki čovjek dolazi na ovaj svijet bezpomoćan, i kao takav potreban je tuđe pomoći. Takvu pomoć pružit će mu njegovi roditelji. Ali ta ovisnost o roditeljima neće dugo biti potrebna. Rastući dijete sazrijeva i sve više osjeća potrebu za samostalnošću kako fizičku, tako i psihičku. No, još uvijek se osjeća sigurnijim pored svojih roditelja.

Nastupit će vrijeme kada će se morati osamostaliti tj. opredjeliti. To će biti kada se bude nalazio na raskršću svoga života. Kojim putem poći, mnogi se pitaju? U tom životnom razdoblju mladi su izloženi pravim kušnjama, jer pred njih se stavlja veliki izbor zanimanja (zvanja), ali valja izabrati samo ono vrijedno i plemenito (barem tako razmišlja naša kršćanska mladež). Sve ovo do sada bila je uvertira teme o kojoj ćemo razmišljati, želeći probuditi u mladima ono plemenito, ono iskonsko što nose u svome srcu, a na što su možda i sami pozvani.

Na kraju smo akademske (školske) godine, kada se mladi nalaze pred izborom svog životnog poziva. Što izabrati, a što bi me ispunilo i osmislilo moj život, pitanje je svakog zrelog mladića i djevojke?!

Sveti Pavao veli: "Jedan je Duh, a različiti darovi". Valja izabrati taj dar koji mi je povjeren. Čovjek se teže opredjeljuje ako pred sobom ima veći izbor. Ne zna na što se odlučiti. Gdje se ostvariti?

Dakle, vidimo da se nije lako opredjeliti za životni poziv. Svaki čovjek u sebi želi biti sretan. Tu sreću (ili nesreću) pored ostalog osjećamo i u životnom pozivu. Zato valja dobro odabrati poziv koji će usrećiti prvo mene a onda i onoga koji živi pored mene.

Širok je izbor zvanja koje ljudi po svojoj želji, sposobnostima i mogućnostima odabiru. Jedan od takvih je DUHOVNI POZIV, koji se i ne može svrstati u kategoriju ostalih poziva koji se obavljaju više profesionalno, dok se duhovni poziv (zvanje) živi srcem. Pokušajmo zajedno razmišljati nad tim pozivom, koji često potisnut uz stranu, jer se još uvijek krivo shvaća, da je to poziv samo za neke osobe. Osobe koje su posebnim zahvatom odabrane. Možemo reći i tako, ali još više trebamo znati da je to poziv, koji se zaslužuje svojim čestitim životom. Kod ovoga ne želim zaniijekati Božji dar, nego samo želim reći da se duhovni poziv može izmoliti, može odabrati po vlastitoj želji i volji. Da li smo raspoloženi za takvu KARIZMU (poziv) pitanje je naše slobodne volje.

Dragi mladi, dobro razmislite na što ste pozvani ili bolje reći: na što vas Bog poziva. Nisam li i ja pozvan-a u duhovni poziv, pitanje je o kojem treba svaki pojedinac ozbiljno razmisliti i na njega iskreno odgovoriti.

Kako pronaći odgovor na ovo pitanje?

Na ovo životno pitanje može se odgovoriti samo u svjetlu vjere. Pavao lijepo kaže da se u Crkvi dijele

darovi (karizme). Da li sam se upitao-la, koja je meni karizma povjerena. Što Bog od mene očekuje, na što me poziva. Možda je Njegova volja, da budem Njegov svećenik, časna sestra. Čovjek bez vjere neće o tome razmišljati. Njegova su shvaćanja skućena, jer razmišlja samo razumom. Ti pak kao vjernik ne razmišljaš samo razumom, već srcem. Zato iskoristi rekao bih ovaj privilegij koji ti Bog daje. Mnogi mladi koji se nalaze kao i ti u fazi odlučivanja možda nemaju pred sobom izbor duhovnog poziva, jer nisu imali prilike upoznati Boga. Ti si imao tu priliku, i zato ju iskoristi na svoje dobro i dobro drugih. Budi oslušivač Božje Riječi, Njegove volje. Ako te Bog zove da ga izbliže slijediš kao svećenik, kao časna sestra, odvaži se i podji za Njim. Poziv je doduše zahtjevan, ali još više zahvalan. Biti Kristova produžena ruka i Njegovo otvoreno srce koje ljubi svakoga. To je poslanje Crkve koje Bog povjerava onima koji ga prihvaćaju. Dakle, duhovni poziv ne isključuje nikoga. Svatko je pozvan biti Kristov navjesticatelj, da izvrši svoju jedinstvenu ulogu u Crkvi, koju nitko umjesto tebe ne može izvršiti.

Zato mladiću i djevojko, možda je i tvoja uloga da budeš u službi Crkve. Dok se nalaziš pred alternativom, pred odlukom, dobro ispitaј svoju savjest: nisam li i ja pozvan-na u duhovni stalež. Da bih što bolje mogao razabrati na što te Bog poziva, potrebna ti je prije svega jedna sabranost srca, koja se najbolje doživljava u molitvi (meditaciji). Teren je to gdje ćeš zasigurno čuti Božji glas, Njegovu volju što ti je činiti i biti. Budeš li pozvan da ga slijediš u duhovnom staležu hrabro se odazovi i nećeš se pokajati. Lijep je i plemenit svećenički poziv, uz uvjet da ga dosljedno živiš čitavim svojim bićem.

Josip Kujundžić

S PAPOM IVANOM PAVLOM II.

Sam tok zbivanja redovito oblikuje i Papinu djelatnost u jednom vremenskom razdoblju. Tako i ovo razdoblje možemo obilježiti sa nekoliko značajnijih događaja, vezanih uz veliki radni susret svih kardinala sv. Rimske crkve, uz razvoj događaja na istoku Europe, stota obljetnica enciklike Lava XIII. "Rerum novarum", put u Portugal, u Poljsku, te napeta situacija u našoj domovini.

Ovaj naš prikaz pada istovremeno sa 70. obljetnicom života sadašnjega pape Ivana Pavla II. zato mu puni sinovske odanosti i ljubavi želimo da nastavi svoje služenje Bogu, Crkvi i cijelom čovječanstvu sa onim zaljubljeničkim i atletskim zanosom, kako je protekao dosadanji dio njegovog velikosvećeničkog služenja pod okriljem One, kojoj se sav predao ("Sav Tvoj").

BRIGA ZA CRKVE U ISTOČNOJ EUROPI

Gotovo pedeset godina, a u nekim dijelovima i sedamdeset godina Sv. Stolica nije mogla imati redovite kontakte, a još manje mogućnosti da imenuje biskupe i sredjuje crkvene prilike u pojedinim zemljama Istočne Europe.

Nakon što je sredio prilike u Ukrajini, kako među katolicima istočnog tako i zapadnog obreda, a na Baltiku još i ranije, sada je sredio katoličku hijerarhiju zapadnog obreda u Bjelorusiji, Rusiji i Kazahstanu. Učinjen je novi raspored biskupija i nadbiskupija, osnovavši i neke nove crkvene jedinice, te sva ta mjesta popunio biskupima i nadbiskupima.

Kad je već riječ o SSSR-u, ne može se mimoći radosna činjenica, da je na Cvjetnicu ove godine ukrajinski velenadbiskup kardinal Ivan Miroslav Ljubačivski, nakon 46 godina ponovno zaposleo prijesto lavovskih katoličkih velenadbiskupa, a možda uskoro prije sto lavovskog katoličkog patrijarhe, uz veliko mnoštvo radoznog naroda.

Odstupom 92 godišnjeg nadbiskupa Praga kardinala Františka Tomaška poznatog borca za ljudska prava i

slobodu vjere, sv. Otac je imenovao dosadašnjeg češko-budjehovičkog biskupa Miroslava Vlka za praškog nadbiskupa i češkog primasa, čovjeka velike ljudske i katoličke širine. Nadati se je da će to biti pogodna osoba za vrijeme u kojem se ima dogoditi rasplet češko-slovačke krize u prisilnom zajedništvu.

Sve je veći prostor slobode i demokracije u Albaniji. tamošnja desetkovana katolička zajednica, nakon desetljeća zatirućih krvavih progona polako izlazi na svjetlo dana. Polagano se organizira vjerski život po gradovima i selima u kojima su živjeli katolici. Sestre Majke Terezije su već otvorile svoje kuće u Albaniji. Tridesetak živućih svećenika, unatoč visokoj životnoj dobi poduzimaju sve kako bi obnovili vjerski život, a vjernici izvlače iz raznih skloništa zakopane i skrivene crkvene predmete. A i Sv. Stolica je već poslala svoju delegaciju na pregovore sa albanskom vladom. Mislim da tu ni naša Crkva ne bi smjela sjediti skrštenih ruku, nego čim političke prilike dopuste, da poletimo u bratsku pomoć Crkvi u Albaniji, tim više što mnoge naše redovničke obitelji, a i biskupije, koji u svojim redovima imaju članova albanske narodnosti, u prvom redu Bosanska franjevačka provincija, Skopsko-prizrensko biskupija, sestre Kćeri Božje ljubavi, slovenske milosrdnice i druge redovničke zajednice čiji su članovi na Kosovu naučili albanski, da priskoče toj Crkvi u pomoć. Posebno ćemo biti ponosni mi, Crkva u Bačkoj, jer se mnogo albanskih mladića odgojilo u našem subotičkom sjemeništu. Tako ćemo i mi doprinijeti rješenju te aktualne situacije u Albaniji.

Sv. Otac Ivan Pavao II. imenovao je mons. M. Rizzi-ja apostolskim nuncijem u Bugarskoj. Njegov skoro dolazak u Sofiju s velikim nadama čekaju bugarski katolici obiju obreda, da im pomogne u rješavanju teške situacije u kojoj se našla malobrojna ali živa katolička zajednica u Bugarskoj. Novom nunciju želimo, da sa ljubavlju Ivana XXIII. nastavi njegovo djelo u tom narodu, koga je spomenuti papa toliko volio, da je rekao da će u njegovom prozoru za svakog Bugarina uvijek goriti svijeća.

BORBA ZA ZAŠTITU ŽIVOTA I CRKVE

Još u vazmeno-bijelom tjednu Papa je četvrti put za svoga pontifikata sazvaio sve kardinale. Dvije su teme dominirale u ovom susretu. U zemljama kršćanske civilizacije sve se više rasplamsava borba protiv života u različitim njezim oblicima. To je prije svega porba za legalizaciju pobačaja i sve vrste borbe protiv začeca života: kontraceptivna sredstva i sterilizacija.

Drugi vid te borbe je nastojanje da se uvede eutanazija - smrt iz milosrdja. Ako se k tome pridoda širenje dorge u tim prostorima dobiva koje dobiva zabrinjavajuće razmjere, onda se vidi tužna slika stanja naše civilizacije. Tu crkva ne smije propustiti priliku, jer ona ima sva potrebna sredstva za liječenje tih teških rana suvremenog čovjeka. Drugi, ne manje težak, problem suvremene Crkve je širenje sekti po svemu svijetu, napose u Latinskoj Americi i po misijskim zemljama. Ova pojava već rastaće postojeće crkvene zajednice i veoma otežava evangelizaciju suvremenog svijeta.

Ti su problemi dobro uočeni i sagledani, a nadati se je da su naznačeni i pravci duhovne obnove koju Crkva treba poduzeti na velikom svjetskom planu. Zadatak ostaje mjesnim Crkvama, da mi problem sagledamo u svojim prostorima i pokušamo naći lijek. Tu je Crkva u Bačkoj pred veoma teškim problemom samoubica, u čemu držimo prvo mjesto u Europi, ako ne i na cijelom svijetu? A tko se o tomu u nas uopće stara?

STOTA OBLJETNICA ENCIKLIKE "RERUM NOVARUM"

Dne 2. svibnja o.g. objavljena je najnovija /deveta/ enciklika Ivana Pavla II. pod naslovom: "Centesimus annus" /"Stota godina"/, kojom Papa obilježava značajnu godišnjicu od izaska enciklike Lava XIII. "Rerum novarum", što predstavlja početak službenog naučavanja Crkve o društvenim pitanjima. Ova enciklika ima to veće značenje, jer propašću komunističkog gospodarskog sustava, nastao je veliki gospodarski vakuum. Suvremeni svijet pa i ekonomisti, očekuju kakve će sugestije dati Crkva u ovom prijelaznom razdoblju, ali i općenite smjernice za obnovu ekonomije na evandjeoskim i crkvenim temeljima, jer je i sama zapadna ekonomija na svoj način ušla u krizu. Ona je izgubila od zdrave i ljudske vrijednosti i zamijenila ih profitom, kao jedinim mjerilom. Papa jednako žestoko kritizira propali komunistički sustav i ukazuje na uzroke njegove propasti kao i kapitalistički sustav, iznoseći i njegove velike nedostatke. Posebno je naglasio vrijednost i smisao privatnog vlasništva te dostojanstvo čovjeka u njegovoj podređenosti Bogu. Od organiziranih oblika ostvarivanja ljudskih prava i vrijednosti Papa preporuča dobro i demokratski organizirane sindikate.

DRUGO PAPINO PUTOVANJE U PORTUGAL

Od 10. do 13. svibnja sv. Otac je drugi put hodočastio u Portugal. To je apostolsko putovanje imalo, uz

sve općenite ciljeve i nakane, i osobnu Papinu zahvalu Majci Božjoj Fatimskoj u povodu desete obljetnice Njezine milosne intervencije, da je Papa nakon atentata 13. svibnja 1981. godine, ne samo ostao živ, nego i dobio potrebnu snagu da je mogao deset godina obavljati veoma zauzeto i odgovorno svoju tešku veliko-svećeničku službu na korist Crkvi i svijetu.

U ovaj apostolski put lijepo se uklopio posjet Azorskim otocima i otocima Madeira. Na ovom putovanju Papa je dao jednu karakterističnu i utješnu izjavu, upozoravajući svjetsku, a još više crkvenu stvarnost, da se ne treba bojati ovih silnih promjena i zbivanja. "Ne radi se o starom svijetu koji nestaje, već o novom svijetu koji se radja".

Vjerujemo da ova izjava nije bez posebnog nadahnuća Duha Svetoga, a pada u tolika teško izmučena srca i duše, osobito na ovim našim prostorima kao pravi melem. Ispravne i Božje duše osjećaju, da se tu radi više o bici duhova, nego odredjenih ljudi i naroda. Posebno je utješno da se ne radi o borbi starog svijeta sa izgledima na pobjedu, o čemu nas uvjerava i naš zdrav razum, nego da su to porodjajne boli jednog novog Božjeg svijeta koji nastaje. To nam je velika okrepa u našim podnošenjima i patnjama. Uistinu to srce Pape je veza izmedju Božjeg i našeg zemaljskog svijeta.

PAPINA SKRB ZA NAŠU CRKVU I NAROD

Papa Ivan Pavao II. nebrojeno je puta za svog pontifikata izražavao svoju ljubav, naklonost i zauzimanje za naš narod i Crkvu u njemu. Učinio je to i u proteklom razdoblju u nekoliko navrata na različite načine. Prije svega pokazao je to imenovanjem novog pomoćnog biskupa Zagrebačke nadbiskupije u osobi mons. Jurja Jezerinca, župnika hrvatske katoličke župe u Kanadi.

U povodu velikog pokorničkog slavlja, koje je organizirao prvi biskup Crkve u Hrvata, kardinal Franjo Kuharić, za mir i sretno rješenje nastale političke krize u zemlji, Papa je toga dana, 21. travnja, uputio prisutnima na trgu sv. Petra i preko radio Vatikana cijelom svijetu poruku sa molbom da mole Djevicu "Najvjerniju odvjetnicu Hrvatske" za mir i slogu u Hrvatskoj i cijeloj zemlji.

Kada je 10. travnja primio osječke sveučilištarce rekao im je da "u vazmeno vrijeme proživljavamo Kristovu pobjdu nad grijehom i smrću. To je temelj kršćanske nade koja u najtežim trenucima potiče čovjeka da ne posustaje na svome putu Bogu izvoru života i mira.

Par dana kasnije sv. Otac je primio tadanjeg rektora Zagrebačkog sveučilišta prof. dr. Zvonimira Šeparovića, koji mu je predao "Apel za Hrvatsku" i osobno izvijestio sv. Oca o stanju u našoj Domovini. Ugodna je svijest da su u Papino srce pohranjene sudbine crkve i naroda Hrvata.

ŽIVOTNI PUT O. GERARDA STANTIĆA

4/ KARMELSKI NOVAK U GRAZU

Dne 11. rujna 1896. dvadesetgodišnji Tomo Stantić stupio je u novicijat karmelićana u Grazu /Austrija/

U registru oblačenja novak je zapisao: "Poslije večernje, u 15,30 sati vlč.o. Prior, vlč.o. Anastazije od Uznesenja Bl. Djevice Marije obukao je u habit našeg reda Tomu Stantića, djaka koji je završio sedmi razred gimnazije. Dotični je rođen u Subotici, u Kaločkoj nadbiskupiji u Mađarskoj. rođen je 16. rujna 1876. godine kao zakoniti sin Josipa, zemljoradnika i Julijane, r. Jagić. U našem će se redu zvati Br. Gerard od sv. Stjepana.

Tomo postaje karmelićanin u doba kada je Terezijanski Karmel otpočeo jedan novi hod poslije velikih iskušenja u koja je stavljen raznim ukinućima u 19. stoljeću.

U godini njegova rođenja službeno je ukinuta kongregacija Terezijinih karmelićana u Španjolskoj. Talijanska Kongregacija, kojoj su od godine 1876. pripojeni teritoriji koji su do tada pripadali španjolskoj Kongregaciji, a u čijem je sklopu bila i Austrijska provincija, izišla je iz raznih ukinuća desetkovan. Jozefinizam je posebno pogodio Austrijsku provinciju kao i tri Boljske provincije, u čijem je uništenju imala udjela i carska Rusija.

U vrijeme kada u karmel stupa Tomo Stantić u sklopu Austrijske provincije nalaze se Poljska i Mađarska. Od nekada četiriju provincija: 3 Poljske i ugledne Austrijske sv. Leopolda, ostalo je svega sedam samostana. U Austriji su bila dva priorata: u Linzu i Grazu i gostinjac u Beču. U Poljskoj se nalazio priorat u Czerni, i vikarijat u Wadowicama. U Mađarskoj su bili priorat u Győr-u i vikarijat u Budimpešti.

Godine 1901. ovako upriličena provincija ima 44 svećenika, 24 bogoslova, 4 novaka i 26 braće pomoćnika.

Sticajem okolnosti ovako oblikovana provincija je višenacionalna, ali se ubrzo ustanovila posebna Poljska provincija Duha Svetoga, a isto ako i polu-provincija Mađarska.

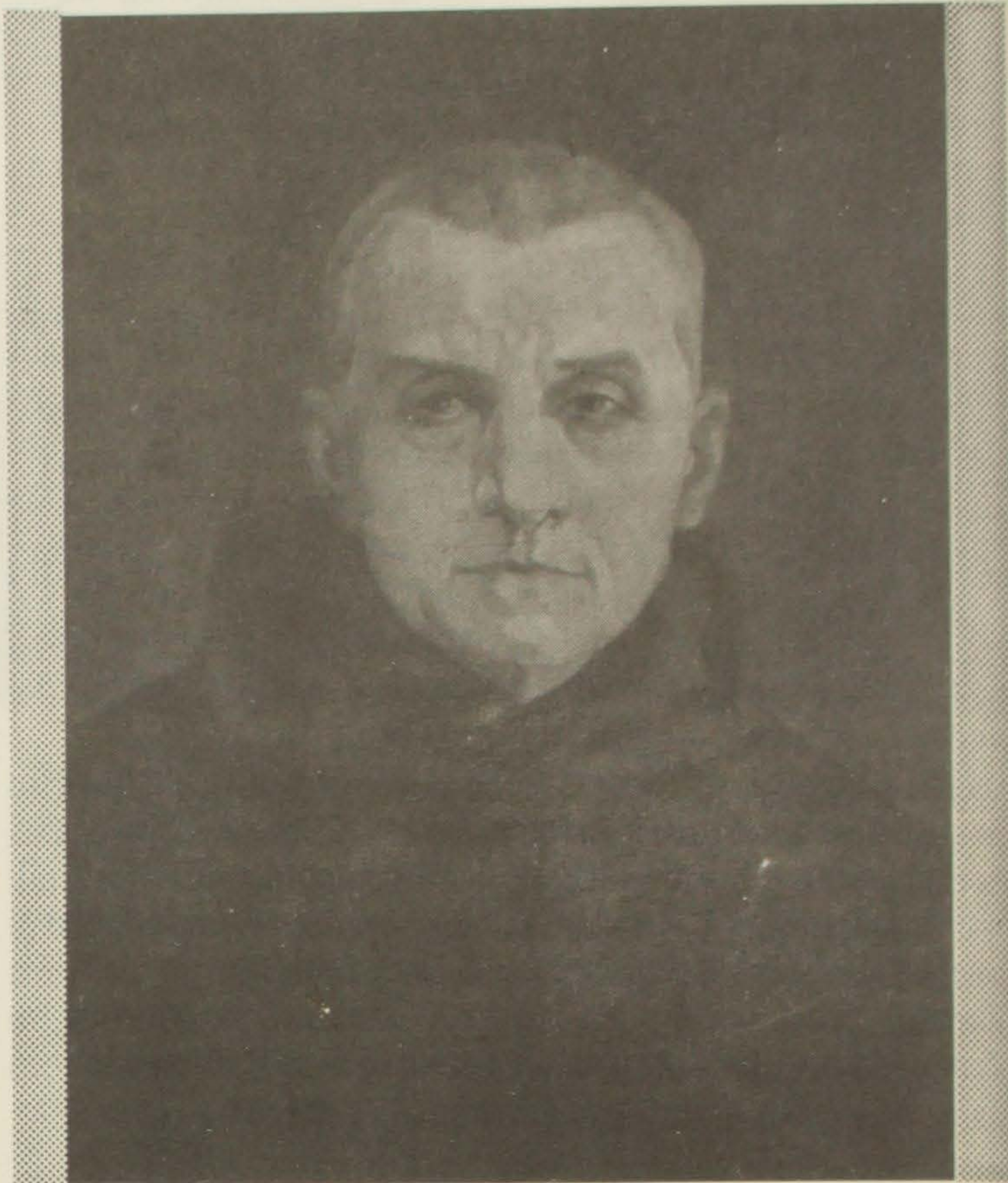
Priorat u Grazu, kuća za formaciju novaka, sudeći po statistikama, je sa diskretnim brojem redovnika. U njemu živi devet svećenika, sedam novaka i nekoliko braće pomoćnika. Takav broj redovnika omogućavao je da se u samostanu odvija život po svim smjernicama redovničkih karmelskih ustanova.

Prema tadašnjem zakonodavstvu Matutinum i Laudes, današnji Služba čitanja i Pohvale su se molili u ponoć. Novaci s njihovim učiteljem su poslije toga još imali polu-satno razmatranje. Ujutro su se molili časovi, poslije njih jedno-satno razmatranje i konvencionalna misa.

U poslijepodnevnom satima se moli večernja. U večernjim satima je bilo još jedno razmatranje. Poslije razmatranja slijedila je stroga šutnja sve do prve molitve narednog dana. Poslije ručka je bila jednosatna rekreacija.

Uz dnevne pouke koje je redovito držao učitelj novaka, novaci su bili zaposleni u različitim kućnim poslovima i u vrtu. Gradački samostan ima i vlastitu šumu pa su po svoj prilici novaci sjekli i spremali drva kako bi se zimi imali čime grijati. Jednom tjedno išlo se na redovitu šetnju, a šest puta godišnje je bila "velika rekreacija" kada se moglo provesti cijeli dan izvan kuće.

U ovom ozračju provodio je mladi Gerard od sv. Stjepana svoj novicijat pod vodstvom učitelja novaka o. Ruperta od sv. Norberta. Učitelj novaka je bio poznat kao vrlo zahtjevan. Nije nikome gledao kroz prste.

Učiteljeve pouke novcima su se u ono doba temeljile na "Pouci novaka" koje je napisao član karmelskog reda časni o. Ivan od Isusa i Marije, 1605. godine. Taj priručnik je vrlo značajan jer je pisac živio u doba tridentinske obnove i uspješno je povezao humanističku pedagogiju na temelju psihologije, predložio je novcima da upoznaju sebe, da otkriju svoju konkretnu situaciju i da na tom otkriću grade svoj duhovni život.

Uz temeljno uvodjenje u duhovni život mladog redovnika Gerarda odgojitelji su upoznali sa ustanovama reda, zavjetima, povješću reda, kako bi imao zaokružena saznanja o svojim obavezama i kako bi od vrednota koje je upoznao, živio kao zavjetovani redovnik. Kako je i zajednica svećenika novicijske zajednice imala pravo na uvid u život i napredak novaka i procjenjivati njihov razvoj, svakog četvrtog mjeseca učitelj novaka je informirao svećenike o svakom novaku. Svako četveromjesečno informiranje imalo je zaključak koji se izražavao tajnim glasanjem. Takovo je glasanje uslijedilo i za mladoga karmelićanina iz Subotice.

Takvo mišljenje otaca je izraženo tri puta za brata Gerarda u 1897. godini. Ishod glasanja je svakako bio pozitivan. Kao za mnoge, tako je i za Gerarda godišnja kušnja u novicijatu završila privremenim zavjetima. Taj radosni događaj zbilo se 11. rujna 1897. godine. U knjizi u kojoj su se bilježili zavjeti pojedinih novaka, nalazimo vlastoručni obrazac zavjeta kojim je br. Gerard položio svoje zavjete.

Poslije prvih zavjeta br. Gerard se nije dugo zadržao u gradačkom samostanu. Samostanska kronika u Grazu bilježi da je 27. rujna 1897. godine br. Gerard od sv. Stjepana oputovao u Győr.

*o. Ante Stantić, OCD
vicepostulator*

KRUNICA ZA CRKVVU

Slavna Otajstva

CRKVA! Kako sadržajna riječ! Znamo da ona, kad je pisana velikim početnim slovom. Znači hijerarhijsku zajednicu vjernika pod istom glavom, sabranih u istoj vjeri. Crkva je Tijelo Kristovo, sastavljena od različitih udova: počev od sv.Oca, kardinala, biskupa, svećenika i redovnika sa svim ostalim vjernicima, sve do onog najmlađeg novokrštenika. I svaki od njih ima svoju ulogu u Crkvi, kao član jedne te iste obitelji. Zato vjerni puk Crkvu rado naziva i sa "Sveta Majka Crkva".

Stariji vjernici s pietetom se sjećaju kako su u doba cvata katoličkih organizacija na svojim skupovima ili kod Obnove krsnoga Zavjeta oduševljeno pjevali:

"Stoj čvrst mi, krsni zavjete, ja Crkvu slušat hoću!
I majčine joj savjete, a vijek ću bježat zloću..."

Ali Crkva je svojoj djeci ne samo Majka, nego i Učiteljica, koja ih vodi ispravnim putem Božje Riječi, da postignu svoju posljednju svrhu: Proslavu Boga i spasenje duše.

Poznato nam je također da Crkva u vremenu ima trostruko obilježje, s tri kategorije svojih sinova i kćeri. A to je: Slavna Crkva sa svom našom već spašenom braćom i sestrama, svetima u NEBU. Trpeća Crkva, duše koje se još moraju pročistiti za susret s Bogom licem u lice u ČISTILISTU. I konačno Vojujuća Crkva, s nama koji smo po Krštenju već zapućeni prema Vječnosti, ali još živimo na zemlji punoj borbe za dobro i rvanja protiv zla, sa svim opasnostima da zalutamo...

Eto, tu i takvu Crkvu mi želimo odano slušati i za nju se žarko moliti. Pa dok tijekom uskrsnog i duhovskog vremena uzimamo svoju krunicu u ruke da s Marijom, Majkom Crkve proživljavamo tajne Kristova Uskrsnuća moleći slavnu krunicu, vapimo za Crkvu.

1. ISUS KOJI JE OD MRTVIH USKRSNUO

Kadgod izgovaramo Vjerovanje, svaki put ispovijedamo da je Isus iza smrti na križu "sašao nad Pakao i treći dan uskrsnuo od mrtvih." Proslavljeni spasitelj prvo je htio obradovati pravednike St. Zavjeta, koji su s nadom iščekivali taj čas. A onda, u zoru trećeg dana, nastajala je eksplozija radosti na zemlji. Uskrsnuli je tolike utješio svojim ukazanjima. "Mir vama", ponavljao je. "Ne bojte se!" ... "Ja sam to"... "I obradovaše se učenici vidjevši Gospodina", kliče sv.Ivan (Iv 20,20).

Ovdje ćemo se i mi s Uskrnulim Kristom sjetiti naše trpeće braće, koji iščekuju oslobođenje, te ćemo ovu desetku prikazati ZA DUŠE U ČISTILISTU, da što prije dođu u krilo Očeva.

Pokoj vječni daruj svim preminulima!

2. ISUS KOJI JE NA NEBO UZAŠAO

U općenju sa svojim učenicima iza svoga uskrsnuća Isus ih je spremao za njihovo POSLANJE. Tako u jednom od ukazanja Jedanaestorici u Galileji, unatoč njihova straha i sumnji, naredi im snagom svoga božanskog Autoriteta: "Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Podite, dakle, i učinite mojim učenicima sve

narode. Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga, učeći ih obdržavati sve što sam vam naredio..." (Mt 28, 18-20, sl.)

Opraštajući se od svojih, Isus je naglasio: "U kući Oca moga ima mnogo stanova... Idem da vam pripremim mjesto." Ovdje ćemo se moliti ZA SVE KOJI SU POSLANI NAVIJEŠTATI ljudima Radosnu vijest, da ih Isus čeka u Očevom domu...

"Dodite, blagoslovljeni Oca mojega!"

3. ISUS KOJI JE DUHA SVETOGA POSLAO

Na sam dan Uskrsnuća nakon pozdrava MIR VA-MA, Isus je dahnuo u apostole i rekao: "Primate Duha Svetoga!" ... Tom prilikom predao im je svećeničku vlast opraštati grijehe. Ali, znajući njihovu krhkost, prije svoga Uzašašća im naredi: "Ostanite u gradu, dok se ne obučete u silu s visine... čekajući Obećanje Očovo"... (Lk 24,48, Dj, sl.)

Apostoli su poslušali i u molitvi s Majkom Isusovom dočekali dan Pedesetnice. A tada, izlila se na njih bujica darova Duha Svetoga... I od tada, nastavlja se izljevati na Crkvu. Vodstvo Duha Svetoga potrebno je za svakog čovjeka, ali nadasve onima koji su postavljeni da drugima upravljaju. Zato s Marijom molimo u ovoj desetki ZA SV.OCA I ZA SVE CRKVENE I SVJETOVNE POGLAVARE, da ispravno vode tijekom ljudske povijesti...

"Nek se sila Duha Tvog spusti na sve nas!"

4. ISUS KOJI JE TEBE, DJEVICE, NA NEBO UZEO

Velika je naša utjeha što se u molitvi smijemo obraćati nebeskoj Crkvi, vjerujući u "općinstvo svetih" s Presvetom Djevicom na čelu. "Uznesena je Marija u nebo, raduju se anđeli!...", pjeva Liturgija na blagdan Uznesenja Marijina.

Moleći ovu desetku zazivajmo Božju pomoć po zagovoru Majke Marije, ZA VELIKE POTREBE I SUVREMENE NEVOLJE sinova i kćeri ove "suzne doline"...

"O blaga, o mila, o slatka Djevice, Marijo!"

5. ISUS KOJI JE TEBE, DJEVICE, NA NEBU OKRUNIO

Kršćani vjeruju da je Krist svoju Majku Mariju u nebu okrunio za Kraljicu neba i zemlje... Uloga Marije Kraljice jest da posreduje u spašavanju ovoga svijeta za koji je Krist prolio i posljednju kap svoje presvete KRVI. Tu ljubav Božju vjerni puk želi uzvraćati životom po Božjim zakonima, vršeći volju Očevu. Tada, samo tada može doći "Kraljevstvo Božje" i nastati mir među ljudima. Neka nam u tome pomogne Majka Marija, Kraljica svemira!

S Njome ćemo u posljednjoj desetici slavne krunice moliti zaufano: DA DOĐE BOŽJE KRALJEVSTVO NA ZEMLJU I DA ZAVLADA PRAVEDAN MIR U SVIJETU.

"Mira daj srcima, mira obiteljima, mira narodima, mira cijelom svijetu!"... Kraljice mira, moli za nas!

s.Marija Andelina Kujundžić

ZAHVALNI GOVOR PRIGODOM PRIMANJA PAPINOGR ODLIKOVANJA

Gospodine biskupe,
dragi gosti i prijatelji!

U ovom svečanom trenutku teško mogu naći izraze za svoja osjećanja i misli. Ali, uvjeren sam da je najljepša ljudska riječ: hvala.

Zato najiskrenija i neizreciva hvala našem duhovnom poglavaru, našem svetom ocu papi Ivanu Pavlu II na ovom velikom odličju. U dubini srca osjećam da nisam dostojan tako velikog priznanja. Ali, kad je bila takva želja i volja drugih, primam ovu nagradu sa iskrenom zahvalnošću i radošću.

Također želim istaći svoju zahvalnost i velečasnom Lazaru Krmpotiću, koji je pomogao da se sve ovo može ostvariti.

Ovo slavlje, tako neobično u dosadašnjem vrlo jednostavnom mom životu, je u povodu moga sedamdesetog rođendana i pedeset godina moga kulturnog rada. Ovo je čas da se osvrnem na dugu stazu prošlog vremenskog perioda. I dok u duši proživljavam sve što je minulo, želim zahvaliti svima s kojima sam se na svom životnom putu susretao u ljubavi i prijateljstvu.

U prvom redu neizmjerena hvala mojoj pokojnoj mami, jer ona je za mene najveći junak na svijetu. Znam što je sve učinila i podnijela za nas koji smo još kao nejakica dica ostali bez oca (1930. god.).

Zatim, najljepša hvala mojoj braći, jer su mi požrtvovno pomagali za sve vrijeme mog školovanja i sa radošću mogu reći kako sam s njima uvijek živio i živim u bratskoj ljubavi, u miru i slozi.

Na ovoj svečanosti, dok se sjećam minulih godina, izričem veliku zahvalnost svojoj životnoj suputnici i supatnici, koja je sa mnom dijelila sve dobro i zlo za proteklih 40 godina, a u najtežim danima davala mi je nesebičnu podršku i odanost.

U ovom svečanom času svim mojim rođacima i prijateljima od srca zahvaljujem na ljudskoj iskrenosti i susretljivosti, jer su mi tako uljepšali dane života koji nisu uvijek bili mirni i sretni.

U osvrtu na protekle godine sa zahvalnošću i ljubavlju se sjećam svih onih prosvjetnih radnika s kojima sam radio i suradjivao kroz dugi period od kada sam 1950. god. postao profesor i radio u pojedinim subotičkim školama i kulturnim ustanovama.

Hvala svima koji su mi manje ili više pomogli, a onima, koji su mi učinili neko zlo, njima je davno oprošteno, jer ljudsko srce je nesretno ako u sebi nosi mržnju.

Od srca zahvaljujem svim svećenicima i časnim sestrama s kojima sam na bilo koji način suradjivao i bio prijatelj kroz sve protekle godine.

Za ljepotu ove svečanosti zahvaljujem gospodinu biskupu i svim vama koji ste došli na ovu proslavu i tako doprinijeli da ova služba Božja bude lijepa u pobožnosti, a poslije prijateljski susret u blagovao-nici u ljudskoj iskrenosti i radosti.

Također zahvaljujem članovima našeg katedralnog zbora "Albe Vidaković" pod vodstvom s. Mirjam Pandžić, jer su učinili ovu svečanost još svečanijom.

Sve ovo, što danas doživljavam, ne bi se moglo dogoditi bez blage ruke Božje providnosti koja me je vodila i štitila kroz sve putove života. Zato vječna hvala Gospodaru neba i zemlje što mi je dao snage u svim uvjetima moga života i rada kroz sve protekle godine.

Kad mi je bilo najteže, kad sam kroz zatvorske rešetke vidio samo komadić plavog neba, Bog mi je dao snage da ne izgubim ljudsku nadu i snagu za dalji rad, jer sam znao da rodoljublje nije krivično djelo, nego moja dužnost do kraja života.

Te moje nade nisu se pretvorile u ništavilo. Stasali su naši novi naraštaji, vođeni željom da pomognu svome narodu u njegovom duhovnom, prosvjetnom, kulturnom i političkom životu.

Dočekao sam sretan dan 5. novembra (studenog) 1978. god. kad sam uzeo u ruke prvi broj našeg novog lista "Bačko klasje" (pod uredništvom vlč. Lazara I. Krmpotića).

Također je za mene bio svečan događaj kad je povodom svoje stote obljetnice nastavila svoje pohode u naše kuće "Subotička Dani-ca" od 1984. god. pa sve do naših dana (glavni urednik Stjepan Beretić, a odgovorni urednik Lazar I. Krmpotić).

Bio sam neizmjereno sretan kad sam 1986. god. sudjelovao u Subotici na svim priredbama proslave tristote obljetnice seobe veće grupe Bunjevaca i Šokaca u Bačku. Nikada neću zaboraviti naše lijepe susrete na priredbama, koje imaju slikovito ime "Dani kruha i riječi". Svi mi znamo da su vrijedni najljepše pohvale svi naši Znanstveni skupovi o našim velikanima duha, koje smo sa zahvalnošću proslavili.

Za mene i za sve nas je povijesni dan 4. studeni (novembar) 1989. god. kad su naši biskupi Matija Zvekanović i Ivan Pénzes potpisali dekret o osnivanju Instituta "Ivan Antunović" u Subotici. Želja nam je da ta ustanova izvrši povijesnu ulogu u duhovnom i kulturnom životu Hrvata u Bačkoj. Zato svima, koji na bilo koji način pomažu tom ostvarenju, izražavam veliku zahvalnost.

Poslije svega što sam podnio oklevetan da širim mržnju, bio sam sretan i duboko u duši potresen kad sam 15. srpnja (jula) 1990. god. bio sudionik osnivanja Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, naše političke stranke nakon mnogo godina. S ljubavlju pratim i pomažem njihov rad i s radošću dočekujem svaki novi broj našeg lista "Glas ravnice".

U bolnom prisjećanju na sve što sam doživio i pretrpio, bio sam u tom svečanom času na našoj osnivačkoj skupštini Demokratskog saveza u srcu uzbuđen, ali duševno smiren, jer sam vidio i vidim da dolaze nove i nove naše mlade snage, novi naši naraštaji sa novim poletom i nesavladivom ljubavlju prema svom narodu, koji je imao tako malo lijepih dana u svojoj dugoj povijesti na ovim prostranstvima bačke ravnice.

Zato sada, na ovoj proslavi svoga sedamdesetog rođendana sa radošću mogu reći da su se ispunile mnoge moje želje i nade, a sav rad uz druge plemenite i požrtvovne naše pregaoce, nije bio uzaludan.

U ovaj svečani čas svim pripadnicima naših mladih naraštaja, svim našim duhovnim, kulturnim i političkim radnicima želim mudrost i

ustrajnost da nastave rad na povijesnom putu, koji su počeli izgrađivati brojni naši velikani tokom burnih godina.

Na kraju: U izrazu najdublje zahvalnosti i iskrenosti želim reći: Hvala na ovom velikom Papinom odlikovanju i sa radošću ističem da je ovom velikom čašću počašćen i naš narod u Bačkoj i svi njegovi neumorni radnici na području duhovnog, kulturnog i političkog života.

Hvala Svevišnjem na svim primljenim darovima i neka usliši moje molitve za sve one koji nastavljaju duhovni, kulturni i politički rad među Bunjevcima i Šokcima, to jest Hrvatima u Bačkoj. Neka ih prate moje želje da dožive uspjeh i sreću u tom plemenitom radu u zajedništvu sa svima narodima s kojima živimo tokom vjekova. Želim da se taj zajednički život nastavi u miru i slozi i međusobnom poštivanju i uvažavanju.

Mi ćemo uvijek tako postupati prema svima i zato to očekujemo prema nama.

Subotica, 22.IV.1991.
Bela Gabrić

(Ovaj govor sam pročitao prilikom primanja Papinog odlikovanja "Pro Ecclesia et Pontifice" u subotičkom sjemeništu "Paulinum", 22.IV.1991. god.)

BELA ... ILI ŽIVLJENA POEZIJA

Povodom dodjeljivanja Papinog odlikovanja "Pro Ecclesia et Pontifice"

Blago proljetno sunčano poslijepodne, 22. travnja. 1991. god. predvečerje dana svetog Adalberta, nadbiskupa i mučenika. Kape-la sjemeništa "Paulinum" je puna. Prigodan dekor pruža i šarenilo tulipana, bijelih, crvenih, žutih. Okupljen je svijet na svečanoj misi koju koncelebriraju msgr Ivan Péntzes, biskup, preč. gg. Bela Stantić i Lazar Ivan Krmpotić za jednog čovjeka; radi vidnog odavanja velike, ljudske, prijateljske, kršćanske hvale životu i služenju Narodu i Crkvi; radi počasti profesoru Beli Gabriću.

U predivan koloplet spleli se datumi, svaki posebno vrijedan, u životu toga čoveja, skromnoga djelatnika, nikada vidljivoga, nekako uvijek u sjeni, ali zato stalno prisutan u radu za Narod i vjeru. Buket datuma:

- Uručenje Papinog odlikovanja "Pro Ecclesia et Pontifice". Jedino takvo visoko odlikovanje u Subotičkoj biskupiji. Odlikovanje je uručio msgr Ivan Péntzes, biskup.

- Sedamdeseta obljetnica života. Rođen je 10. ožujka 1921. godine (u Subotici).

- Pedeseta obljetnica spisateljskog rada. Prvi rad je napisao 1941. godine (U Varažinu - "Aleksa Kokić - bunjevački pjesnik").

- Proslava imendana - sveti Adalbert. (Nameće mi se poređenje sa životom njegovog zaštitnika, svetog Adalberta. Prije jednog milenija skoro, Adalbert je u svojoj domovini neshvaćen djelatnik u još mladoj Crkvi, doživljavao obijesne otpore, progonstva, ali na kraju je zaslužio priznanje za svoj nesebičan, samoprijegoran rad za dobro Crkve. Da li se povijest ponavlja?)

U nekakvom nevidljivom kaleidoskopu vrte se, skaču i slažu kamenčići u mozaiku Belinog života i rada.

Ostaju daleko Lazo i Marija, otac i majka, sa verušičkih salaša, sa tih dragih i gorkih bačkih crnica. Prvo sjećanje, zahvala i ljubav slavljenika pripada roditeljima. Ta ljubav, stalni pratilac Bele, prerasta u ljubav za rod, vjeru, kulturu, afirmaciju kulture njegovog naroda. To je Bela - velika ljubav!

Nestanak jednog talentiranog pjesnika, smrt mladog Alekse Kokića budi odluku kod Bele da nastavlja raditi tamo gdje je Aleksa stao. Prva radnja gimnazijalca-dvadesetgodišnjaka nosi naslov "Aleksa Kokić, bunjevački pjesnik". To je početak njegove spisateljske djelatnosti. Traje taj neumorni rad već pet desetljeća. Priređuje za tisak knjige:

- Ante Sekulić: "Vijenac uspomena"
- Ivan Kujundžić: "Deran s očima"
- Pavao Bačić: "Oštro pero od gume i Smrti usprkos"
- Ivan Prčić - Gospodar: "Zrnca biserja"
- Jakov Kopilović: "Moja dužijanca" (neobjavljena)

Razbacani po novinama, časopisima, zbornicima nalaze se brojni radovi - prikazi života i stvaralaštva naših hrvatskih (bunjevačkih i šokačkih) kulturnih i književnih djelatnika. Spomenimo: Paju Kujundžića, Antu Evetovića-Miroljuba, Miju Mandića, Ivu Prčića (starijeg), Antu Jakšića, Jakova Kopilovića, Antu Sekulića i sve do narodne pjesnikinje Marge Stipić.

U radovima Bele Gabrića možemo u jednom kontinuitetu pratiti kulturu, život, opstanak i rast našega naroda na ovim panonskim ravninama od davnih vremena našeg preporoda, naše renesanse do današnjih stvaralaca izniklih iz narodnih redova, u ovim podnebljima i salašima.

Široka je lepeza Belinog interesiranja i proučavanja. Proučavanje usmjeruje narodnoj književnosti od davne diplomatske radnje, radnje za profesorski ispit, pa do skupljanja narodnih umotvorina. (Spominjem kraljičke pjesme). Nije mimoišao ni vrijeme preporoda bunjevačkih šokačkih Hrvata. Bavio se radom Ivana Antunovića, Paje Kujundžića, Mije Mandića.

Rad skoro svih naših književnih stvaralaca, pjesnika, su predmet istraživanja Bele Gabrića. Njegovim radovima se nevidljivo uobličava pregled kulturne i književne povijesti od preporoditelja Ivana Antunovića - sve do današnjih dana, obuhvativši tako vremenski period od skoro stoljeća i pol.

To je Bela - skroman i plemenit djelatnik u nesebičnom služenju Narodu i Crkvi.

Posebno bih istakao Belinu stalnu kroničarsku djelatnost: da se sve zabilježi, ništa ne zaboravi, da mlađi naraštaji s ponosom mogu kazati "To smo mi, to smo bili, to ćemo i ostati".

Kakvi su planovi za budućnost? To, možda, ni sam Bela ne zna. Sigurno je da će pčelinjim marom nastaviti svoj rad kao jedan od organizatora i duša svih manifestacija održavanih u ovom podneblju. Najviše želim da se ostvari inicijativa o nastavku "Bunjevačko - šokačke bibliografije", koju je tako temeljno ostvario pokojni prečasni Ivan Kujundžić. S tom Bibliografijom u izdanju Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu davne 1969. godine zakoračili smo i ušli u jedinstvenu Europu i u svijet.

Nije samo rečenički ukras, koji je izrekao mr Lazar Ivan Krmpotić, predsjednik Instituta "Ivan Antunović" kada je u pozdravnom govoru rekao da profesor Bela Gabrić ulazi u najsvjetlije likove naše kulturne i književne povijesti.

Poslije sv. mise bio je prijateljski susret u blagovaonici sjemeništa.

Mnogi pojedinci se u ime ustanova i u svoje osobno ime obraćali Beli Gabriću, pozdravljali ga, čestitali mu na Papinom odlikovanju, na njegovom neumornom radu, zaželjeli još mnogo plodnih godina u radu za opće dobro, zaželjeli svježinu duha i ostvarenje najljepših prijateljskih, ljudskih želja.

Spominjem (neka ostane zabilježeno) da su Belu pozdravljali:

- mr Lazar Ivan Krmpotić, predsjednik Instituta "Ivan Antunović"
- mr Bela Tonković, predsjednik (DSHV) Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini
- Antun Mujić, predsjednik Bunjevačke čitaonice u Baji
- profesor Jakov Kopilović, pjesnik i suradnik Belin od 1950. god.
- Vita Grunčić, predstavnica Katedralnog zbora "Albe Vidaković"
- vlč. Marko Vukov, svećenik
- Kata Ivanković i Tona Kujundžić, narodne pjesnikinje; pročitane su njihove pjesme posvećene slavljeniku.

Od mene samo jedno:
"Od svega srca FALA!"

Ivo Prčić, mlađi

ZLATNA HARFA - SOMBOR '91.

U Subotičkoj biskupiji peti je put održano natjecanje malih crkvenih dječjih zborova. Ovogodišnji susret bio je najbogatiji do sada. Domaćin skupa bili su oci karmelićani. U pripremi "Harfe" sudjelovale su voditeljice zborova koje su tri mjeseca marljivo uvježbavale odabrane skladbe na temu: MIR - SLOBODA. Tehnički dio susreta uspješno su pripremili svećenici i sestre grada Sombora u suradnji s vjernicima. S nestrpljenjem se čekalo natjecanje. Pred velikom karmelskom crkvom okupilo se više od petsto djece. U pola četiri započinje svečani ulaz u prostranu crkvu. Na čelu su troje djece koja nose tri simbolične svijeće: na prvoj je grb grada Subotice, na drugoj zlatna harfa iznad koje je ispisan broj "5" i na trećoj je grb karmelskog reda.

Kod oltara djecu je dočakao domaćin samostana: o. Anto Knežević, prior. Preko petsto djece ispunilo je prednji dio crkve. Voditelj programa, Josip Pekanović, predstavio je sudionike natjecanja i pozvao djecu da strpljivo i aktivno sudjeluju u programu.

Program je otvorio mali dječji zbor iz Svetozara Miletić, kojim je ravnala katehistica Rozmari Mik. Drugi su nastupili djeca iz Santova, predvođeni učiteljicom Marijom Šibalin. Poslije njih nastupio je zbor Marije Majke Crkve iz Subotice kojim je ravnala s Fanita Geto. S. Veronika Petrović predvodila je zbor župe sv. Jurja iz Subotice. Peti su nastupila djeca subotičke župe Isusova Uskrsnuća pod vodstvom s. Bernardice Djukić. Župnik Marko Forgić predvodio je dječji zbor iz Sonte. Somborska župa sv. Križa pred-

vodjena je orguljašicom Snežanom Dorotić. Osmi su nastupili djeca iz Tavankuta na čijem je čelu bila s. Beata Zebić. Vajštance je predvodila g-dja Elizabeta Balog. Župu Presvetog Trojstva iz Sombora predstavljao je dječji zbor pod ravnanjem s. Julije Crnković. Mali dječji zbor iz Djurdjina predvođen je s. Franciskom Lisjak. Župa Bački Breg nastupila je pod vodstvom s. Julije Crnković. Natjecateljski dio programa završio je katedralni dječji zbor pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić.

Svi zborovi izveli su izvrsno uvježbane skladbe. Tekstovi i melodije bile su prekrasne. Razdragana dječja lica ozarena bistrinom pogleda osvajala su srca svih prisutnih u crkvi. Izvođenje programa bilo je olakšano i uspješno zahvaljujući požrtvornosti Mihajla Šomodjvarac koji je postavio odgovarajući razglas te se mogla jasno razumjeti svaka pjesma.

Program je završen podjelom diploma svim zborovima i zborovodjama. Diplome je dijelio o. Zdenko Križić, provincijal karmelićana koji je za ovu priliku došao iz Zagreba.

U pauzi koja je trajala više od pola sata djeca su se zajedno sa ostalim sudionicima u prelijepom samostanskom dvorištu okrijepila se kiflama, sokom i kolačima koje su pripremile vrijedne somborske vjernice.

Kruna programa bila je zajednička sveta misa koju je predvodio o. Ante Knežević. Djeca su ulazeći u crkvu na vratima dobila prigodne papire sa otisnutim tekstovima koji će se pjevati pod sv. misom. Bilo

Dječji zbor iz Djurdjina

Dječji Zbor Iz Santova

je divno slušati ulaznu pjesmu koja se složno orila iz stotine dječjih grla. U propovijedi se djeci prigodnim riječima obratio katedralni župnik g. Stjepan Beretić. Izrazio je radost zbog prisutnosti toliko djece pod svodovima ove velike crkve. Propovijednik je pozvao djecu da uvijek budu vesela i raspjevana, jer je to najljepši ures svakog djeteta.

Umjesto vjerovanja djeca su obnovila svoja krsna obećanja. Na svaki upit iz sve snage odlučno su izjavljivala: "vjerujem".

Dječji Zbor Iz B. Brega

HARFI ZA RODJENDAN

*Pjesme odzvanjaju naše
i zvuci u nebo lete
jer i anđeli pjevaju s nama
uz harfine tonove svete.*

*U katedrali je započet put
na koji je zlatna harfa krenula
predvodeć djecu i sijući note
stvarajući cvjetove koji ne venu.*

*Slijedeća postaja Lemeš je bila
gdje smo stare prijatelje sreli
podarili im osmjeh i pružili ruke
i niti nove pjesmama spreli.*

*Zatim Tavankut mjesto bunjevačko
gdje smo vam mi domaćini bili.
Sreća je sijala na licu svakoga
dok smo Bogu u slavu pjevali.*

*Put zlatne harfe vodi nas onda
u Staru crkvu u Suboticu.
Da li smo uspjeli barem nakratko
izmamiti osmjehe na Božjem licu!?*

*Skupa smo evo, godina već peta
i nije nam žao uopće zbog toga,
sad smo u Somboru, a sutra ko zna
kuda će stupit naša dječja noga.*

*U ovom svečanom trenutku
želimo sve najbolje nama.
A Harfi sretan rođendan peti
i još dugo da bude među nama.*

Petar Vuković, Tavankut

Dječji zbor iz Sombora –župa Presvetog Trojstva

U prikaznoj procesiji prinešen je domaći kruh, hostije, vino i voda.

Poslije pričesti s. Mirjam Pandžić, voditeljica "Zlatne harfe" zahvalila se svim sudionicima, želeći da naši novi susreti budu još ljepši i brojniji.

Bilo nam je svima predivno jer smo imali priliku uživati u društvu najdražih bića na zemlji, a to su djeca. Ona ne mogu prikriti ljepotu pogleda, iskrenost govora, otvorenost i toplinu srca. Ona svojom pojavom živo govore o neprolaznosti svega lijepog i

dobrog. Onima koji nisu bili ove godine na "Zlatnoj harfi" poručujemo da naredne godine nikako ne učine taj propust. Nisu ni svijesni što su izgubili ne sudjelujući na jednom ovakvom izvanredno lijepom i bogatom programu u kojem je bilo predivno uživati slušajući i gledajući naše najmladje, kojima pripada bliža budućnost.

Živimo u iščekivanju novih ovakvih i sličnih susreta koji će nas obogaćivati.

Franjo Ivanković

Dječji zbor iz Vajske

OBNOVLJENA BOLNIČKA KAPELA

Subotica

Subotica, kao bolnički grad podiže 1896. godine zajedno s kompleksom bolničkih zgrada i bolničku kapelicu, posvećenu u čast sv. Elizabete. Punih 60 godina kapelica je služila svojoj svrsi. Imala je stalnog svećenika koji je i stanovao unutar bolničkog kruga i časne sestre sv. Križa koje su radile u bolnici.

Blagoslov obnovljene kapelice

Za vrijeme službovanja svećenika g. Tome Bukvića, godine 1956. na bolničku kapelicu stavljen je lokot i sve do 1990. nije se moglo niti pogledati unutrašnjost kepelice.

Bilo je pravo zadovoljstvo voditi pregovore u ime Subotičke biskupije na čelu s novim biskupom Ivanom Pénesom i Medicinskim centrom na čelu s dr Zvonimirovom Kiš i dr Đurić, direktorom bolnice. Sklopljen je sporazum o generalnoj restauraciji bolničke kapelice isključivo sredstvima Subotičke biskupije. Za ovu namjenu sakupljeni su darovi od vjernika Subotice i okolice. Kapelica je za kratko vrijeme očišćena i osposobljena za služenje sv. mise. Prvu sv. misu služili su 2. listopada

prošle godine: g. Bela Stantić, g. Andrija Kopilović, o. Andrija Matić i g. Andrija Anišić. Sutradan su započeli radovi koje je vodio g. Ljubomir Perušić pod nadzorom ing. Adama Saulića. Krov je u cijelosti izmjenjen. Zvonik je pokriven bakrenim limom. Drvena-rija je posve izmjenjena. Cijena unutrašnjost kapelice ožbukana je i uredno umaljana. Postavljena je nova električna instalacija, rasvjeta, prerađeni su vitražni prozori, očišćeni kipovi. Načinjen je novi oltar okrenut prema puku. Uvedeno je centralno grijanje, umjesto starih klupa postavljene su nove stolice.

Ovim putem izražavamo zahvalnost: Upravi bolnice, izvođačima svih radova i nadzornom organu.

Vrhunac obostrane radosti bio je dne 23. ožujka 1991. godine u 10 sati. Toga dana je uz prisustvo Uprave bolnice i brojnog bolničkog osoblja subotički biskup Ivan Pénez blagoslovio obnovljenu kapelicu i služio u njoj prvu sv. misu. Od Uskrsa je svakodnevno u kapelici održava sv. misa: nedjeljom u 10, a radnim danom u 16 sati.

Nadamo se da će uskoro oo. Franjevci preuzeti cjelokupnu opskrbu bolnice i kapelice.

Bela Stantić

Poslije mise pred kapelicom

ODGOJ DJELO LJUBAVI (7)

MALI MUDRIJAŠI

Uporedo s buđenjem tijela javlja se kod djeteta i želja za posjedovanjem, za oblikovanjem i zdrava borbenost. Tako možemo uočiti kako su djeca "mudra" kad žele ostvariti neki svoj cilj. Dijete se ljuti, kida stvari, valja se po podu, izjavljuje da će ubiti (osobito konkurenta koji mu mamu previše zaokuplja). Kako se postaviti u tim trenucima? Koliko god nas takvo ponašanje smeta, ono je znak rasta. Ne treba se zgražati nad tim pojavama. Promatrat ćemo ih sretni što se dijete poput usjeva u vrtu snažno razvija, ali ćemo dosljedno i čvrsto reći što ne valja i ako pokuša provesti u djelo te svoje nelijepe porive, zaprijetit ćemo mu se i kazniti ga. Treba djetetu pustiti da očituje svoju borbenost i srdžbu, pa će ih onda moći i prihvatiti kao i svoje tijelo. Ne treba ga kažnjavati za riječi, nego samo za djela po tim riječima. Potrebno je naći vremena za kratki razgovor s djetetom u kojem mu treba zaprijetiti da će biti kažnjeno ako učini to i to zločesto djelo... Lakše je, naime, dijete lupiti, nego s njim razgovarati, ali je ovo važnije i djelotvornije.

Neću - necu - nehu...

Zanimljivi su ti dječji odgovori. U kakvim ih sve izrazima ne čujemo. No roditelji i odgojitelji znaju da taj dječji "neću" ima drugo značenje, nego onaj kod odraslih. Dječji "neću" znači zapravo: "Neću kad ti hoćeš, nego kad ja hoću". To je djetetova borba za samostalnost. Još jedan znak da je zdravo i dobro razvijeno. Zato na taj "neću" ne treba bučno reagirati nego ga pokušati "izigrati". Treba mu reći na pr.: Dobro, ti ćeš to učiniti kad sam budeš htio! Ili mu pružiti priliku da sam bira: "Hoćeš li se oprati žutim ili crvenim sapunom? Hoćeš li obući cipele ili sandale? Hoćeš li najprije pojesti krumpir, a onda juhicu, ili najprije juhicu?"

Isto tako dijete treba učiti o granicama njegovih mogućnosti. Pokazati mu da se ne smije igrati nožem, šibicom... da osjeti kako vatra može opeći, kako nož može "boljeti". I treba mu tumačiti: Ovo se ne smije i to nikad, a ovo se smije!

S druge strane treba djetetu omogućiti da učini samo sve što može samo učiniti. Ne treba mu odmah juriti u pomoć. Nek se pokuša samo svuci, obući, zakopčati gumb (dugme), oprati ruke. I treba ga pohvaliti za sve te pothvate, na primjer riječima: o, kako si ti velik, kad sve to možeš sam...

Plač i dreka - djetetove ucjene

Već od rana dijete navikne plačem i drekom iznuditi od roditelja ono što hoće. U tome ga treba koji put razočarati. Ne udovoljavati mu u svemu zato što se dere. Tako će shvatiti da taj postupak baš nije uvijek najbolji. Treba ga pustiti neka plače. Plač i dreka neće mu naškoditi - razvit će mu glasnice i pluća. No prave potrebe treba mu udovoljiti bez velikog zatezanja i bez nestrpljivosti nego u ljubavi. I tu je dobro sjetiti se Isusove riječi: Što god ste učinili jednom od najmanjih, meni ste učinili (usp. Mt 10, 42).

Trogodišnje dijete je još lukavije. Ono se baca na pod, lupa šakicama i dreči. Vrlo dobro glumi malog histerika. Ne gledajmo ga i ne uzrujavajmo se. Nitko ne glumi, ako nema publike... Tako i dijete koje nema publike svoju "histeriju" završi već prvim činom. Evo kako je jedna baka odvikla svog malog unuka od "cmizdrenja". Pustila ga je da se izmori u tom pothvatu, a onda mu je rekla: "ti se sad malo odmori, a ja ću nastaviti" i počela je oponašati njegova cmizdrenje. Unuk ju je brzo zamolio da prestane i tako je naučio da svijet nije servis za ispunjenje svih mogućih, a često i njegovih ludih želja.

Djetetov štrajk gladu

Nema djeteta koje nije oprobalo tu metodu. Ni to ne treba dramatizirati. Djetetovo "neću jesti" može se protumačiti dvojako: hoću jesti kad ja hoću ili: neću ovo, hoću nešto bolje! Jedna je mama u takvom slučaju djetetu govorila: "Dobro, kad nećeš - poljubi, pa ostavi!" - U odrasloj dobi sin je posvjedočio: "danas sam joj zahvalan za to, jer nemam poteškoća s jelima: nije se stvorila naviknuta odbojnost na pojedina jela. Da me majka kažnjavala i silila, zamrzio bih doživotno neka jela. A da mi je popuštala željicama, postao bih izbirljivac možda pokvarenih zubiju od samih slatkiša". Roditelji zapamtite: silenje na hranu rada odbojnošću prema njoj!

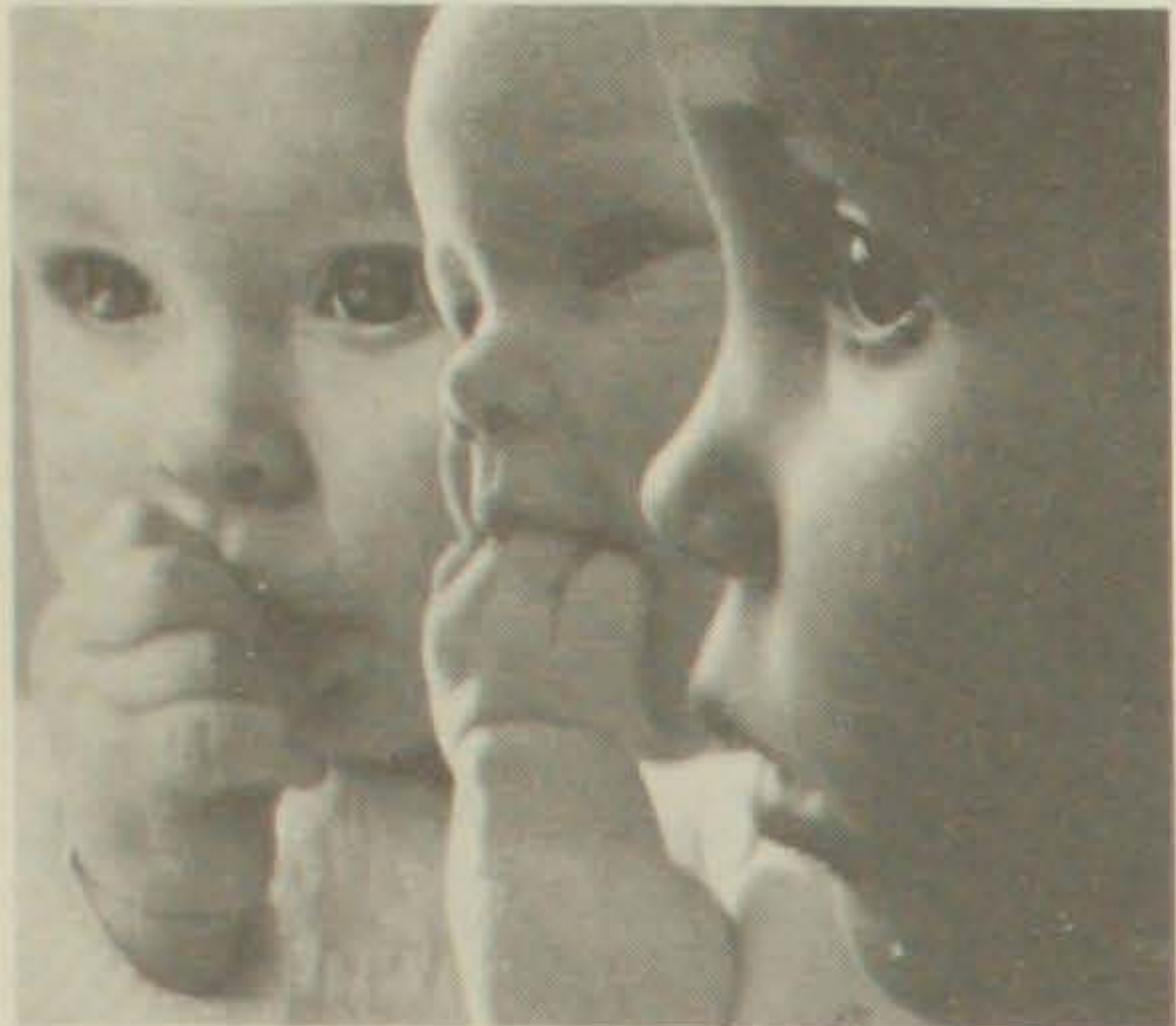
Što učiniti kad dijete neće jesti?! Treba ga pustiti da ogladni. Glad je nesaqladiv i ujedno najbolji kuhar. Niti im opterećujmo ishranu silenjem, niti im popuštajmo sladakusnim željicama, pa se ne bojmo za njihovo zdravlje dokle god se u domu raznoliko i zdravo priređuje hrana.

Mali mudrijaši

Priredio: Andrija Anišić

"ŠIFRA 029" - KOLIKO STE IMALI POBAČAJA ?

Slušam i čitam o proteklom popisu pučanstva. Ima u tome puno zanimljivosti. Zanimljiva mi je osobito i neka "šifra 028" koja označava preko noći nastalu narodnost "Bunjevci"... Izvještaji za Vojvodinu i za Suboticu također su zanimljivi. Broj Hrvata smanjio se u Vojvodini za otprilike 34 000, Mađara za 40 000, pora-

stao je broj Srba, broj Jugoslavena, udvostručio se u Subotici broj Bunjevaca... Sve me je to potaklo na razmišljanje, ali najviše zaključak: u Vojvodini se broj stanovnika od posljednjeg popisa (od 1981.) smanjio!

Tužna je to konstatacija! Ostavljam po strani, barem što se tiče hrvatskog naroda, sve političke podvale i poteze kako bi ih u Srbiji bilo što manje, a okrećem se onom važnijem problemu, onom važnijem uzroku; zašto nas je manje. Mislim na prezir života, na odbacivanje života i konačno, što je najstrašnije, na ubijanje nerođene djece - na pobačaje.

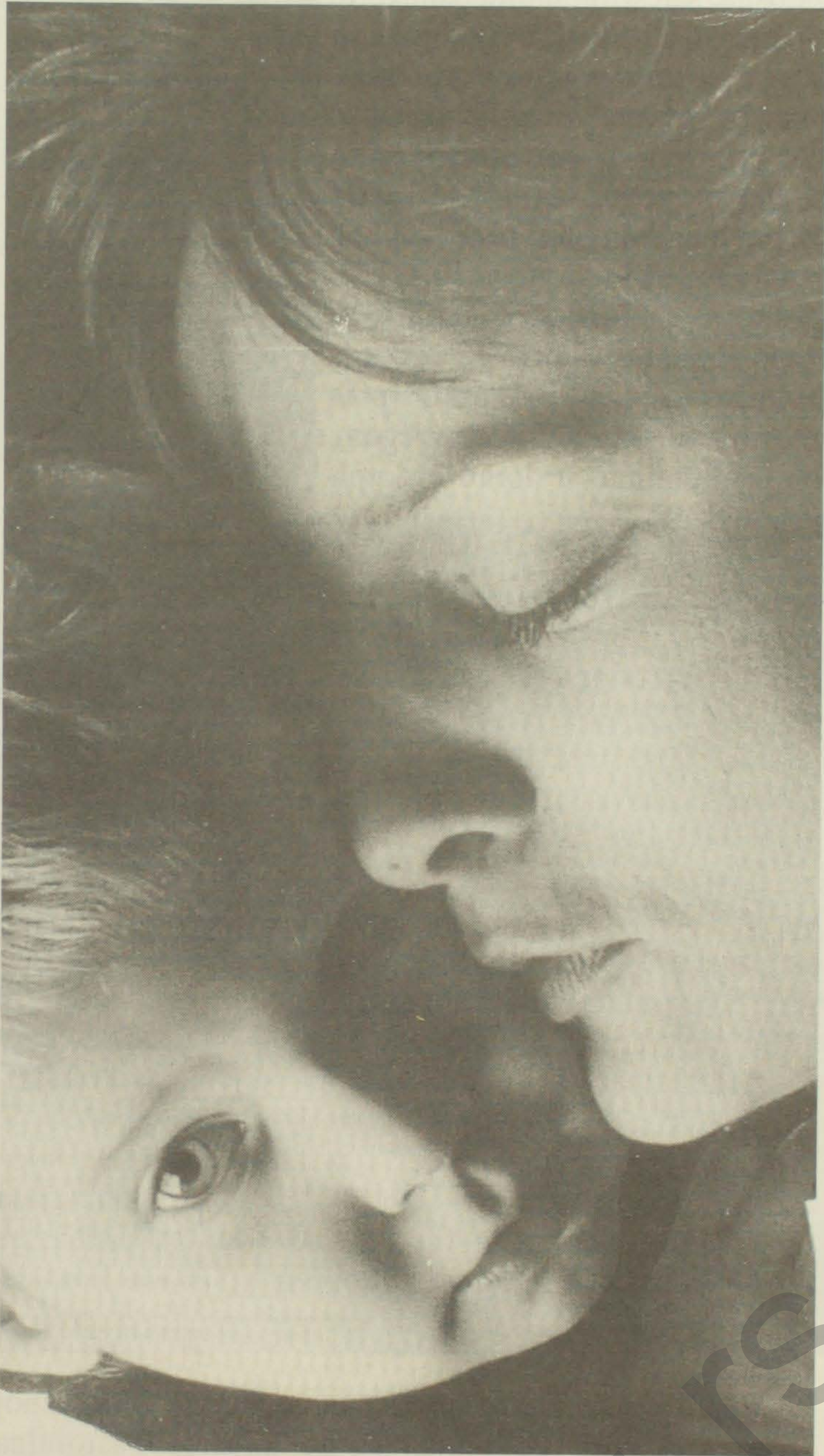
Kako je to bolno i strašno. O problemu pobačaja (češće upotrebljavaju ublaženi izraz "bijela kuga") u posljednje vrijeme dosta pišu i naše novine. No, nitko pravo ne zna koliko je pobačaja učinjeno u proteklih deset godina; koliko je nerođene djece stradalo; koliko je potencijalnih stanovnika naših sela i gradova medicinskim zahvatom "čišćenja" spriječeno ugledati svjetlo dana i ubrajanja u popise pučanstva. Zato predlažem da se ubuduće kod popisa pučanstva uvede "šifra 029" pod koju bi se stavljao broj počinjenih pobačaja. Tako bismo mogli uvidjeti svu strahotu toga zločina i mogli bismo znati koliko bi nas doista bilo da nema toga zla. Sigurno nas, i poslije ovog popisa, ne bi bilo manje, nego puno više. I sigurna sam da bi bilo više mira i radosti, kad toga zla ne bi bilo. Ne mogu uživati u punoj radosti života oni koji su protiv života, protiv djece...

Pozivam sve očeve i majke, sve liječničko osoblje, sve koji donose zakone o pobačaju da se zamisle nad ovogodišnjim popisom pučanstva i da učine sve što je u njihovoj moći kako bi zaštitili sve nerođene. Budu li to učinili moći ćemo svi mirnije čekati budući popis i ako budu prestale i sve političke podvale kod popisa možemo očekivati stvaran izvještaj koliko pripadnika kojeg naroda ima. No, još je važnije - možemo očekivati da će se broj svakog naroda povećati, a pod šifrom "029" neće biti upisan nitko. Da li će to biti samo moja iluzija ili će postati stvarnost ovisi o svima koji su ove godine ušli u popis pučanstva. Svatko neka učini svoj dio.

O. Gerard Tomo Stantić zaštitnik nerođene djece i zagovornik brojnih obitelji.

Ja preporučam sve nerođene u našoj biskupiji, iz našeg hrvatskog naroda, zagovoru o. Gerarda. On je bio ljubitelj malenih. Bio je veliki štovatelj "maloga Isusa". On se borio za poštivanje Božjeg zakona i Božje volje u bračnom i obiteljskom životu i tako se borio za život. Zauzimao se da naše obitelji budu brojne. Donosim ovdje jedno svjedočanstvo iz njegova života, koje sam Vam već davno obećala. Neka nam i ono bude poticaj da o. Gerarda izaberemo za moćnog zaštitnika svih nerođenih iz našega naroda, za našeg zaštitnika u borbi za život protiv "bile kuge".

Evo što je u svom svjedočanstvu iz života o. Gerarda rekao g. Josef Berli: "Morao bih jako puno pisati kada bih morao napisati kakve smo sve milosti u duhovnom i materijalnom smislu dobili zahvaljujući o. Geradu. Moja žena je prvih godina braka bila slaba i boležljiva. Kod porođaja drugog našeg djeteta liječnik nam je rekao da ona više ne smije imati djece, jer će umrijeti. Ja sam to rekao o. Gerardu i pitao ga što da radimo. On je rekao: Ne treba se bojati onoga što kaže liječnik. Treba se bojati grijeha. Vi samo činite ono što ste kod vjenčanja dragom Bogu obećali... Moja žena rodila je 15 djece. Sada ima 76 godina i potpuno je zdrava, a na glavi nema nijednu sijedu vlas...".

Oče Gerarde, moli za sve bračne drugove naših hrvatskih obitelji u Bačkoj da budu hrabri i velikodušni u darivanju života. Učini da se uvijek više boje grijeha nego li toga kako će proći u životu ako prihvate jedno dijete više, a osobito ono koje je već živo pod srcem majke. Pomozi im u napasti i odagnaj od njih Sotonu koji ih nagovara na pobačaj. Učini da ga nikada ne poslušaju, jer on je "ubojica i otac laži od početka". Pomozi im da uvijek vrše Tvoju volju... A svima koji Te slijede pokaži kako je istinita Tvoja riječ: "Bog u svemu na dobro surađuje s onima koji ga ljube". Oče Gerarde, moli za nas!

Volim Vas sve i radostan sam što sam, zahvaljujući odvažnosti svojih roditelja, ušla u ovogodišnji popis pučanstva, i izbjegla šifri "029".

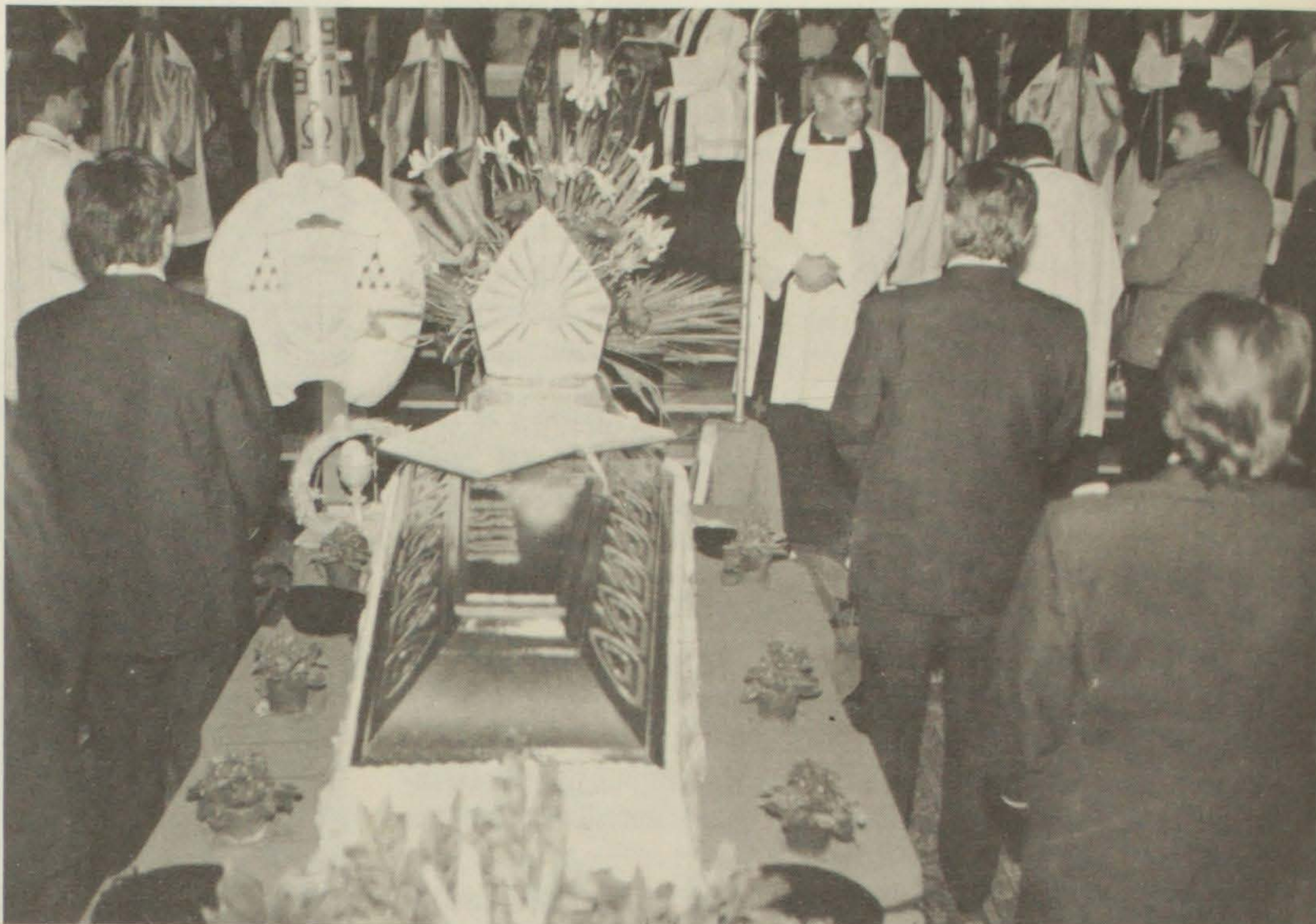
Vaša Đurdica - Čudašce
(Uređuje Andrija Anišić)

SPROVOD BISKUPA MATIŠE ZVEKANOVICA

Dne 24.travnja u 19,20 sati oglasilo se veliko zvono subotičke katedrale. Brzo se pronijela žalosna vijest gradom; umro je biskup Matiša. Zadnju godinu svoga života sve je više poboljšavao. Desetak dana prije smrti je bio prikovan uz krevet. Brižno su se redale sestre a najviše sestra Bernadeta oko kreveta velikog bolesnika. Bio je strpljiv i prepuštan volji Božjoj. Agonija nije dugo trajala, pa je na povratku iz bolnice, gdje se pokušalo produžiti život intenzivnom njegom, on je preminuo u domu biskupije.

Dne 25.travnja poslije podne u 17 sati njegovo tijelo je prenešeno svečano u katedralu. U pratnji katedralnoga župnika, gospodina Stjepana Beretića, tijelo je donešeno pred katedralu, i onda je prema obredu Crkve, preuzvišeni Penzes Janos uz asistenciju subotičkih svećenika, obavio obred prijema mrtvoga tijela i postavljanja na odar. Za ovaj sat skupio se lijep broj vjernika. Tijelo je postavljeno uz zapaljenu Uskrsnu svijeću i znakove biskupske službe, na svečani odar, te je započeo mimohod poštovanja i molitve svih onih koji su se na ovaj način htjeli oprostiti od Pokojnika. U 19 sati je u katedrali održano Svečano bdijenje za Pokojnika. Pod predsjedanjem biskupa Péntesa, započela je svečana Služba čitanja, koje su molili i pjevali svećenici, brojne časne sestre i sjemeništari. U drugom djelu bdijenja su čitani pojedini odlomci Svetoga pisma, uz kratki komentar, pjesmu i molitvu otajstava krunice. Bdijenje je završeno u 21 sat kada je katedrala i zatvorena.

Već u ranim jutarnjim satima 26.travnja u počasnoj straži kod odra Pokojnika su se izredala Pastoralna vijeća svih osam subotičkih župa. Prije 10 sati su stigle i službene delegacije pokrajine i grada, a u 10 sati je u punoj katedrali započela svečana koncelebrirana misa zadušnica. Misu je predvodio uzoriti gospodin Franjo kardinal Kuharić, nadbiskup zagrebački i predsjednik BKJ, uz sudjelovanje preuzvišene gospode mons. Gabriela Montalva, pronuncija iz Beograda, mons. Franc Perka, nadbiskupa metropolite beogradskoga, mons. Ćirila Kosa, biskupa đakovačkoga, mons. Joakima Herbuta, biskupa skopskoga, mons. Huzsvár Lászlóa, biskupa zrenjaninskoga, mons. Ivana Péntesa, biskupa subotičkoga, mons. Đure Kokše, pomoćnog biskupa zagrebačkoga, mons. Nikole Prele, pomoćnog biskupa skop-

skoga, i mons. Marina Srakića, pomoćnog biskupa đakovačkoga. Svoje izaslanike su poslali nadbiskup vrhbosanski, biskup banjalučki, biskup križevački i nadbiskup kaločki. Jednako tako su poslali svoje delegate Hrvatska franjevačka provincija svetoga Ćirila i Metoda i hrvatska karmelska provincija. Pravoslavni episkop je poslao kao svoga delegata oca Vasilija Protić, a biskup reformirane crkve, gospodin Imre Hódossy bio je prisutan osobno. Predstavnik evangeličke crkve je bio gospodin Bátori István. Od strane Pokrajinske vlade bio je gospodin Dragan Milosavljević, a na čelu brojne delegacije grada Subotice, bio je predsjednik grada, gospodin József Kasza. U ime DSHV su bili odvjetnik Josip Gabrić i gospodin Bogoljub Kujundžić, a u ime Demokratskog saveza Madara u Vojvodini dr István Szekeres.

Misa je uistinu bila svečana, uz pobožno sudjelovanje puka, a pjevanje su predvodili Katedralni zbor "Albe Vidaković" i zbor sv.Terezije, pod ravnanjem sestre Mirjam Pandžić i g. J. Mioč. Kardinal Kuharić je održao vrlo lijepu homiliju koju donosimo u cjelosti, a mađarski i hrvatski izvatke iz testamenta pokojnoga biskupa pročitao je biskup Péntes. Naime, prema želji pokojnikovoj, nije se održao nikakav oproštajni govor, jer je tako on odredio. Nakon sv.mise je obavljen obred sprovoda, i procesija oko katedrale sa mrtvim tijelom, da bi na kraju bilo položeno u grobnicu pred oltarom sv.Josipa gdje čeka slavno uskrsnuće.

Opraštajući se od pastira subotičke crkve, zahvaljujemo Bogu koji je izabrao svog vjernog učenika i postavio pastirom mjesne Crkve da kroz 33 (35) godina namjesto Njega vodi ovu mjesnu Crkvu.

Zahvaljujemo Bogu što se očitovao milosrdnim i dobrim u životu ovoga velikog svećenika. Niti je moguće niti je namjera istaći sve ono što je biskupa Zvekanovića učinilo nezaboravnim pastirom ove Crkve. Prepuštamo to studiju i vremenu, a ovom zgodom spominjemo.

- Ponajprije, možemo ga nazvati "ocem biskupije", jer je njegovim nastojanjem, suradnjom, uspostavljena samostalna Subotička biskupija, 1968., a on postao prvi rezidencijalni subotički biskup.

- Zahvaljujemo Bogu što živimo u vremenu u kojem se održavao II.vatikanski sabor. Biskup Zvekanović je bio zauzeti koncilski otac na svim zasjedanjima ekumenskoga sabora. Svoje doprinose je davao pismeno a budno je pratio i sudjelovao u radu sabora. Što je vrlo odgovorno i možda najznačajnije, jest da je proveo i provodio saborsku obnovu u svojoj Crkvi.

- Može ga se nazvati velikim skrbnikom duhovnih zvanja, jer je prvi uspio u teškim uvjetima za potrebe svojih sjemeništara podići novo sjemeniste "Paulinum", koji mu je ostao na srcu do konca života.

- Može ga se nazvati i velikim zaljubljenikom u subotičku katedralu, kojoj je pribavio prigodom 200-godišnjeg jubileja titulu "Bazilica minor". Toliko ju je volio, da je ona izvana i iznutra, od krova do poda, obnovljena njegovom zauzetošću.

- Bio je veliki graditelj. Osim radova na katedrali i kod gradnje sjemeništa, izgradio je dom za svećenike umirovljenike u Subotici, nekoliko župnih crkava, sudjelovao je kod gradnje župnih dvorova, napose vjeronaučnih dvorana. Obnovio je otok sv. Jurja za odmaralište svećenicima i bogoslovima, marno održavao brojne pasivne crkve.

- Bio je stvarno prosvetitelj koji je ovu biskupiju nebrojeno puta prošao cijelu djeleći sakramenat potvrde, generacijama vjernika naše biskupije, i danas ima sigurno preko 100 tisuća vjernika kojima je Matiša podjelio sakramenat potvrde. Redio je svećenike u katedrali a i po župama, veliki dio nas su njegovi redenici. Skoro sve crkve je nakon koncilske obnove posvetio, a u svim župnim crkvama barem nove koncilske oltare.

- Bio je skrbni otac svojim svećenicima, komu si mogao u svako vrijeme doći, i makar se koji puta njegova strogost i principijelnost činila teškom, ipak je njegova riječ bila mjerodavna i zadnja.

- Bio je veliki molitelj i ispovjednik. U katedrali uvijek prisutan i točan. Od svih svojih dužnosti, vjerojatno je ispovjedanje najviše volio. Bio je revan, vjeran i točan. Kao molitelj ostat će nam u trajnom sjećanju njegov žar i točnost u molitvama.

- Bio je skroman, siromašan i jednostavan.

- Volio je sve narode svoje biskupije. Njegovao mir, suživot i slogu, makar to nije bilo uvijek lako. Za znak ljubavi svome narodu utemeljio je Institut "Ivan Antunović".

Tako su se vjernici subotičke biskupije, svećenici (njih oko 100), oprostili od svoga biskupa, zahvalnošću i molitvom. Molimo Gospodina, dobroga pastira, da ovoga Pastira Crkve pribroji zboru svojih svetih u nebu, a nama što ostajemo neka podari utjehu vjere i čvrstu nadu da ćemo se jednom u vječnosti sresti sa našim biskupom. Njegov grob u subotičkoj katedrali neka nam bude mjesto molitve za njega, a u svom srcu i svojim savjestima nosimo sjećanje na njega.

I na kraju, podjsetimo se kratko životnog puta biskupa Zvekanovića. Rođen je u Subotici, 24. 2.1913. Kršten je u katedrali. Školovao se u Subotici, a Gimnaziju je nastavio u dječjačkom sjemeništu u Travniku. Bogosloviju je završio u Sarajevu i Zagrebu. Kroz sve vrijeme školovanja bio je odličan đak. Nakon što je zaređen za svećenika, službovao je kao vikar u Đurdinu,

Aleksandrovu (dva puta), ekonom u Baču, župnik u Bačkom Monoštoru i župnik u crkvi Isusova Uskrsnuća u Subotici. Biskupom je postao 1956. i do svoga umirovljenja je vršio vjerno tu službu. Prvi je rezidencijalni subotički biskup, kada je ova biskupija postala samostalna 1968. Dugi niz godina bio je pročelnik Ekumenskog vijeća pri BKJ, a i član Poslovnog odbora Biskupske konferencije. Životni put jednostavnog, skromnog i siromašnog čovjeka bio je bogat sadržajem i ostavio svjetli trag, da ga se poštuje i pamti nakon njegove smrti.

ODRŽAN SASTANAK KOORDINACIONOG ODBORA KULTURNO-UMJETNIČKIH DRUŠTAVA IZ JUGOSLAVIJE I MAĐARSKE

Dne 25. svibnja 1991. godine u restoranu hotela "Dunav" u Baji, u Mađarskoj, održan je prvi susret Koordinacionog odbora Kulturno-umjetničkih društava iz Jugoslavije i Mađarske, tj. iz onog kraja kojeg omeđuju gradovi Subotica, Sombor i Baja.

Na ovom sastanku predmet razgovora je bio nacrt Sporazuma o zajedničkoj kulturno-prosvjetnoj suradnji u sezoni 1991-1992.god.

Na sastanku su se okupili ovlašteni predstavnici Kulturno-umjetničkih društava, koja u svojim statutarnim i programskim načelima imaju prvenstveni cilj njegovati kulturu, folklor, tradiciju i narodne običaje Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) sa obadje strane državne granice.

Na susretu su sudjelovali ovi predstavnici KUD-ova:

-Antun Mujić, predsjednik Bajske bunjevačke čitaonice u svojstvu domaćina-organizatora skupa; -Gabrijela Đukić, prosvjetni radnik iz Čikerije i članica KUD "Rokoko" iz istog mjesta, Sendi lštan, predsjednik KUD "Rokoko" iz Čikerije. Oni su toga dana sudjelovali na Festivalu folkloru u Baji "Bajski dani"; -Antun Matarić, predsjednik KUD "Vladimir Nazor" u Somboru. To društvo je također toga dana nastupilo na tradicionalnom festivalu folkloru, koji se svake godine u svibnju održava u Baji, pod nazivom "Bajski dani"; -Zlatko Romić, član uredništva "Glasa ravnice", glasila Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i član HKPD "Matija Gubec" u Tavankutu; -Jozefina Skenderović, potpredsjednica HKPD "Matija Gubec" u Tavankutu; -Ana Pešut, organizaciona tajnica KUD "Bunjevačko kolo" u Subotici, -Grgo Bačlija, tajnik KUD "Bunjevačko kolo" u Subotici.

Svi učesnici susreta jednoglasno su se dogovorili oko rasporeda održavanja značajnih folklornih manifestacija i festivala, kako u Mađarskoj, tako i u Jugoslaviji. To su:

Nastupi KUD-ova na priredbama: Smotra folkloru u Zagrebu, "Đakovački vezovi" u Đakovu, Smotra folkloru u Slavonskom Brodu, "Vinkovačke jeseni" u Vinkovcima, "Bajski razgovori" u Baji, "Bajski dani" u Baji, Žetelečke svečanosti "Dužijanica" u Subotici i Somboru.

Tradicionalna crkvena proštenja kao i značajne proslave obljetnica KUD-ova i sportskih društava, npr.:

- proslava 90 godina FK "Bačka" u Subotici kao najstarijeg nogometnog kluba u Jugoslaviji, osnovanog 1901.god.,

- proslava 70 godina KK "Bačka" u Subotici, osnovanog 1921.god.,

- proslava 45 godina postojanja i rada HKPD "Matija Gubec" u Tavankutu,

- proslava 100 godina od rođenja Pere Tumbasa Haje, vrsnog umjetnika na tamburici, na Memorijalu koji će se održati ove godine, u Subotici,

- proslava 80 godina od prve javne priredbe "Dužijanica", koju je 1911.god. organizirao pokojni Blaško Rajić, župnik crkve sv.Roka u Subotici.

Također je postignut načelan sporazum oko termina za priređivanje "Velikog prela" u Subotici, Somboru, Baji i Bačalmašu.

Prema dogovoru, "Veliko prelo '92" održat će se 3.veljače 1992.godine u Sajamsko-sportskoj hali u Subotici u organizaciji KUD "Bunjevačko kolo". "Bunjevačko šokačko prelo" u Somboru priredit će se posljednje nedjelje poklada. "Veliko prelo" u Bačalmašu bit će 17.veljače 1992.godine u organizaciji njihovog "Divan kluba".

Ostala takozvana "Mala seoska prela" priredila bi se tokom siječnja i veljače 1992.god. (Santovo, Čikerija, Bikić, Gara, Kaćmar, Vancęga, Čavolj, Baškut, itd.).

"Mala prela" u seoskim naseljima, gdje obitavaju Hrvati-Bunjevci, također će se organizirati u siječnju 1992. godine kako bi svi gosti mogli prisustvovati na "Velikom prelu" u Subotici (Žednik, Đurđin, Tavankut, Mala Bosna, Bajmok, Bikovo).

Na kraju susreta je odlučeno da se pročišćen tekst Sporazuma umnoži i ovjeren potpisima i pečatima svih KUD-ova dostavi svakom KUD-u.

Također je odlučeno da se sa ovog susreta uputi pismo Saboru Republike Hrvatske, tj. Odboru za iseljene Hrvate u vezi sa problemima koji se odnose na kulturne veze sa matičnom zemljom, tj. sa Hrvatskom i o pitanju svestrane pomoći koja bi bila potrebna Hrvatima koji žive u Vojvodini i u tzv. "Bajskom trokutu" u Mađarskoj, jer su najviše izloženi asimilaciji, odnarođavanju. Njima je kulturna pomoć najpotrebnija.

Grgo Bačlija,

BOSANSKI "UJACI" U KAĆMARU

Na blagdan duhova svečano bogoslužje na hrvatskom jeziku predvodio je fra Josip Bošnjaković, gvardijan iz Tuzle, u Kaćmaru, hrvatskom selu u Bajskom trokutu, na domak naše državne granice. Toga dana slavio se i zaštitnik sela sv.Ivan Nepomuki. Dogovoreno je prigodom uskršnjeg posjeta bosanskih franjevacu Bajskom trokutu, da se ove godine, a u povodu 700. obljetnice dolaska franjevacu u Bosnu, na sva proštenja u župama, gdje još ima vjernika Hrvata, pozovu bosanski franjevci, od milja zvani "ujaci", da predvode euharistijska slavlja i propovjedaju Božju riječ narodu. Sakupljeni narod sa suzama u očima i grčem u srcu slušao je i upijao svaku riječ, koju je fra Josip Bošnjaković znalački i sa puno ljubavi govorio. Nisu vjerovali vlastitim očima, da je stvarnost ono što njihove oči vide i uši čuju. Čuli su oni od svojih starih, kako su franjevci iz Bosne doveli veliki dio njihovih preda u te prostore i da su ih još dugo vodili, pisali im knjige i

molitvenike, otvarali škole i nadasve propovjedali im Božju riječ i dijelili svete Tajne. Kasnije su to nastavili njihovi potomci iz redova tamošnjeg bunjevačkog-hrvatskog puka, no vrijeme i mnoge nedaće učinile su svoje.

U siječnju ove godine umro je i posljednji franjevac hrvatske krvi u 97. godini života fra Kajus Kozma.

Dolazak bosanskih franjevaca doživljavaju kao nadu novog uskrснуća. Poslije mise srdačan stisak ruke sa riječima zahvale i očima punim suza i sve se sliva u jedan vapaj: "Dodite nam opet! Dodite nam za stalno!"

Na svečanom objedu u Pučkoj kasini priređenoj u čast dragom gostu iz Bosne i njegovu pratiocu ing. Dragi Paviću, prisutan je i domaći župnik g. Franjo Ileš, po narodnosti Mađar, koji dobro i sa puno ljubavi govori hrvatski i obavlja bogoštovlje i na hrvatskom jeziku. To mu je predvoditelj slavlja fra Josip, toplo i posebno zahvalio. Na slavlju su sudjelovali i predstavnici političkih i društvenih struktura sela iz Bajskog trokuta. Našli su se i novinari radio Pečuha, koji su gostu omogućili da hrvatskom življu u Mađarskoj putem radio valova uputi svoju poruku.

Predstavio je dugu povijest svoje Bosanske provincije i istakao njezine zasluge za očuvanje vjere i hrvatskog nacionalnog identiteta, kako u Bosni, tako i u drugim krajevima gdje su oluje i nedaće vremena raznijele naš narod. Između ostaloga, fra Jozo Bošnjaković je naglasio kako se ozbiljno razmišlja o tome da bosanski franjevci dođu i preuzmu duhovnu skrb o hrvatskom življu u Bajskom trokutu.

Z.K.

1. GOST IZ BAJE U SUBOTICI

Predsjednik Bunjevačke čitaonice u Baji, gospodin Antun Mujić bio je posebno pozdravljen i lijepo primljen kao uzvanik na svečanosti kada je 22. travnja subotički biskup msgr Ivan Pénzes u kapeli sjemeništa "Paulinum" predao prof. Beli Gabriću Papino odlikovanje "Pro Ecclesia et Pontifice".

Poslije sv. mise na prijateljskom susretu u sjemenišnoj blagovaonici, pored ostalih, i A. Mujić je pozdravio slavljenika u ime svojih sugrađana i istakao je da su "u tom priznanju počašćeni svi bunjevački i šokački Hrvati sa ove i sa one strane granice". (...) "Mi smo ponosni na Vas, jer smo mi dio jedne bunjevačke grane. Želim Vam dobro zdravlje i svježinu duha, da još mnogo toga uspijete sabrati i darovati Crkvi i Narodu."

2. UČENICI IZ RUMUNJSKE POSJETILI BAJU

Dne 25. travnja 1991. godine 50 učenika osnovnih i srednjih škola u Rumunjskoj posjetilo je Bajju u Mađarskoj. Učenici su Karaševski Hrvati iz mjesta: Lupak, Klokotić, Rešica, Karaševo, Ravnik i dr.

Domaćini iz bajske Bunjevačke čitaonice počastili su svoje goste, koji su zatim razgledali franjevački samostan i druge znamenitosti grada.

Zatim su učenici nastavili putovanje prema Osijeku, Zagrebu. Posjetili su marijanska svetišta: Mariju Bistricu i Međugorje u Hercegovini.

3. ZNANSTVENI RAD O NARODNIM OBIČAJIMA

Zorica Kubatov iz Bačalmaša u Mađarskoj završava ove školske godine Višu pedagošku akademiju u Baji. Za svoj diplomski rad obradila je temu: "Bunjevački narodni običaji u Bačalmašu".

Autorica je višegodišnjim marljivim radom uspjela sakupiti mnoštvo podataka o narodnim običajima, koji su vezani za pojedine blagdane ili najvažnije događaje u životu čovjeka.

Zbog toga je ovaj znanstveni rad velik doprinos za poznavanje našeg narodnog života i narodne baštine, jer su se mnogi bunjevački narodni običaji izgubili pod udarom napretka tehnike i novog načina života.

Grgo Bačlija

UVIJEK ŽELJNI MATERINJE RIJEČI

Mjesto Santovo nalazi se na domak jugoslavenske granice. Žitelji ovog mjesta dvije trećine su Mađžari, a jedna trećina Šokci-Hrvati i Srbi. Šokci su katoličke vjere i kao takvi starosjedioci ovog mjesta. Davni preci današnjih Hrvata-Šokaca izgradili su sebi crkvu. Proteklih stoljeća svoju crkvu obnavljali su, renovirali. Sve do protekle godine u mjestu imali su svog dušobrižnika, svećenika koji je govorio i hrvatskim jezikom. Pošto na teritoriji Kaločke nadbiskupije postoji manjak svećenika koji govore hrvatskim jezikom, tako su Santovčani dobili dušobrižnika koji govori samo mađarskim jezikom.

Naši Šokci, primili su svećenika s tim da će za najkraće vrijeme naučiti hrvatski jezik, ono najvažnije što se tiče bogoslužnja na svetoj misi. Propovijedi i danas se održavaju na mađarskom jeziku. Tako vjernici kada im se pruži mogućnost da im dode dušobrižnik iz Jugoslavije, tada mogu slušati svetu misu u potpunosti na svom materinjem jeziku.

Nedavno je tako posjetio naše mjesto i održao svetu misu Isusovac, o. Adam Periškić. Otac Adam je u mirovini ali još i sada aktivno vrši službu u Tivtu. On je rodom iz Bačkog Monoštra, a u Santovu ima svoju rodbinu. Mještani Šokci, čuvši za dolazak svećenika iz Jugoslavije, svi skupa mlado i staro pohrlili su u crkvu. Slušajući birane riječi hrvatskog jezika, mnogima su i suze navrle na oči. Poslije služenja svete mise, otac Adam Periškić pohvalio je Santovčane da u tako velikom broju posjećuju crkvu i svetu misu. Izrazio je svoje veliko zadovoljstvo lijepom pjevanju tokom svete mise.

U razgovoru poslije svete mise, prisutnim vjernicima obećao je, da će u buduće češće navratiti u naše mjesto da ispuni želju vjernika koji su toliko željni materinje riječi.

Santovo 7. travnja 1991.

Stipan Sabovljević,
umirovljeni učitelj

RASPORED PROŠTENJA U BAJSKOM TROKUTU (MAĐARSKA)

1. KAĆMAR	19. V.	1991.	(nedjelja)
2. BAJA	16. VI.	1991.	(nedjelja)
3. SENTIVAN	30. VI.	1991.	(nedjelja)
4. BIKIĆ	28. VII.	1991.	(nedjelja)
5. ČAVOLJ	11. VIII.	1991.	(nedjelja)
6. SANTOVO	18. VIII.	1991.	(nedjelja)
7. ČIKERIJA	20. VIII.	1991.	(utorak)
8. BAČALMAŠ	9. IX.	1991.	(nedjelja)
9. GARA	27. X.	1991.	(nedjelja)

"VI STE NAS DOVELI OVAMO, VI NAS SADA SPASAVAJTE"

"Bajski trokut" je onaj dio mađarskog državnog teritorija, koji je nekada bio sastavni dio "Bačko-bodroške" županije sa sjedištem prvo u Baču, a zatim u Somboru. Prostire se sjeverno od jugoslavensko-mađarske granice, uzvodno Dunavom do grada Baje i odatle gotovo ravnom linijom do Kelebije, odnosno do Subotice. To je valovita ravnica, okićena vinogradima, voćnjacima, a mjestimice livadama i šumarcima sa još ponekim salašom, koji je preživio realsocijalističku reformu poljodjelstva u toj zemlji. Upravo na tim salašima živio je duboko ukorijenjen naš hrvatski živalj, kojega i tamo nazivaju različitim imenima: Bunjevci, Šokci, Dalmatinci, Bošnjaci, Iliri, a ponekada i katolički Raci.

Tako je to bilo u prošlosti a na žalost tako je to i u sadašnjosti, jer ime hrvatsko ni tamo baš nije veoma poželjno. Što je više sitnijih i manjih skupina, sa njima se lakše manipulira i u općem pregledu pučanstva redovito ih se svrstava u "ostale" sa kojima se dakako prema tomu ne treba ozbiljno ni računati.

Taj naš hrvatski živalj tvorio je znatni procenat naroda Bajskog trokuta i oni su ozbiljno računali ući u sastav južnoslavenske zajednice poslije prvog svjetskog rata, dapače u prvotnim nacrtima granica nove države Južnih Slavena, trebao je ući i ovaj teritorij, no zahvaljujući moćnijoj mađarskoj diplomaciji i nebrizi srspskih pregovarača ostao je u Mađarskoj. Poznata je izjava ministra Pašića, da ako se Bajski trokut pripoji "bit će previše Latina".

Unatoč veoma teškim uvjetima u kojima je taj živalj proživio ovih posljednjih sedamdeset godina pod pritiscima sa svih strana, osobito za komunističkog režima, koji je razbio ekonomsku osnovu života toga našega naroda raseljavajući ih i oduzimajući im zemlju i salaše.

Taj se je naš živalj relativno dobro i održao. Još i danas žive u skoro dvadesetak gradova i sela u toj pokrajini. Nabrojimo barem neke: Baja (u kojoj bi prema nekim proračunima trebalo biti i do desetak tisuća!) Dušnok, Bačin, Čavolj, Gornji Sentivan, Matević, Aljmaš, Tompa, Čikerija, Kelebija, Kaćmar, Bikić, Gara, Vaškut, Đurić, Santovo i još neka druga mjesta. U svim tim mjestima, sada nakon demokratskih promjena u Mađarskoj, uči se u školama i materinjski hrvatski jezik, negdje više negdje manje i to počev od zabavišta, iako je sve to još zapravo u poveljima i na počecima.

No, u crkvama je situacija sa hrvatskim jezikom daleko teža. Od tih dvadesetak mjesta samo još u šest-sedam župa se drži bogoslužje na hrvatskom jeziku. Zato se taj problem postavlja sve akutnije. Hrvatski živalj, osobito preko svoje kulturne ustanove: "Bunjevačke čitaonice" u Baji, sve više diže glas upozoravajući kako domaću, tako i hrvatsku crkvenu javnost na taj gorući problem. Domaćeg hrvatskog klera gotovo i nema. Bogoslužja na hrvatskom jeziku obavljaju oni svećenici, većinom u vrlo visokoj životnoj dobi, mađarske narodnosti, koji su podrijetlom iz jugoslavenskog dijela Bačke, a koji su svoje studije završavali nekada u Travniku, Zagrebu, Sarajevu ili Đakovu, ali tih je sve manje. Jedini izuzetak čini svećenik njemačke narodnosti Jozef Kniepf, danas o. Ćiril, kapucin, koji je dobro

naučio hrvatski, ali njega je redovnička poslušnost, nakon obnove redova u Mađarskoj, odvela u sjevernu Mađarsku. Tako su Hrvati bajskog trokuta uprli oči i svoju staru Domovinu.

No, kako iz redova bačkoga klera ne mogu očekivati gotovo nikakvu pomoć, jer i oni sami jedva pokrivaju hrvatske župe u Subotičkoj biskupiji, povijesnom logikom obratiše se bosanskim franjevcima provincije "Bosne srebrene" sa sjedištem u Sarajevu, sa vapajem, koji je novinaru i uredniku "Svjetla Riječi" fra Marijanu Karauli, fra Petru Matanoviću i fra Roki Špionjaku, izrekao kao dobrodošlicu presjednik "Bunjevačke čitaonice" iz Baje g. Antun Mujić: "Vi ste nas doveli ovamo, vi nas sada spasavajte".

Spomenuta trojica franjevac sa predsjednikom subotičkog Instituta "Ivan Antunović" Lazarom Ivanom Krmpotićem posjetila su neka od tih sela u kojima žive Hrvati, sreli se sa ljudima i sa tamošnjim svećenicima i neprestano slušali kao refren: "Vi ste nas ovamo doveli, vi nas sada spasavajte!"

To su ponavljali mudri starci sa suzama u očima, to su ponavljali muževi i žene u zreloj dobi, prosvjetni radnici i drugi hrvatski intelektualci, kako u Baji, tako i po selima.

A zatim je ova skupina svećenika poslala tragovima bosanskih franjevac, čiji su tragovi tako živi ne samo u Baji, ne samo po brojnim grobovima bosanskih ujaka i njihovih nasljednika, nego i u svijesti naroda, koji svoje spomene na "njihove fratrove" čuva, kao jezgru svojega katolicizma i svoje hrvatske (bunjevačke) svijesti.

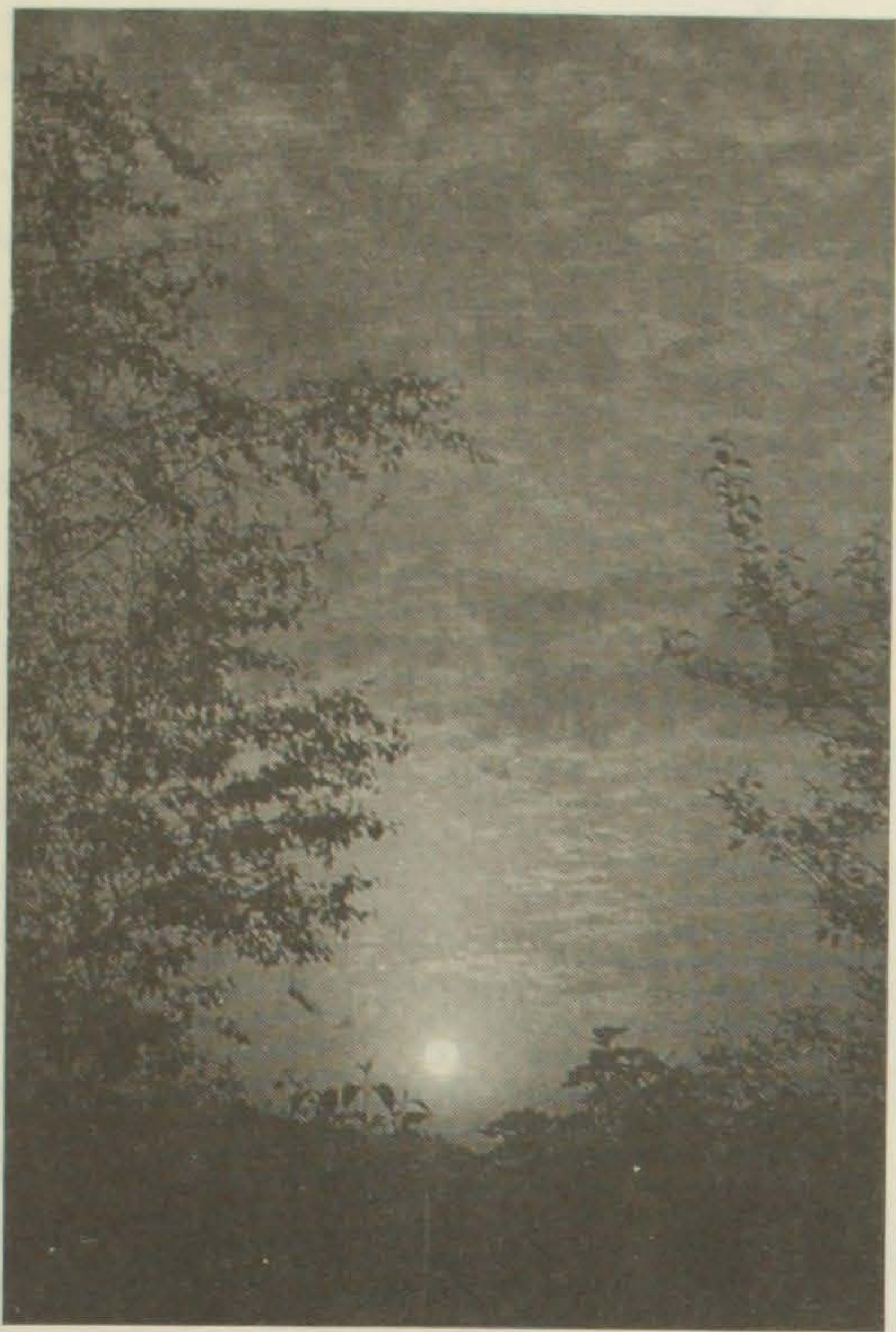
I nije čudo, da baš franjevačka crkva u Baji, u kojoj već veoma odavno više nema ni jednog hrvatskog franjevca, čuva još neke hrvatske tradicije kao što je svakogodišnja polnočka na hrvatskom jeziku. Svake nedjelje u toj crkvi je u 7 sati ujutro "hrvatska" misa koja se sastoji od pjevanja hrvatskih pučkih popijevki i moljenja Očenaša, dok je sve ostalo na mađarskom jeziku. Spomenuta crkva i samostan puni su natpisa koji govore o hrvatskim korijenima i graditeljima tih objekata, na pr. grofovi: Latinovići, Pilisanovići, Petrovići, Antunovići i drugi.

Bajski samostan je za komunističke ere, nakon nasilnog raspuštanja Redova bio pretvoren u stambeni objekt i u njemu je živjelo 22 stanara, koji nakon pobjede demokracije, postepeno napuštaju samostan. Nije potrebno posebno upozoriti, kakvi će graditeljski zahvati biti potrebni da se taj lijepi samostan vrati u svoje prvobitno stanje i da može poslužiti svrsi za koju je namijenjen.

Marljive ruke franjevac Perovincije sv. Ivana Kapistrana već su počele obnovu tog samostana, a crkva je u dobrom stanju zahvaljujući brizi bajskih vjernika.

Tako će taj vjersko-kulturni centar bajskih i uopće bačkih Hrvata opet zasjati u svom izvornom sjaju.

Slijedilo je hodočašće tragovima bosanskih ujaka po Mađarskoj, koje nas je odvelo u prvotnu kolijevku franjevaštva u Mađarskoj, gdje su još daleke 1238. godine došli prvi franjevci, u Ostrogon (današnji Esztergom), sjedište ugarskih crkvenih primasa. Tu je danas katolička gimnazija, koju drže franjevci, konvikt za dake i novicijat za tri franjevačke provincije: Sv. Ivana Kapistranskog i Blažene

Djevice Marije iz Mađarske, te 13 mladića iz Rumunske franjevačke provincije. Tu smo se sjetili obnove Franjevačkog reda u Mađarskoj poslije oslobođenja od Turaka, kada se cio Franjevački red, a osobito provincija sv. Ivana Kapistrana, obnovila u krilu provincije "Bosne Srebrene".

Mnogi bosanski ujaci tu su završavali svoje teološke studije. Zatim nas je put vodio u provincijsku kuću otaca franjevac Kapistranske provincije, u stari samostan u Budimu, oko kojega se sakupljao budimpeštanski hrvatski kulturni krug iz kojega su potekle znamenite osobe u prošlosti Bosanske franjevačke provincije i Hrvata, kako u Budimu i Pešti, tako u Bajskom trokutu i cijeloj Bačkoj. Spomenimo samo neka imena: fra Mihael Radnić, fra Stipan Vilov, fra Lovro Bračuljević, fra Emerik Pavić, fra Petar Katančić, prevodioc sv. Pisma na hrvatski jezik, fra Grgo Čevapović i fra Marijan Jajić. Ova posljednja tvojica imaju i krasne spomen ploče na hrvatskom jeziku, koje i danas svjedoče o njihovoj kulturnoj i vjerskoj prisutnosti u srcu mađarske metropole.

Napominjemo, da je još početkom ovoga stoljeća u ovoj crkvi bilo čitano evanđelje i na hrvatskom jeziku.

A onda na povratku, dozivamo si u svijest, da su prvi profesori na teologiji u Kaloči također bili franjevci Bosanske provincije, da samostan u Gyögyös-u, tj. njegov arhiv vjerojatno, prema pisanju biskupa Ivana Antunovića krije još velike nepoznanice o velikoj seobi hrvatskoga življa u ove prostore 1686. godine.

I kao povratak iz toga lijepoga povijesnoga sna bio je ponovni susret sa predstavnicima hrvatskog življa u Baji, koji nisu svojih pogleda skidali sa bosankih ujaka, iz kojih se je mogao pročitati samo jedan vapaj: "Vi nam možete pomoći i to danas, jer za nekoliko godina moglo bi biti prekasno!" Sa sviješću velike odgovornosti i dozom vjerničke i rodoljubive sjete prijedosmo granicu, razmišljajući kako pomoći tom najugroženijem dijelu našeg narodnog bića i Crkve u njemu?

Lazar Ivan Krmpotić

DOKUMENTI CRKVE

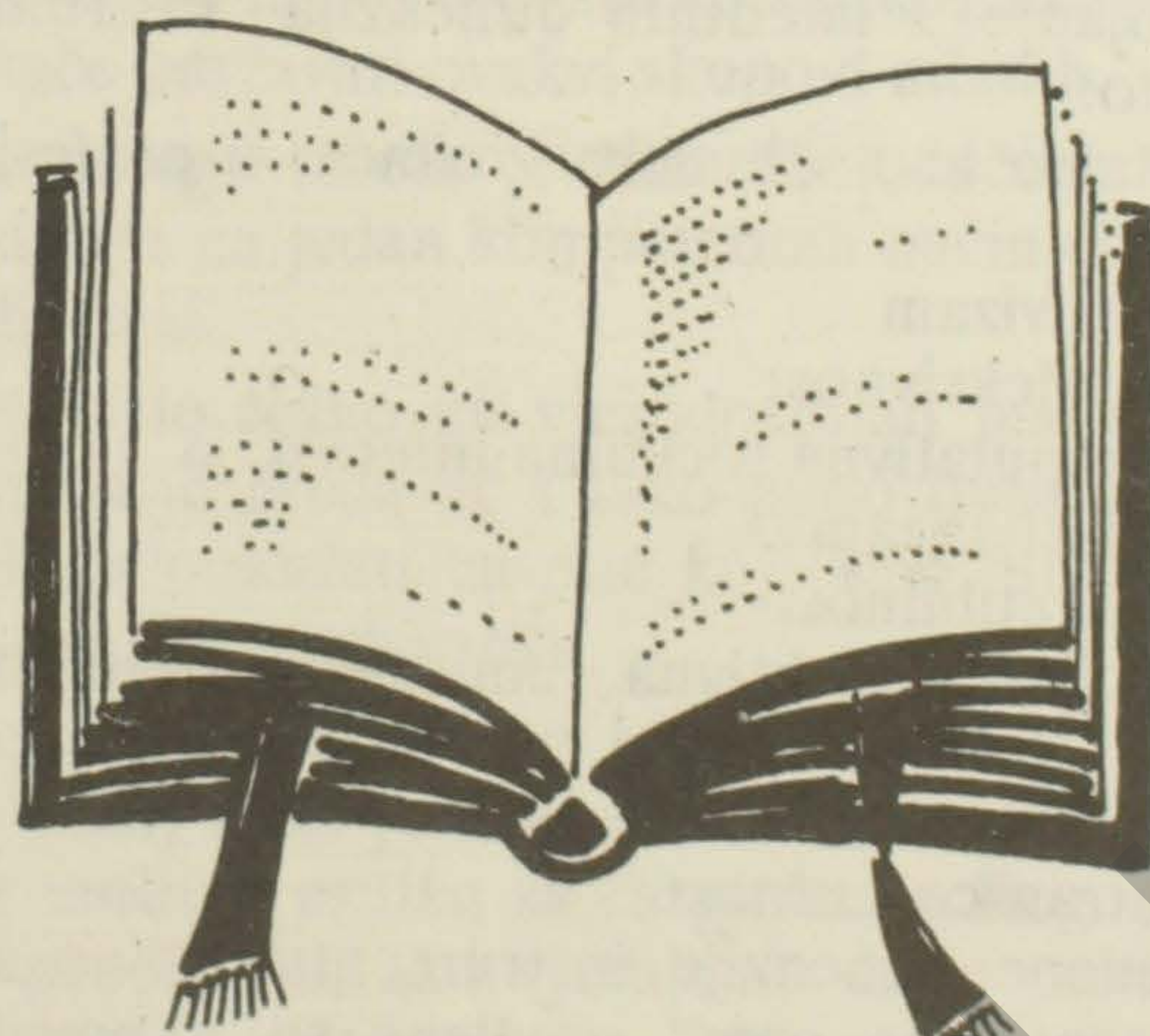
Na 100-tu obljetnicu socijalne enciklike Lava XIII. "Rerum novarum", Ivan Pavao II. je objavio 2. svibnja svoju socijalnu encikliku "Centesimus annus".

Enciklika je vrlo opširna i temeljita. Koristimo ovu priliku da protumačimo što je to enciklika. Papa svoju učiteljsku vrhovnu službu vrši na više načina. Naj-svečaniji i najviši način vršenja učiteljske službe je definiranje dogme, tj. kada papa kao vrhovni učitelj proglašuje vjersku istinu i u savjesti obvezuje vjernike na čin vjere i poslušnosti. U povjesti su se vjerske istine redovito definirale u zajedništvu sa svim biskupima na ekumenskim saborima. Jedva je koja vjerska istina proglašena izvan sabora. Snaga nauke ali koja ne obvezuje na čin vjere su redovito nauka i odluke ekumenskih sabora.

Kada papa kao vrhovnih učitelj odgovara na pojedine probleme čitajući znakove vremena, redovito iznosi cjelovitu kršćansku nauku sa željom da to bude za vjernike i putokaz i nadahnuće, ali bez teške obaveze u savjesti, i to iznosi u tzv. encikličkom pismu.

Enciklika je dakle, nauka crkve koju papa tumači u određenom vremenu i ima trajnu vrijednost a za kršćane je olakšanje i putokaz za život i oblikovanje vlastitoga stava. Enciklika, dakle, ima i moralnu obvezu poslušnosti kao i pristanka u savjesti. Ali nije vjerska dogma, i nema njenu težinu.

U ovoj enciklici papa kompletno obrađuje socijalnu nauku Katoličke crkve kao odgovor izazovima

našega vremena i kao veliki doprinos Crkve rješenju toliko velike ekonomske krize u svijetu. Crkva ima i zadaću i poslanje svjetlom evanđelja stalno obasjavati pojedine probleme u svijetu i tako vršiti evangelizaciju svijeta. Pošto je ovo sada jedna od najvećih kriza čovječanstva, papa odgovara naukom evanđelja.

Koliko je ova tema prisutna među nama zahtjeva ozbiljan prikaz nauke ove enciklike, što ćemo i učiniti u ovoj rubrici u "Bačkom klasju" tokom ove godine.

A.K.

ŠTO ZNAČI NEGIRANJE BOGA U ŽIVOTU MLADIH?

-tragom jednog istraživanja-

Nije možda uobičajeno da se znanstveni rezultati jednog sociološkog istraživanja objavljuju u jednom vjerskom informativnom listu (1). Ipak, zbog eventualne zanimljivosti rezultata za našu vjersku javnost, i to naravno bez obzira na konfesionalnu odnosno vjersku pripadnost, smatrao sam da ih treba barem jendim manjim dijelom prezentirati vjernicima, i ne samo vjernicima.

Pošao sam, naime, od pretpostavke, a pod utjecajem frankfurtske kritičke teorije društva, da na empirijskoj razini postoji "nešto" kao "instrumentalizirana svijest" odnosno "instrumentalni um".

Ponudio sam studentima Građevinskog fakulteta (165) i Ekonomskog fakulteta (295) u Subotici 51 tvrdnju za koje sam na bazi vlastite intuicije i iskustva pretpostavljao da bi mogle prezentirati one stavove koje tvore tzv. "instrumentalni um" na jednoj sociologijskoj i psihologijskoj ravni. Na osnovu korelacijske matrice ovih tvrdnji odnosno stavova prema svijetu, društvu, samome sebi i pojavama, izvršena je matematičko-statistička obrada podataka poznata kao faktorska analiza a koja ukazuje na postojanje 9 latentnih dimenzija "instrumentalnog uma", i to:

1. Zarada kao vrhunska vrednost u profesionalnom životu
2. Pozitivizam
3. Nerefleksivnost
4. Manipulativna socijalna interakcija
5. Materijalizam
6. Aplikabilnost
7. Socijalna afektivna (emotivna) frigidnost (hladnoća)
8. Konkretnost
9. Netranscedentnost

Navedene dimenzije instrumentalizirane svijesti ili "instrumentalnog uma" stavljenе su u povezanost sa vrijednosnim i interesnim orijentacijama studenata, načinom korištenja slobodnog vremena, kvalitetom života, a u povezanosti s pojedinim dimenzijama socijalnog otuđenja.

Ovom prilikom bih se zadržao samo na prezentiranju devete dimenzije "instrumentalnog uma" kojeg sam nazvao "netranscedentnost" i na povezanosti ove dimenzije s nekim drugim oblicima svijesti.

Dokazao sam naime u ovom istraživanju da određeni stav prema Bogu u mnogočemu određuje i stav prema značaju obitelji u društvu, stav prema drugim ljudima, prema ljubavi i umjetnosti.

Mladići i djevojke koji smatraju da u Boga vjeruju uglavnom praznovjerni i neobrazovni ljudi ujedno će u

većoj mjeri negirati značaj obitelji kao osnovne stanice društva, u smislu da je obitelj "prevaziđena stvar". Istovremeno, oni koji vjerovanje u Boga poistovjećuju sa ignoratnošću i praznovjerjem ujedno su skloniji većoj "mentalnom" agresivnosti prema drugim ljudima. Skloniji su da u većoj mjeri ukazuju na slabosti i ništavnost drugih ljudi a što u njima budi jaki osjećaj vlastite vrijednosti. Ovi mladići i djevojke ljubav između spolova smatraju kao puki "tehnički" problem u smislu da je pridobivanje ljubavi stvar tehnike na koji će se način pristupiti partneru suprotnog spola. Ne treba nas onda mnogo čuditi da je svijet umjetnosti u jednom ovakvom duhovnom sklopu tretiran kao lažni svijet odnosno svijet iskrivljene stvarnosti.

Kao što vidimo, najvulgarnije negiranje Božje opstojnosti, negiranje društvenog značaja obiteljskog života za razvoj djece, svodenje ljubavnih odnosa između mladića i djevojke na puku "tehničku" stvar, nipodaštavanje drugih ljudi i odbacivanje svijeta umjetnosti jest osnovni sadržaj onog duhovnog profila kojeg sam nazvao "netranscedentnost".

Ustanovio sam nadalje da je ovim "netranscedentalcima" daleko manje stalo do pitanje smisla i vrijednosti života, do toga da postignu nešto važno u životu. U manjoj su mjeri sposobni da nađu pravog prijatelja, imaju veći osjećaj usamljenosti, i što je najinteresantnije, u većoj mjeri doživljavaju druge ljude kao nepouzdanе i sebične.

Na osnovu do sada rečenog vidimo da bezrezervno odbacivanj Božje opstojnosti u svijesti mladih nužno dovodi do njihovog otuđenja od samih sebe, od svoje obitelji i drugih ljudi. Dovodi ih do određene životne besmislenosti, nepovjerenja u ljude, emocionalne hladnoće i "mentalne" agresivnosti. Naravno, moguć je i obrnut red stvari, to jest da udaljavanje od ljudi, smisla života i svijeta umjetnosti dovodi do udaljavanja od Boga.

Bilo kako bilo, jedno je sasvim sigurno. Izgleda da je teško doći do Boga bez ljudi s jedne strane, i da krajnje negiranje Boga odnosno antiteizam (ne govorim ovdje o ateizmu) dovodi do udaljavanja čovjeka od čovjeka, s druge strane.

U slijedećem broju namjeravam govoriti o mladima kojima je zarada vrhunski kriterij u profesionalnom životu, kojima me materijalizam osnovna životna vrijednost i kojima je u životu veoma važno da se druže sa ljudima svoje nacionalnosti.

Prof. Zlatko Šram

S O M B O R

Dne 2. svibnja u crkvi i samostanu karmelićana održan je tradicionalni susret hrvatske katoličke mladeži subotičke biskupije. Okupilo se 170 mladih naše biskupije koji su zauzeto sudjelovali u cjelodnevnom programu. Program je počeo pokorničkim slavljem za to vrijeme na flauti tiho je svirala Marina Pečarić uz pratnju orgulja na kojima je svirao Alen Kopunović. Poslije pokorničkog slavlja bila je sv. misa kojoj je predsjedao subotički biskup msgr. Ivan Péntzes. Prigodnu homiliju održao je gost iz Splita dr Drago Šimundža. Isti je poslije sv. mise imao predavanje na temu "Rastimo na korijenima kršćanstva". Tema je bila vrlo jasno razradjena i jasno približena kako bi mladi što lakše razumjeli problematiku kojoj se želimo baviti. Sendviče su pripremile vrijedne somborske vjernice uz svesrdnu pomoć sestara iz apatinskog Staračkog doma. Vrijeme

je bilo izvanredno lijepo. Uživali smo u prekrasnom samostanskom dvorištu za vrijeme ručka. U poslijepodnevnom slobodnom vremenu zajednički smo razgledali znamenitosti grada. Posjetili smo zgradu Županije gdje su u svečanoj sali razgledali najveću sliku u bačkoj na kojoj je prikazana bitka kod Sente. Stručno tumačenje o povijesti Sombora iznio nam je Miljenke Beljanski, najbolji poznavalac Sombora i njegovih znamenitosti. Posjetili smo i somborsku gradsku kuću i župnu crkvu Presvetog Trojstva. Zahvalni smo upravi grada što nam je izišla u susret te je i pored toga što je neradni dan omogućila da razledamo najznačajnije znamenitosti.

Poslijepdonevni rad u grupama animirali su sami mladi. Bile su dvije glavne teme: povijesna i biblijska. Veći interes pokazan je za biblijske teme, vjerojatno i zbog nedovoljnog poznavanja povijesti vlastitog naroda. Rad se odvijao u deset skupina. Poslije kratke stanke slijedila je završna diskusija kojoj je ravnao Franjo Ivanković. Na kraju programa svim sudionicima zahvalio se domaćin, o. Ante Knežević želeći da svi budemo uvijek mladi duhom i puni životnog optimizma. Mladi su zadovoljni, obogaćeni i raspoloženi pošli svojim kućama.

F.I.

ODGOĐEN SUSRET MLADIH - SPLIT '91.

Susret hrvatske katoličke mladeži, koji se trebao održati 11. i 12. svibnja ove godine u Splitu, ne može biti održan predviđenog datuma. Odgođen je za pogodnije vrijeme, o čemu ćemo na vrijeme obavijestiti. U okolnostima u kojima se nalaze naš narod i domovina, zbog nesigurnih prometnica i tenkova na našim cestama i u naseljima, ne možemo prema želji i zamisli okupiti sve sudionike koji su se prijavili.

Potičemo, stoga, svu našu Crkvu, posebno mlade, da 11. i 12. svibnja mole za mir i slobodu u dragoj nam domovini.

Split, 7. V. 1991.

*U ime Organizacionog odbora:
Mons. Slobodan Štambuk*

Iz naše biskupije kanili smo ići sa tri autobusa. Molimo sve mlade koji su željeli ići na ovaj susret da budu spremni poći i u njegovom drugom terminu, koji će naknadno biti određen.

Mi smo za našu biskupiju dobili već 150 šalova i 150 bedževa za ovaj susret i isplatili ih. Mladi, ako želite imati šal i bedž sa natpismo: RASTIMO NA KORJENIMA KRŠĆANSTVA, javite se vlč. Franji Ivankoviću, Miroslavu Orčiću, Andriji Anišiću ili Andriji Kopiloviću i dobit ćete ih po cijeni od 100 dinara. Hvala Vam unaprijed. Tako ćemo moći vratiti posuđeni novac!

IZVJEŠTAJ SA TRIBINE MLADIH

Na blagdan "Duhova", navečer u 18 sati održana je tribina mladih u novoj dvorani katoličkog kruga, gdje će se i ubuduće održavati ovakvi skupovi mladih.

Tema našeg susreta je bila "Svjedočenje" a datu temu je doista na jedan kompetentan način obradio vlč. Stjepan Beretić.

Iako je vrlo teško na vjerodostojan način ponoviti ono što nam je predavač s tako puno ljubavi usadio u srca, ipak ću pokušati za one koji nisu bili na tribini, prenijeti bar dio predavanja.

Na početku, postavljeno je pitanje: "Šta znači riječ vjerujem". Jer, kako je istakao vlč. Beretić ako vjerujemo da je molitva prilika za razgovor sa Bogom, zar to možemo propuštati; ako vjerujemo da je pričest залог vječnog života, zašto rijetko idemo na pričest; ako znamo da opraštanjem drugima i sam Bog će nama oprostiti, zašto je naše srce ponekad tako škrt kada treba opraštati i ljubiti.

Svjedočiti za vjeru može svaki vjernik koji svoj život podlaže volji Božjoj, i koji je doživio vjeru, puno malih iskustava Božje dobrote i milosti, te tako postao čvrst u vjeri. Duh Božji je prisutan u našem životu i oni ljudi koje vodi Duh Božji su doista drugačiji od ostalih jer vjeruju, znaju voliti, oni su blagi, vjerni, krotki, uzdržljivi... Ali sve te darove Duha Svetoga treba prenositi na druge, jer Bog najviše djeluje na nas preko drugih ljudi. Zato smo svi pozvani svoju vjeru, mir, ljubav prenositi u srca ljudi oko nas; uvijek i na svakom mjestu svjedoči-

ti za Gospodina. Predavanje je bilo potkrijepljeno mnogim primjerima iz svakodnevnog života.

Nakon tribine, u razgovoru sa mladima uvidjela sam njihovo oduševljenje predavanjem. Svojim oduševljenjem potakao nas je na radikalnije življenje i svjedočenje naše vjere.

KRALJICE U TAVANKUTU

"Dove" su nam osvanile prohladne i oblačne. Navukli su se sivi oblaci koji su pritili kišom. To nije omelo Tavan-kućane, da po starom običaju, zovnim grančicama okite kapije, prozore i ograde.

No, ono što nas je toga jutra posebno obradovalo, to je da su se na našim ulicama i u crkvi pojavile KRALJICE.

Nekada su one prolazile tavankutskim šorovima u krasnoj kraljičkoj nošnji i divnom melodijom kraljičkih pisama budile ponos i nacionalnu svist Bunjevaca. Nekome je to smetalo pa je glas KRALJICA skoro utihnuo. Čuo se još samo prilikom nekih crkvenih svečanosti.

Grupa mladih entuzijasta i zaljubljenika u bunjevačku kulturnu baštinu, samoinicijativno je obnovila ovaj naš lipi duhovski običaj. Pod vodstvom Gordane Ištvančić i Svetlane Rudić osam djevojčica marljivo su vižbale kraljičke pisme. Tu je i naš Boro koji će pastirskim štapom braniti KRALJICE. A na leđima mu je i torba u koju će se primati darovi. U pomoć nam je priskočio i HKPD "Matija Gubec" koji im je pozajmio narodne nošnje, a teta Kata je obnovila krune. Tu se našla i HTV koja je snimila, pa je sve ispalo "super".

Već u jutarnjim satima KRALJICE su bile spremne. Prekrasna svila njihala se pri hodu, a obnovljene krune sa ukrasima i pantljikama ponosno stajale na njihovim glavama. Zaredjale su sokacima, ulazile u kuće i domaćinima pivale:

Mi ode dodjosmo
U najlipče dvore
U najbogatije
Perom ometene
Vodom polivane
Vode zaiskasmo
Vode nam ne dadu
Već nam vina daju
Vina ne pijemo
Da se opijemo
Već vode pijemo
Pa da mudrujemo.

U 10 sati su bile na crkvenim vratima i ulazeći u crkvu pivale pismu Ive Prčića Gospodara:

Procvetala zova
Na prvi dan Dova
Lipim bilim cvitom...

Smistili smo ih uz sam oltar da ih sva crkva gleda i divi se. Sve su se KRALJICE pod sv. misom i pričestile. Posli mise opet svečan izlazak iz crkve uz pratnju orgulja. Kako to nalaže običaj, sve odlaze kraljičinoj nani di će biti rastanak, da vide kakve su darove dobile i kraljičinoj nani otpivaju:

Kraljicina nane
Peći nam kajgane
Kajgane i žmara
I suvi rebara.

Zadovoljstvo je toliko, da su odlučile da na godinu bude dvije grupe kraljica. Hvala im za pruženu radost.

A. Gabrić

MOJ BOG

Moj Bog je VJEČNA DOBROTA
svog Sina za me u smrt šalje
za stolom Riječi i Kruha
snagu biću mom on daje.

Moj Bog je VJEČNA ISTINA
razdvaja "dragocjenog od bezvrijednog"
spašava me i izbavlja
ja bivam Njemu predana.

Moj Bog je VJEČNA LJEPOTA
što skladom svojim osvaja
i ljubav moju obnavlja.

Moj Bog je VJEČNO NADANJE
što jutra rosom umiva
i rane moje cjeliva.

s.TT

PREDSTAVLJANJE KNJIGE DR TOME VEREŠA "PRUŽENE RUKE"

Literarna sekcija KUD "Bunjevačko kolo" u Subotici organizirala je 4. travnja 1991. god. u velikoj dvorani Gradske biblioteke predstavljanje knjige dr Tome Vereša: "Pružene ruke", koju je objavio Filozofsko-tološko Institut Družbe Isusove u Zagrebu, 1989. god.

Voditelj tribine bio je pjesnik Vojislav Sekelj, koji je otvorio svečanost i prisutnima je predstavio gosta Tomu Vereša.

Rodjen je 1930. god. u Subotici, gdje je maturirao 1949. god. na državnoj gimnaziji. Iste godine je ušao u novicijat Hrvatske dominikanske provincije. Filozofski i tološki studij završio je u Dubrovniku i većim dijelom na Papinskom dominikanskom sveučilištu "Le Saul-choir" kod Pariza. Za svećenika je zaređen 1956. god.

Doktorirao je 1970. god. na Teološkom fakultetu u Zagrebu disertacijom "Misao i praksa Karla Marxa".

Od 1958. do 1965. god. predavao je filozofiju na Dominikanskoj visokoj bogoslovnoj školi u Dubrovniku i Zagrebu. Od 1974. god. predaje filozofiju na Filozofsko-teološkom Institutu Družbe Isusove u Zagrebu.

Napisao je brojne članke i nekoliko knjiga o marksizmu, o dijalogu marksista i kršćana, o katoličkoj društvenoj nauci i o velikom filozofu i teologu Tomi Akvinskom.

Uvodno predavanje na ovoj svečanosti održao je isusovac o. Vladimir Horvat, župnik u Beogradu. On je objasnio kako je došlo do objavljivanja Verešove knjige "Filozofsko-teološki dijalog s Marxom". U tim burnim godinama ta knjiga je bila veoma kritična i izazovna pa su se izdavači ustezali objaviti je. Na taj podvig su se odlučili isusovci u Zagrebu.

Zatim je o. Vladimir Horvat govorio o važnosti dijaloga među ljudima, ali tu nastaju velike poteškoće jer ljudi kriju svoje misli i u dijalogu iznose samo mali njihov dio. To je kao kod sante leda. Samo mali dio je nad vodom, a velik dio je nevidljiv i nepoznat.

Poslije toga je dr Tomo Vereš održao predavanje o dijalogu. Pored ostalog, iznio je jednu malo neobičnu misao, da je Vojvodina pokrajina, gdje živi više nacija i više vjerskih zajednica, ali među njima zapravo nije bilo pravog dijaloga. Zato taj problem ostaje i dalje kao veoma važan u daljem suživotu.

Vereš je istakao da je u svojim člancima i knjigama govorio o dijalogu s marksistima, ali pravoga dijaloga nije bilo, jer su oni nastupili s pozicija sile vladajuće ideologije.

Sada dijalog s marksistima gubi svoju važnost, ali se nameće još veća važnost dijaloga među ljudima u demokratskom društvu.

Poslije ovog predavanja slušatelji su postavili niz pitanja gostu i izrazili zadovoljstvo što je o. Tomo mogao prvi put javno nastupiti u svom rodnom gradu.

Na ovu tribinu okupio se lijep broj gostiju koji poznaju i cijene znanstveni rad našeg sugrađanina, jer uvijek govori i piše o aktualnim temama i pitanjima.

Bela Gabrić

Poštovano
Uredništvo "POLITIKA"
MAKEDONSKA 29
11000 BEOGRAD

U vezi sa napisom "KOME SU ZVONILA ZVONA U SUBOTICI" od Miodraga Radojčina objavljenog u listu "Politika" od 16.04.1991. godine na str. 22, ulažemo ovaj

PROSVJED

U članku piše da su se u podne 10. aprila 1991. godine oglasila "zvona na svim katoličkim bogomoljama u Subotici". U daljem tekstu piše: "S obzirom na to da, barem što se mene tiče, za poslednjih trideset godina u Subotici ne pamtim tako žestoku zvonjavu, niti da su sve crkve odjednom zvonile.... tako je 10. april postao 10. travanj, a godina tisućudevetstotinadevedeset prva obeležena u Subotici, u Vojvodini, u Srbiji, sramnim pomenom krvavoj paveličevoj državi...".

1. Izvjesni gospodin Miodrag Radojčin, ako živi u Subotici je morao već zapaziti da se u Subotici na svih osam katoličkih aktivnih crkava oglašuju svaki dan zvona ujutro, u podne i navečer, osim na veliki petak i veliku subotu. Tako je bili i toga 10. travnja 1991. godine. Nakon odzvonjenoga podnevnog zvona na katedrali, je jedno zvono u trajanju od 10 minuta zvonilo za sahranu. Na svim ostalim crkvama se nije zvonilo u to vrijeme nakon podnevnog zvona.

2. Ne samo u Subotici, Vojvodini i Srbiji, nego na cijelom svijetu je u podne toga dana zvonilo na svim aktivnim katoličkim crkvama, a svaki kulturni čovjek zna da se u podne oglašuje zvono koje poziva na molitvu, a podsjeća na Papinu odredbu iz onih davnih vremena kada je podnevna zvonjava naredjena na spomen OSLOBODJENJA BEOGRADA OD TURAKA. Od tog vremena do danas, a i u buduće zvonit će zvona katoličkog svijeta u podne, podsećajući na to oslobođenje, osim ako 10. travnja ne bude veliki petak ili velika subota.

3. Ne možemo se oteti dojmu da se radi o neodgovornoj, tendencioznoj, zlonamjernoj provokaciji protiv Katoličke crkve i njenog mirnog suživota sa ostalima već stoljećima u ovom gradu. Ogradjujemo se od ovakvih podvala i pozivamo sve dobronamjerne ljude da se suzdržavaju od ovakvih i sličnih kleveta, provokacija i optuživanja i u Subotici, i u Vojvodini, i u Srbiji i u cijelom svijetu.

Ovaj prosvjed upućujemo uredništvu Politike, te ostalim medijima javnog priopćavanja, kao i ambasadoru Sv. Stolicy u Jugoslaviji.

U ime svih katoličkih svećenika Subotice,

Andrija Kopilović
biskupski vikar za pastoral

POČETAK PROSLAVE JUBILEJA SUBOTICE

Proslava jubileja ima posebne vrijednosti u životu pojedinaca, a to je osobito od velike važnosti u životu jednoga grada kao zajednice njegovih stanovnika koji u njemu žive tokom vjekova.

Tako i Subotica ove godine slavi svoj jubilej pa je to prilika da se pokrenu duhovne snage za pojedine kulturne akcije.

Ove godine 7. svibnja (maja) navršava se 600 godina kako je u jednom sudskom spisu Bodroške županije prvi pomenut naš grad pod imenom Zabatka.

Tokom proteklih 600 godina bilo je mnogo različitih naziva za naš grad. Na kraju se među Bunjevcima-Hrvatima ustalio naziv Subotica, a među Madjarima je ustaljeno ime Szabadka.

Početak proslave ovog jubileja bio je 6. svibnja 1991. god. Toga dana u 20 sati, ispred svečanog ulaza Gradske kuće priredjen je svečani koncert sa slikovitim nazivom "Ova jedina Subotica", jer ona je za nas jedina, nezamenjiva i najljepša.

Na početku je prisutne pozdravio subotički gradonačelnik Jožef Kasa sa željom da ovaj grad, koji su nam ostavili naši preci, mi sačuvamo u sadašnjosti za budućnost u slozi zajedničkog života u međusobnom poštovanju.

U svečanom dijelu koncerta sudjelovali su subotički zborovi. Pod ravnanjem Gabriele Egeto zbor "Pro muzica" pjevao je skladbu Vivaldija: "Gratias propter magnam..." i Mozarta: "Dona nobis pacem" (iz "Krunidbene mise")- Katedralni zbor "Albe Vidaković" pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić pjevao je skladbu Albe Vidakovića "Slava" i skladbu Milana Asića "Subotica" na riječi pjesnika Jakova Kopilovića.

Madjarski katedralni zbor "Szent Terez" pod vodstvom vlč. Josipa Mioča pjevao je uz pratnju truba pjesmu koju je komponirao Laszlo Halmos: "Minden foldek".

U muzičkom dijelu programa nastupila je Omladinska filharmonija pod ravnanjem Elvire Huszar i Subotički tamburaški orkestar pod ravnanjem Stipana Jaramazića.

Prigodni recital, u kojem je slikovito prikazana povijest žitelja naše ravnice i našeg grada, izveli su učenici subotičke gimnazije "Svetozar Marković" (na dva jezika).

Na kraju su nastupili članovi Kulturno-umjetničkih društava "Bunjevačko kolo", "Nepker" i "Mladost".

Malobrojna publika mogla je biti iznenađena zbog toga što je ova priredba izvedena na bini bez ikakva

ukrasa i simbola u polumraku proljetne večeri. Dojam opće potištenosti zbog političke neizvjesnosti ovih dana osjetio se i te večeri koja je prošla bez oduševljenog slavlja premda smo slavili naš veliki jubilej.

Proslava subotičkog jubileja nastavljena je 7. svibnja. U 12 sati svečano je otvorena nova stalna postavka Gradskog muzeja u zapadnom krilu prvog kata Gradske kuće.

Pozdravljajući brojne goste v.d. direktora Nevenka Bašić Palković iznijela je kratak historijat ove subotičke kulturne ustanove.

Gradski muzej osnovan je 24. travnja 1948. god. odlukom Narodnog odbora Općine Subotica, a smješten je u Rajhlovoj palati, u današnjem Likovnom susretu.

God. 1967. Muzej je preseljen u Gradsku kuću. Sljedeće godine na prvom katu je otvorena zavičajna galerije slika, a 29. studena 1969. god. otvorena je stalna postavka na prvom katu istočnog krila zgrade.

Ovo je treća postavka u novim prostorijama.

Nevenka Bašić Palković je u svom govoru zahvalila svima koji su na bilo koji način pomogli da se završi ovaj veliki posao.

Poslije toga gradonačelnik Jožef Kasa je otvorio stalnu postavku i zahvalio kolektivu Muzeja koji je uložio golem trud da se omogući našim građanima upoznavanje velikog blaga naše kulturne baštine.

Nakon toga su gosti uz zvukove orkestra citre i starih gajda razgledali izložbu prirodnjačke, arheološke, historijske, kulturno-historijske i etnološke zbirke. To nije potpuno, jer je predviđeno da se zavičajno likovno stvaralaštvo i suvremena kulturno-historijska zbivanja u Subotici prikazuju u prostorijama na drugom katu, koje nisu još gotove.

Tako je Subotica postala bogatija u svom kulturnom životu.

Istog dana, 7. svibnja u 18 sati u subotičkoj katedrali sv. Terezije održana je ekumenska Služba Riječi na kojoj su prisustvovali vjernici svih velikih vjerskih zajednica u Subotici zajedno sa svojim svećenicima i biskupima.

Na ovoj duhovnoj svečanosti, koja je bila lijepa po svojoj slikovitosti i bogata svojim sadržajem, prisustvovao je gradonačelnik Jožef Kasa sa predstavnicima pojedinih političkih stranaka.

U sklopu proslave ovog jubileja Subotice će tokom godine biti niz kulturnih priredaba.

Bela Gabrić

POČETAK PROSLAVE 600-GODIŠNJICE SPOMENA SUBOTICE

EKUMENSKA SLUŽBA RIJEČI U SUBOTIČKOJ KATEDRALI

Na dan kada pada 600. obljetnica prvog pisanog spomena Subotice, u subotičkoj Katedrali je održana svečana ekumenska služba riječi. Službu riječi su predvodili: subotički biskup mons. Ivan Péntzes, evangelički biskup gospodin Andrej Beredi iz Novog Sada, gospodin Hódossy Imre, biskup reformirane crkve u Jugoslaviji iz Feketića, gospodin Vasilije Protić, kao osobni izaslanik episkopa bačkog gospodina Irineja Bulovića, i predstavnik židovske vjerske zajednice iz Subotice. Uz popunjenu katedralu vjernika službi riječi je prisustvovao na čelu delegacije grada gospodin

József Kasza, gradonačelnik. Služba riječi je započela svečanim unošenjem evanđelistara. Gospodin Stjepan Beretić, katedralni župnik, predstavio je prisutne i pozdravio je, a biskup subotički je zbornom molitvom započeo službu riječi. Prvo čitanje iz knjige Propovjednika o mudrosti koja je vrednija nego bojno oružje je čitano na hebrejskom i mađarskom jeziku. Zbor je odgovorio pjesmom jednog od najljepših hodočasničkih psalama "U dom ćemo Gospodnji radosni ići". Odlomak iz proroka Izaije o svetoj gori Sionu u kom prebivaju starci i starice, dječaci i mladi, a gospodar je grada Bog, čitao je otac Tomislav, paroh subotički. Zbor SPC je otpjevao uskrsl tropar i "Mnogaja ljeta". Čitanje iz proroka Zaharije o obnovi grada čitao je predstavnik evangeličke crkve mađarski, i slijedila je homilija gospodina biskupa Beredija hrvatski. Otpjevana je pučka pjesma mađarski, a onda je slijedila homilija gospodina biskupa Hódossyja koja je završena sveča-

nom molitvom za grad. Odlomak knjige Otkrivenja o novom Jeruzalemu u kome je Bog svjetlo a grad je sagrađen na gori Gospodnjoj, čitao je generalni vikar na hrvatskom jeziku. Katedralni zbor je izveo svečani "Alleluja" iz Oratorija Messias od G.F.Hendell-a, a onda je navješteno evanđelje na mađarskom jeziku iz Mateja gdje Gospodin govori svojim učenicima da su oni grad na gori. Slijedila je homilija biskupa Péntzesa:

Zbor sv. Terezije je otpjevao prikladnu kompoziciju na mađarskom jeziku. Završni dio obreda je bio blagoslov kojeg je podjelio svaki predstavnik u svom obredu i jeziku. Biskup subotički je podjelio blagoslov latinski. Cijelu službu riječi je komentirao i vodio Andrija Kopilović.

Nakon ovog lijepog vjerskog čina, Gradonačelnik je priredio večeru za uzvanike.

A.K.

ŠEST STOLJEĆA GRADA SUBOTICE

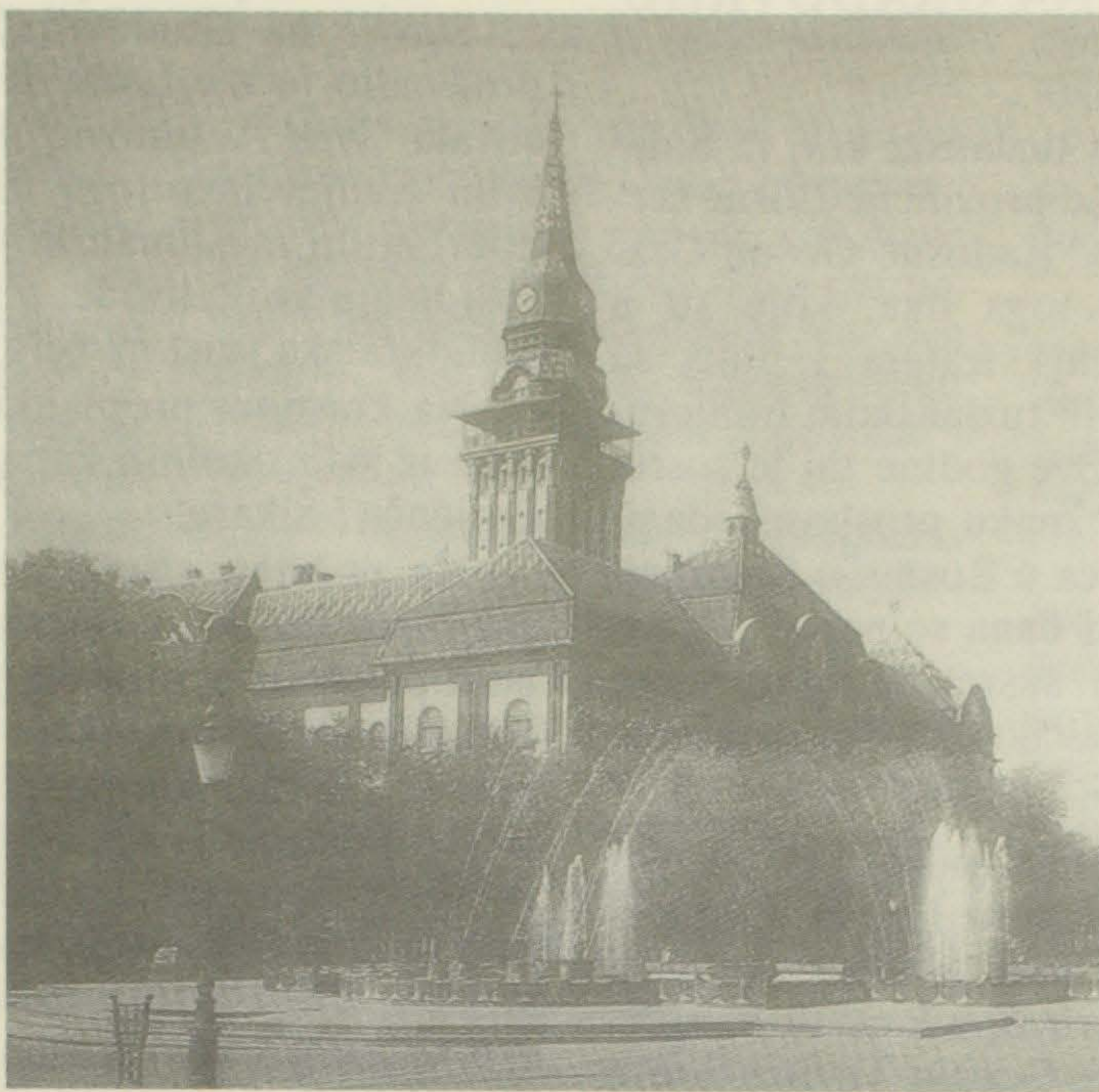
Prvi spomen grada

Kraj 14. stoljeća obilježen je ne-
mirom i nesigurnošću građana. Raz-
bojstva, krađe, zločini su učestala
pojava. U blizini županijskog središta
Bodroga veliki župan priređuje
sudenje u okviru zasjedanja zastup-
nika županije. Sačuvan je dokumenat
o presudi izrečenoj nad nekolicinom
uhvaćenih zločinaca. Dokumentat je
izdan 7. svibnja 1391. godine. Među
ostalim imenima susrećemo i "FU-
REM AGUSTINUM DICTUM DE
ZABOTKA" tj. lopova zvanog Agu-
stin iz ZABOTKE. Radi se o Suboti-
ci. To se vidi po nazivima naselja u
istom dokumentu. Spomenuta nase-
lja su sva s područja nekadašnje Bo-
droške županije: Szeremlyen, Apáti,
Dauot, Szántó, Rég, Madaras. Današnji nazivi su: Szeremle, Apatin,
Dávod, Herdegyszántó, Regőcze, Madaras. Naš živalj u Mađarskoj za
ima neka od spomenutih naselja i svoje nazivlje: Srimljani, Apatin,
Dautovo, Santovo, Ridica, Madaraš. Prije 600 godina, dakle, pada prvi
pismeni spomen grada Subotice. Grad je zacijelo postojao i puno,
puno ranije kao naselje.

Stanovništvo Subotice

Malo dokumenata govori o Subotici iz predturskih vremena. Zato
je vrlo teško govoriti o nacionalnom sastavu stanovništva. O stanov-
ništvu Subotice su neki autori u svojim izjavama prilično isključivi,
prema tome kojem oni narodu pripadaju. Iványi István iz gore spome-
nutog nazivlja, koje je bez sumnje mađarsko donosi zaključak: "to je
najbolji dokaz, da je stanovništvo stare Bodroške županije pa tako i
okolice našega grada mađarsko." Tako Iványi na 36. stranici I. dijela
svoje povijesti Subotice. Budući da je Subotica naselje mađarske
zemlje, zaista nema sumnje, da je među njezinim stanovnicima bilo
Mađara. Međutim, kako prvi spomen Subotice pada 2 godine poslije
Kosovskog boja, lako je pretpostaviti, da su pred turskom silom Srbi
došli i do Subotice. Uostalom, još 1366. godine tražio je ugarski kralj
Ljudevit I. bosanske franjevece na službu katolicima u Bačko-Kalačkoj,
Pečuškoj, te Čanadskoj biskupiji. Iz toga se može zaključiti, da je na
području spomenutih biskupija bilo katolika Hrvata, koji su tražili
svećenike svoga jezika. Subotica je grad u Bačkoj. Pišući povijest grada
Sombora, Muhi János je o tome gradu napisao riječi koje isto tako
vrijede i za Suboticu: "Bačka je bila na putu mnogih naroda, koji su
tražeći novu domovinu prodirali na jug. Neki su se od njih na dulje ili
kraće vrijeme nastanjivali i u somborskom kraju. Izvjesno je, čovjek
ovdje živio i borio se već tisućljećima. Osiguravajući sebi novi dom,
narodi koji su dolazili jedni za drugima protjerali su, uništili ili pokorili
prijašnje stanovništvo ovoga kraja. Tako je povijest Sombora ispisala
pravi ep o neuništivom životu i vječnom započinjanju koje uvijek
obnavlja život nadživljujući svaki vihor". (Zombor története, 4. str.).

Kraj 14. stoljeća, nakon Kosovske bitke donio je tursku opasnost
sve do Save i Dunava. Još početkom toga 14. stoljeća ugarski je kralj
Karlo Robert proširio, dotjerao i utvrdio veličanstvenu tvrđavu u Baču
na rječici Mostonogi. Ruševine te tvrđave i danas svjedoče o njezinoj
važnosti, eleganciji i snazi. I Subotica se širila oko utvrđenja u
močvarnom području. Bio je tu sustav nasipa od zemlje prošaran

šančevima. Naselja se podižu u oko-
lici utvrđenih gradova ili u blizini
utvrda. Stanovništvo Bačke je živjelo
u stalnom strahu, nesigurnosti. Nije
ni čudo, što u samo jednom doku-
mentu iz toga vremena nalazimo ci-
jeli niz zločinaca na tako malom pro-
storu.

Vrijeme do Turaka

Ne dugo poslije prvog spomena
grada iz tame povijesti izranja i onaj
drugi, koji je od velike važnosti za
subotičke katolike. Radi se o sporu
između bačko-kalačkog nadbiskupa
Petra II. i subotičke župe oko na-
plaćivanja desetine. Bilo je to pred
gotovo 500 godina. 1497. godine.

Naime, nadbiskup upućuje pismo naslovljeno "HONORABILI LU-
CAE PRESBITERŌ, PLEBANO DE ZABATHKA" tj. časnom
svećeniku "LUKI, ŽUPNIKU SUBOTIČKOM". U pismu optužuje
subotičke vjernike koji ne žele plaćati desetinu. Navodno su tu svoju
tvrdokornost više puta pokazali. Ustraju li u svojoj odluci o neplaćan-
ju desetine, određuje nadbiskup, neka ih župnik udari crkvenom
kaznom i uskrati im bogoslužje i sakramente. Iz ovoga dokumenta
tako doznajemo za prvog poznatog subotičkog župnika, ali također i
to, da subotička župa postoji sigurno već u 15. stoljeću.

Ovdje spominjem i neke od gospodara grada Subotice: Hunyadi
János, Szilágyi Mihály, Matija Korvin, Pongrácz Mátyás. U vrijeme
Pongracz Matyasa dogodio se gore spomenuti spor između župe
subotičke i kalačkog nadbiskupa. Daljnji su jop vlasnici Subotice i
Vladislav II, Korvin János, Török Imre i sin mu Bálint. Nezadovoljni
seljaci digli su diljem Mađarske seljačku bunu 1514. godine. Na čelu
bune bio je glasoviti Dózsa György. Nemiri seljaka i najokrutnija
odmazda plemića pogodila je zacijelo i subotički kraj. Antun Vrančić
opisuje silinu i okrutnost osvetničkih pohoda vlastele kao okrutnost
kralja Heroda iz Svetoga Pisma. Nije se pravo stišala ova buna sa svim
svojim posljedicama, a već je na pomolu bilo još veće i strašnije zlo.

Franjevac Pavao Tomori, nadbiskup bačko-kalački okupio je u
Bačkoj veliku kršćansku vojsku te krenuo u Mohoč u susret velikoj
turskoj vojsci. 1526. godine pao je nadbiskup Pavao s neprojenom
vojskom pod Mohačem. Turci su tom svojom pobjedom osigurali još
jedan prodor prema srcu Europe. Dolaskom Turaka u Mađarsku, piše
subotički kapelan Gábor Tormásy "mađarska je zemlja postala zem-
ljom uzdisaja, bola i suza." Iz Mohača Turci kreću prema Budimu, a
vraćaju se kroz Bačku. Opustošena je i Subotica. Za Turcima, bilježi
Tormásy ostadoše "zgarišta, razbacani posmrtni ostaci ljudi i pustoš".
O Subotici pod Turcima čitajte u slijedećem broju.

Literatura:

1. Tormásy Gábor, A szabadkai római Kath. főplébánia törté-
nete, Subotica, 1883.
2. Iványi István, Szabadka szabad királyi város története, 1.
dio Subotica, 1886.
3. Ante Sekulić, Narodni život i običaji bačkih Bunjevaca,
Zagreb, 1986.
4. Muhi János, Zombor története, Sombor, 1944.

PROSLAVA 700. OBLJETNICE DOLASKA FRANJEVACA U BOSNU NA GRADOVRHU

Već je običaj, da se u svibnju tuzlanski kraj ili bolje sjeveroistočni distrikt Franjevačke provincije Bosne srebne, okuplja oko milosnog lika "Radosne Gospe Gradovrško-Bačke" tj. oko kopije toga lika, koju su u povodu 300. obljetnice odseljenja fratara i puka sa Gradovrha u Bač (1988.) poklonili tuzlanskom franjevačkom samostanu bački Hrvati. Ove godine taj je susret Božjega puka i franjevac bio u znaku proslave sedamstote obljetnice dolaska franjevac u Bosnu, u Srebrenicu odlukom pape Nikole IV. Tri dana se narod pripremao na taj milosni i povjesni susret na povjesnom lokalitetu Gradovrha, sjeveroistočno od Tuzle, poviše dijela grada Tuzla, koji se zove Soline.

Na tom je mjestu od 1533.-1688.godine bio poznati franjevački samostan kao zbjege fratara i puka u vremenima silnih turskih progona. Na tom su mjestu plemići Maglašćevići sagradili zavjetnu crkvu, u koju su franjevci nakon izгона iz Zvornika i iz Gornje Tuzle sklonili milosni lik Gospe Zvorničke. Taj samostan dao je Katoličkoj crkvi petnaestoricu mučenika, čije grobove krije, danas nijema livada okružena pitomim šumama. U istoj crkvi našao je svoj grob i prvi katolički biskup grada Sofija, subrat ovog samostana i sin tuzlanskog kraja fra Petar Zlojutrić-Salinatus, kojega je smrt zatekla na povratku iz Rima, a na putu za Sofiju. U toj crkvi je fra Jure Bačvanin "ogradio", okrunio milosni lik "Radosne Gospe Gradovrško-Bačke" kako je sam napisao bosančicom na toj kruni "Na poštenje Gospi u Gradovaru 1685."

Taj milosni lik fratri poniješe sa sobom u Bač, kada 1688.godine, radi prevelike zaduženosti i nepodnosiva

zuluma, moradoše pobjeći iz ovoga kraja. Taj se milosni lik čuva u franjevačkoj crkvi u Baču.

Slavlje na Gradovrhu, prvi put nakon 303 godine, predvodio je mr Lazar Ivan Krmpotić, predsjednik Instituta "Ivan Antunović" iz Subotice u koncelebraciji sa svim franjevcima toga distrikta. Slavlje su omogućili dobrohotni muslimanski susjedi koji okolo toga lokaliteta imaju svoje livade, a puno je doprinjela i tuzlanska demokratska vlast na čelu sa gradonačelnikom.

Na krasnom proplanku sakupilo se oko tisuću vjernika iz svih okolnih župa: Tuzle sa filijalama, Brešaka, Drijenče i Šikare.

Na početku slavlja sve je prisutne pozdravio stari gvardijan fra Jozo Bošnjaković, obrativši se sa posebnom pažnjom prisutnom gradonačelniku, te predstavnicima Pravoslavne crkve i Islamske vjerske zajednice, koji su također kratko pozdravili prisutne. Na početku slavlja prisutne je upoznao sa povješću ovoga mjesta mr fra Roko Špionjak. Nakon kratkog spomena mučenika i svih onih koji počivaju na tom lokalitetu, nastavljena je sv.Misa. U svojoj homiliji predvodnik slavlja istakao je reevangelizatorsko poslanje franjevac u dugoj povijesti Bosne, koja postaje to aktuelnija u ova postkomunistička vremena, kada i suvremeni Papa naglašava potrebu ponovne evangelizacije suvremene Evrope i svijeta.

Također je istakao marijansku komponentu franjevačke duhovnosti, koja u tom kraju rezultira u sedam centara u kojima se i kroz povijest i sve do naših dana štuje Gospa.

Iako je proljetna kiša u četiri maha orosila skupljeno mnoštvo, ono se nije razilazilo niti gubilo od svoje sabranosti. Slavlje je zaključio novi tuzlanski gvardijan fra Petar Matanović riječima zahvale, izražavajući nadu, da će se ova slavlja na ovom povjesnom mjestu nastaviti.

Z.K.

GOSTOVANJE SUBOTIČKOG KATEDRALNOG ZBORA "ALBE VIDA KOVIĆ"

Subota, 13. travnja 1991. god. - autobus pun pjevača, članova katedralnog zbora krenuo je put Tuzle, a na poziv Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" u tom gradu.

Putom se molilo, pjevalo i šalilo pa je vrijeme brzo prolazilo. No, barikade kod Borova sela su nam za trenutak prekinule veselje. Nije nam bilo ugodno sresti se sa naoružanim ljudima koji su upali u autobus. No, sve je dobro prošlo. Molitve i zagovor Majke Božje sačuvali su nas od zla.

Nastavili smo put kroz prekrasnu Bosnu, okićenu beharom. I dok se raznobojni behar slijevao našim vidikom, nismo ni opazili kako smo brzo stigli na cilj.

Tamo su nas čekali dragi domaćini: tuzlanski gvardijan fra Jozo Bošnjaković i članovi Hrvatskog kulturnog društva "Napredak". Susret je bio vrlo srdačan.

Poslije svečanog objeda, koji je protekao u vrlo ugodnom raspoloženju i svečano, upoznali smo znamenitosti grada i posjetili smo Muzej soli.

Navečer u 18 sati u organizaciji HKD "Napredak" otvorena je izložba fotografija. Izložbu je otvorila prof. Marica Petrović. Preko tih fotografija imali smo priliku upoznati povijesni put razvoja i rad HKD "Napredak".

U 19 sati, poslije sv. mise naš zbor je priredio u crkvi koncert. Na programu su bile kompozicije J.S. Bacha, V.A.Mozarta i A.Vidakovića. Zborom je ravnala s.Mirjam Pandžić, a na orguljama je svirao Alen Kopunović.

Bila je to kolaudacija tuzlanskih orgulja, koje su morale biti demontirane kada se rušila stara franjevačka crkva i smještene su u crkvi u Šikari. Sada su orgulje

premještene u novu crkvu u Tuzli pa će Tuzlanci moći slušati njezine svečane i lijepe akorde.

Prenoćili smo kod divnih i gostoljubivih domaćina. Većina njih su za nas stari znanci, jer smo u Tuzli već gostovali.

U nedjelju, 14. travnja pjevali smo na sv. Misi u Tuzli, a oko 11 sati gostovali smo u Lukavcu, gde smo poslije sv. mise održali koncert. Pored Hrvata na koncertu je bio lijep broj Muslimana.

Poslije koncerta bili smo na prijateljskom ručku. Raspoloženje je bilo na vrhuncu. Orila se pjesma, tekao je razgovor. Sve je to bilo kao odraz ljubavi i istinske težnje za mirom i jedinstvom svih ljudi dobre volje.

Rastali smo se uz dogovor: "Do viđenja u Subotici!"

Puni najljepših dojmova zbog svega lijepog što smo doživjeli vratili smo se u našu Bačku i u voljenu Suboticu.

Vita Grunčić

USKRSNI KONCERT KATEDRALNOG ZBORA "ALBE VIDA KOVIĆ"

U petak (5. travnja 1991.) uoči Bijele nedjelje bio je svečani koncert katedralnog zbora "Albe Vidaković" u bivškoj židovskoj sinagogi u Subotici.

Koncert je imao nekoliko vrlo primjetnih osobina koje treba istaći. Ova glazbena priredba je bila u uskršno vrijeme i zato je u programu bilo niz zbornih skladbi posvećenih Uskrsu kao najvećem kršćanskom blagdanu. Izvedena su dva gregorijanska korala: "Uskrsna sekvenca" i "Aleluja". Iz stare zbirke crkvenih napjeva "Cithara octochorda" (1701. i 1757. god.) pjevali su četiri poznate uskrsne pjesme. U duhu uskrsnog vremena na programu su bile zborne pjesme poznatijih svjetskih skladatelja W. A. Mozarta: Aleluja (iz moteta "Exultate, jubilate"), G. F. Han-

dela: Aleluja (zbor iz oratorija "Mesi-ja").

Ovaj koncert je bio doprinos ljepšem ugođaju uskrsnog blagdana i proslavi Mozartova jubileja, koji slave svi štovatelji njegove besmrtnosti glazbe. Osim navedenog, izvedene su ove zborne pjesme W. A. Mozarta: Pred Tobom kleči, "Laudate Dominum", "Ave verum".

Uz navedena djela, na programu svečanog koncerta bili su zastupljeni i drugi poznatiji skladatelji.

Ovaj koncert katedralnog zbora je ujedno i doprinos proslavi jubileja 600. obljetnice prvog spominjanja Subotice u povijesnim dokumentima (1391. god.).

U izvođenju pojedinih točaka koncerta sudjelovali su mješoviti i ženski

zbor mladih, a kao solisti nastupile su Marijana Ivković i Terezija Buljovčić-Jegić. Zborne izvedbe pratili su na orguljama naši mladi umjetnici Jasna Jegić, Silvana Bilinc i Alen Kopunović.

Također je sudjelovao i mali kamerni orkestar u sastavu: Emil Gabrić i Koczo Csaba (violina), Kalmar Timea (violončelo), Kristina Molnar i Marina Pečerić (flaute).

Uspjehu ovog svečanog koncerta, koji je za sve slušatelje bio bogat i lijep doživljaj, najviše je doprinijela svojim zalaganjem i znanjem s. Mirjam Pandžić, ravnatelj katedralnog zbora "Albe Vidaković" u Subotici.

Bela Gabrić

MEĐURELIGIJSKI KONGRES ZA MIR U BEČU (WCRP)

U Modlingu kraj Beča održan je WCRP /EUROPA kongres (tj. kongres Svjetske Konferencije religije za mir, odj. Evropa) u vremenu od 9. do 12. svibnja 1991. god. Iz Jugoslavenske sekcije bili su prisutni: voditelj Mladen Karadole iz Belgije; dvije Židovke; imam zagrebačke džamije Softić; prav. sveć. Jovan Nikolić; Antun Kopilović i Timko Mihajlo iz Djela Marijina; p. Vladimir Horvat, isusovac.

Nakana organizatora je organiziranjem takvih skupova unapređivati dijalog među predstavnicima tri monoteističke religije Biblijskog kruga, kršćanske, židovske i muslimanske, kao i dijalog sa ostalim velikim religijama svijeta, što je veliki doprinos miru i suživotu svih naroda i kultura na evropskom i ostalim kontinentima.

Program se odvijao u četiri referata, rad u grupama i uz zajedničku molitvu za mir, te posjet vjerskim centrima.

I. predavač, kard. dr. Konig, ocrtao je doprinos religija izgradnji mira s posebnim naglaskom na kršćanski doprinos. Potcrtao je sav ekumenski napor poslije II. V. koncila, kao i napor sadašnjeg Pape za stvaranjem dijaloga sa ostalim religijama i kulturama suvremenog časa.

II. predavač, dr. Vladislav Bartoszevsky, poljski ambasador u Austriji, iznosi socijalni aspekt međureligijskog dijaloga i iznosi problem postkomunističkih izama u zemljama ist. Evrope, kao neonacionalizam, netolerantnost, konzumizam itd.

III. predavač, gđa Philips Allison, govori o ekološkom vidu dijaloga i suradnje među predstavnicima religija s naglaskom na odgoj za očuvanje prirode.

IV. predavač, dr. Leroy, govorio je o ekonomskom aspektu dijaloga kao mogućnosti programskih opredjeljenja za rješavanje problema Sjever - Jug.

U popodnevnim satima prvog dana, zajednički smo posjetili Islamski centar u Beču, ušli smo u prepunu džamiju klanjatelja, jer je upravo bila blagdanska molitva u petak. Zatim sinagogu gdje nam je rabin pokazao neke prastare primjerke svitaka Tore. U budističkom centru su nam predstavili sve tri struje: Zen, Theravade i RISHO-Kosei-kai koje djeluju u istom centru. Na kraju posjet katedrali sv. Stjepana i primanje kod gosp. nadb. Groera. Interesirao se posebno za našu sekciju i raspitivao o patrijarhu Pavlu, kojeg je posjetio prije nekoliko godina u Prizrenu.

U radu po grupama se očitovalo kako smo mnogi neiskusni, pa čak i nespremni za dijalog: muslimanima se spočitavalo zbog fundamentalizma, što su oni i razjasnili činjenicom da mnogi ne žive po Kur'anu, nego po domaćoj tradiciji koja je još uvijek obojena ekspanzionizmom. Kršćanima su iz Risho-kosei-kai budizma predbacivali da su previše superiorni i samodostatni, te da svoje poslanje izvršuju prozelitistički, a jedan musliman je rekao čak i ovo: kako mislite ostvariti ujedinjenu Europu ako ne prihvaćate dijalog sa ostalim religijama.

Koliko su pojedini predstavnici iskreno sudjelovali, vidjelo se po zajedničkoj molitvi: čini mi se da je svaki izabrao onaj tekst iz svoje tradicije koji je blizak i drugima, uopće nije bilo ekstravagancija ili nametljivosti.

Ovo me uvjerava da je ŽELJA ZA DIJALOGOM I JEDINSTVOM jako izražena u svim religijama i da je to ZNAK VREMENA SADAŠNJEGA ČASA tj. da Duh Sveti djeluje na svim nivoima u tom pravcu.

S tim je u vezi izjava jedne od voditeljica skupina: "Religija, u kojoj ne dominira ljubav, postaje ideologizirana, a iskustveno vidimo da od te mane ni jedna od religija nije bila pošteđena."

Iznešeni su i neki konkretni prijedlozi:

1. ponuditi kalendar u kojem će biti naznačeni vjerski praznici svih većih vjerskih zajednica,
2. iskoristiti svaki vjerski blagdan za međureligijski dijalog,
3. na evropskoj TV napraviti nešto međureligijskog programa,
4. odgajati već djecu u međureligijskom dijalogu, kao što je iskustvo francuskih katehista iz Anegers-a koje su započele sa informacijama i Islamu, što je prihvatio predsjednik muslimana te o tome pisao Papi i iz toga se rodio Papin Apel za dijalog triju monoteističkih religija Biblije u rješavanju pitanja Jeruzalema,

5. YU sekcija je predložila slanje Apela za mir u Jugoslaviji, što je na plenarnoj sjednici i prihvaćeno, a sam tekst je dijaloški nadahnut, tj. traži se demokracija, ali se nikoga ne poziva na odgovornost,

6. u Jugoslaviji što više proširiti skupove ove Konferencije, pa i osnovati sekcije u Beogradu/Novom Sadu i Sarajevu/Mostar. Muslimani su se posebno interesirali za položaj Muslimana u Novom Sadu i u Beogradu.

Antun Kopilović

BAČKI PETROVAC

Prigodom nedavne posjete Slovacima koji žive u Mađarskoj, Rumuniji i Jugoslaviji, Dr. Jan Čarnogursky, prvi potpredsjednik vlade Republike Slovačke, je sa svojim suradnicima nakon službenih susreta i razgovora sa odgovarajućim predstavnicima vlade i građanskih vlasti Pokrajine Vojvodine u Novom Sadu, posjetio dne 7. 4. i veliko kulturno i gospodarsko središte Slovaka u našoj zemlji - Bački Petrovac. Tu se susreo sa većom grupom Slovaka iz cijele Vojvodine, razgovarao sa njima i pomno slušao njihova izlaganja, želje i prijedloge o tome što i kako bi im matična domovina mogla i trebala pomoći da na ovim prostorima očuvaju svoj narodni identitet te tako svojim vlastitostima obogaćuju suživot ostalih naroda sa kojima ovdje već stoljećima žive u slozi i razumijevanju. (Prema popisu stanovništva iz 1981. g. u Vojvodini živi oko 70.000 Slovaka.)

Prilikom ove posjete, dr. Čarnogursky je pohodio i ovdašnju evangeličku crkvu, u kojoj je toga dana bila upravo svečana obnova krsnog zavjeta (konfirmacija) djece i njihovo prvo pristupanje i učestvovanje na Večeri Gospodnjoj.

Takodjer je osim toga pohodio i ovdašnju katoličku crkvu i razgledao je. Ovdašnju katoličku crkvu, koja štuje sv. Vojtjeha kao svoga zaštitnika, dao je sagraditi biskup mons. Lajčo Budanović, apostolski administrator tadašnje Apostolske administrature Bačke, da služi za bogoslužje ne samo tek malom broju Slovaka-katolika, nego još više učenicima katolicima, koji će se školovati u ovdašnjoj tada jedinoj gimnaziji sa slovačkim nastavnim jezikom. Potaknut takvim željama je namjeravao i već vodio pregovore da kupi odgovarajuću građevinsku površinu i podigne internat, kako bi katolički učenici na gimnaziji imali gdje stanovati, za vrijeme školovanja. Crkva je blagoslovljena u listopadu 1938. god., ali kasnije ratne okolnosti su biskupa spriječile u ostvarenju ove njegove plemenite namjere. Sada u ovu crkvu dolaze Hrvati-katolici, koji su došli ovamo većinom iz Bosne, naselili se ovdje i zaposlili. Svake nedjelje je za njih ovdje sv. misa na hrvatskom jeziku u 11 sati. Sv. misu služi, vjeronauk drži i pastoralno se brine za njih vlč. Franjo Davčik, župnik iz Futoga.

Dr. Čarnogursky je zatim razgledao još i ovdašnju gimnaziju, u kojoj se i danas nastava održava na slovačkom jeziku, upoznao se sa njezinim radom kao i sa poteškoćama, sa kojima se taj rad susreće, te je u kasnim poslijepodnevrim satima zajedno sa suradnicima otputovao u Bratislavu.

(Dr. Čarnogursky je katolik. Radi svoje vjere je bio čak i proganjan.)

V.

PROŠTENJE U SUBOTIČKOJ ŽUPI MARIJA MAJKA CRKVE

I ove godine se župska zajednica u Aleksandrovu za svoje proštenje spremala devetnicom. Propovjednici su bili svećenici: Andrija Anišić, Franjo Ivanković, o. Ante Knežević, Julije Bašić, o. Marijan Kovačević, Blaško Dekanja, Lazar Novaković i Andrija Kopilović. U devetnici su aktivno sudjelovali i roditelji, kumovi i ovogodišnji krizmanici, tako da je devetnica bila svojevrsna duhovna obnova. Svaki dan u 17 sati je bila služba riječi mađarski, a u 18,30 sv. misa, propovjed i svibanjska pobožnost hrvatski. Na sam dan proštenja u 7,30 je bila svečana misa mađarski, a u 9,30 svečana misa hrvatski sa blagoslovom male djece. Navečer u 18 sati je bila svečana biskupska misa koju je predvodio mons. Janos Penzes, a propovjed na hrvatskom i mađarskom je održao gospodin Stjepan Beretić, župnik katedralne župe sv. Terezije. Tema devetnice su bila otajstva krunice a tema na proštenje je bila: Marija koja s nama moli. G. Beretić je vrlo lijepo ovu temu uklopio u 600-godišnjicu grada Subotice. Kao i svake godine, tako se je i ove godine polazalo da je ova nova crkva svetište svih Subotičana gdje pod okriljem Majke nalaze svoje utočište, utjehu i radost.

A.K.

PROŠTENJE U ĐURDINU

Već je godinama običaj da se na blagdan Prvog svišnja proštenje okupi lijep broj vjernika u đurđinsku crkvu, koja je posvećena sv. Josipu radniku.

Ali, osim crkvenih svečanosti, ovogodišnje đurđinsko proštenje bilo je popraćeno bogatim zabavnim i kulturnim programom.

U subotu, 27. travnja u 19 sati u izložbenoj dvorani Doma kulture u Đurđinu bilo je svečano otvaranje izložbe slika članova Likovne sekcije KUD "Bunjevačko kolo" iz Subotice.

Goste je pozdravio i izložbu otvorio Lozije Stantić, potpredsjednik KUD "Bunjevačko kolo". Zatim je o estetskim vrijednostima izloženih slika govorio Šime Peić, predsjednik Likovne sekcije KUD-a. Izlagalo je oko 30 članova, pa je to bila bogata smotra njihovog rada i ljubavi prema likovnoj umjetnosti.

Na blagdan Prvog svišnja poslije podne u 3 sata đurđinski Konjički klub je organizirao konjičke trke.

Istoga dana u velikoj dvorani Doma kulture u Đurđinu sa početkom u 19.30 sati Folklorna i Literarna sekcija KUD "Bunjevačko kolo" priredile su bogat umjetnički program.

Potrebno je stalno tražiti nove oblike i načine za upoznavanje kulturne baštine Hrvata u Bačkoj i drugih naroda s kojima smo stoljećima zajedno.

Grgo Bačlija

KOD MENE NEĆE VUĆATI

Jedne nedilje izadje Rica Pišta na subotički vašar. Ako natrevi, kupio bi jednu kravu. Razgledao je vašar, al dugo nije ništa našao. Digod već prid podne natrevi na seljaka, koji je s obližnjih bunjevački salaša dotiro kravu. Na prvi pogled krava se Pišti dopala. Oma se počmu i pogadjati. Seljak je falio kravu da je prvotelkinja i zdravo dobra mlikulja. A i ne ište tušta. I Pišti se učini da nije skupa. Udare nekoliko puta dlanom i dlan, pogode se. Pišta isplati, a seljak metne novce u džep.

Sad će Rica Pišta seljaku:

-Kad smo pogodili i dobio si novce, pravo kaži, kaki mana ima krava?

Seljak se lukavo nasmije, pa će iskreno:

-Kad se muze vuća se. Privrne kravljaču, keči stočić, a kadgod dovati i onog koji je muze.

-Ajak,- brzo odvrati Pišta - ja znam lik, kod mene neće vućati. Evo, triput ćemo prometnit novce ispod krave i cigurno neće više vućati.

Seljak pristane. Stane s druge strane krave i ispod kravinog trbuva pruži Pišti novce. Pišta ih privati i priko kravinih ledja vrati seljaku. Tako urade tri puta. Kad je Pišta i treći put privatio novce, metne ih u svoj džep i kaže:

- Sad vodi krava na tvoj salaš, nek kod tebe vuća. Ja kazo: kod mene neće vućati.

Zabilježio Antun Gabrić, Tavankut

NOVA IZDANJA

ZBORNİK "IVAN ANTUNOVIĆ" br.1.

Zbornik "Ivan Antunović" br.1. sadrži predavanja na književnoj večeri u subotičkom sjemeništu "Paulinum" 14.VIII.1988.god. i na znanstvenom skupu u "Paulinumu" 18. i 19.XI.1988.god. Osim toga objavljeni su neki radovi, koji nisu bili čitani na tim priredbama.

Književna večer i znanstveni skup održani su u povodu stote obljetnice smrti biskupa Ivana Antunovića (1815.-1888.).

Upornošću i poduzetnošću Lazara Ivana Krmpotića, predstojnika i ostalih suradnika Instituta "Ivan Antunović", izdavača ovog Zbornika, prvi put našem znanstvenom i kulturnom općinstvu predložen je pokušaj cjelovitog i interdisciplinarnog osvjetljavanja bogatog djelovanja biskupa I. Antunovića.

Zbornik je podijeljen na tri tematska dijela, premda u njemu nisu izričito naznačeni: književni, povijesni i postoralno-teološki.

Iako I. Antunović nije želio biti književnik, ipak je ostavio iza sebe nekoliko beletrističkih ostvarenja. Na njihove rodoljubne težnje, čudoredne stavove i biografska obilježja ukazali su Bela Gabrić, Ivo Prčić i s. Fides Vidaković.

U drugome dijelu valja istaknuti prilog Đure Vidmarovića o narodnom preporodu bunjevačko-šokačkih Hrvata u sklopu hrvatske historiografije i članak fra Emanuela Hoška o suradnji poznatog franjevačkog povjesničara fra Euzebija Fermendžina u Antunovićevom djelu "Razprava o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih..." (Beč, 1882.). U vezi s ovim djelom posebno je vrijedan prilog Ante Sekulića.

U trećem dijelu o. Ante Sekulić je sustavno obradio dosad malo poznato dogmatsko i moralno učenje biskupa I. Antunovića. Kao preteču suvremenog ekumenizma prikazao ga je L. I. Krmpotić. Kao osnivača "Bunjevačkih i šokačkih novina" prikazao ga je Andrija Anišić. Kao duhovnog pisca opisao ga je o. Mato Miloš. Antunovićev rad kao usuglasitelja bunjevačkih narodnih običaja i kršćanske vjere u svom djelu "Slavjan" opisao je Franjo Ivanković. Kao pastoralnog djelatnika prikazao ga je Antun Kopilović.

Nedostaje politička dimenzija Antunovićeva djelovanja, jer na znanstvenom skupu o tome se nije moglo otvoreno govoriti, dok mu je društveno-karitativna djelatnost, zbog nesređenosti arhivske građe u Kaloči, vrlo oskudno osvjetljena. Bez obzira na te nedostatke zbornik je prvo poslijeratno djelo o tom velikanu koji je još uvijek velikom broju podunavskih Hrvata, nažalost, velika nepoznanica.

Zbog toga svima, a osobito mladom naraštaju, preporučam da uzme i čita ovu knjigu, jer će mu pomoći u upoznavanju naše kulturne baštine i našeg preporoditelja biskupa Ivana Antunovića.

Tomo Vereš

("Glas koncila", Zagreb, 19.V.1991. br.20. str.9.)

P.S.

Zbornik "Ivan Antunović" br.1. možete kupiti kod Vašeg župnika, zatim u subotičkim knjižarama, ili prodavnicama knjiga u predvorju katedrale i u franjevačkom samostanu. Možete ga i naručiti kod Instituta "Ivan Antunović", 24000 Subotica, Trg žrtava fašizma 19.

REHABILITACIJA Dr ANTE SEKULIĆA

Dekanat Pedagoškog fakulteta Sveučilišta u Rijeci donio je odluku o rehabilitaciji prof. dr. Ante Sekulića, koji je u toj ustanovi od 1968. god. predavao hrvatski jezik i stariju hrvatsku književnost.

Ali, u sklopu poznatih političkih zbivanja uhićen je u lipnju 1972. god. i u Subotici je osuđen na 2 godine zatvora zbog navodnog "nacionalističkih djelovanja".

Sada, zbog novih demokratskih promjena u Hrvatskoj, prof. dr. Ante Sekulić je rehabilitiran. O tome je pismeno obaviješten i pozvan da nastavi svoj profesorski rad. Tu obavijest je sa zahvalnošću primio, ali zbog svoje životne dobi nemože nastaviti predavanja na tom Fakultetu.

Ovu vijest je donio riječki "Novi list" pa je tako donekle ispravljena nepravda, ali rane se ne mogu zaliječiti.

DUHOVNA OBNOVA U SOMBORU

Od petka 8. ožujka uvečer do nedjelje 10. ožujka ove godine trajao je program duhovne obnove, priredjen u našoj crkvi i kući, predviđen za vjernike Sombora. Voditelj obnove je bio profesor KBF iz Zagreba dr. Tomislav Ivančić. Kroz predavanja koja su održavana prije i poslije podne svakoga dana i kroz susrete u sv. misi, u sv. ispovijedi, kroz križni put, vjernici su imali priliku da obnove i obogate svoje vjerničko iskustvo.

Sudionici duhovne obnove slušali su nagovore na teme: TKO JE BOG; TKO JE ČOVJEK; ODNOS IZMEDJU BOGA I ČOVJEKA; OBRAĆENJE; MOLITVA;

Sadržajnim i poticajnim riječima voditelj je govorio o stvarnostima vjere. Sudionici obnove imali su priliku uranjati u otajstva kršćanske vjere. Teme, koje su obrađivane, klasične su teme kršćanske poruke i života u vjeri. Vjernici su kroz nagovore voditelja doživljavali bogatstvo i raznolikost iskustva u vjeri. Mogli su se uvjeriti da je Isus Krist uvijek isti, "jučer i danas"-i bit će takav sutra. No, ujedno su mogli doživjeti bogatstvo što ga u sebi krije osoba Isusa Krista, ljepotu stvaranja i stvorenja. Razmišljanje o grijehu kao prekidu te Božje ljepote dobiva tada svoje pravo značenje. Poticajnim riječima voditelj je slušatelje vodio kroz realnost života. Ukazivao im na strašne posljedice odbacivanja Boga kao vrhunac Božjeg sagibanja ljudima u njihovoj bijedi, voditelj je istaknuo nužnost obraćenja da bismo mi ljudi mogli živjeti zajedništvo s Bogom svetim i posvudašnjim. Objasnio je slušateljima važnost molitve u hodu obraćenja, na putu obnove zajedništva s Bogom.

U predavanjima, koja je voditelj iznosio dinamično i sadržajno, bilo je vremena i za kratko molitveno iskustvo, u kojem su mogli sudjelovati svi prisutni. Predavač je na jedan nenametljiv način htio iskazati važnost svjesnosti prisutnosti Božje, koja je osnova za pravilan i suživiljen odnos sa Bogom. Cjelokupna duhovna obnova je djelovala vrlo poticajno na molitvu i na intenzivan vjernički život.

U duhovnoj obnovi sudjelovali su svi uzrasti vjernika. Redovito je bilo prisutno preko stotinu osoba. Najviše ih se okupilo zadnjega dana. Zbog prisustva većeg broje starijih osoba, stil izlaganja prilagodjen je starosnoj dobi tih vjernika.

Za vrijeme održavanja duhovne obnove mogle su se nabaviti knjige što ih je napisao dr. Ivančić. Za zainteresirane vjernike predavanja su snimljena na kazete.

Za ovu sredinu bilo je to svakako jedno sasvim novo iskustvo i prilika za veću povezanost svakidašnjice sa vjerom i spasenjem.

Jedan od lijepih plodova ove duhovne obnove je zajednička molitva koja se održava svake subote u 20 sati u samostanu karmelićana i na kojoj sudjeluje lijepi broj osoba svih uzrasta. Svim zainteresiranima somborcima preporučujemo ovo zajedništvo molitve.

SELENČA

Vjernici ove župe su doživjeli 11.04.1991. veliku radost. Iz njihove župe je s. Marija-Ana Gašparovska, kćer Franje i Ane r. Trusina, polagala toga dana doživotne redovničke zavjete u Družbi milosrdnih sestara sv. Križa u Djakovu. To je za posljednjih 15 godina već peta, koja je polagala doživotne redovničke zavjete a četvrta u ovoj Družbi. Jedna je u Družbi Kćeri Marije Pomoćnice - salezijanke. (U Družbi milosrdnih sestara sv. Križa su položile doživotne zavjete: s. Rastislava Ralbovska, s. Margita Gašparovska, s. Deodata Kočondova i sada s. Marija-Ana Gašparovska; a u Družbi kćeri Marije Pomoćnice s. Alžbeta Vrabčanjakova.) Na slavlju u Djakovu su uz rodbinu sudjelovali i mnogi drugi - (pun autobus vjernika). U 7 sati uvečer je bila zatim sv. misa u ovdašnjoj župnoj crkvi kao zahvala Bogu za ovaj lijepi dar ovoj župi-dar duhovnog zvanja te kao prošnje za daljnja kako ženska tako i muška zvanja.

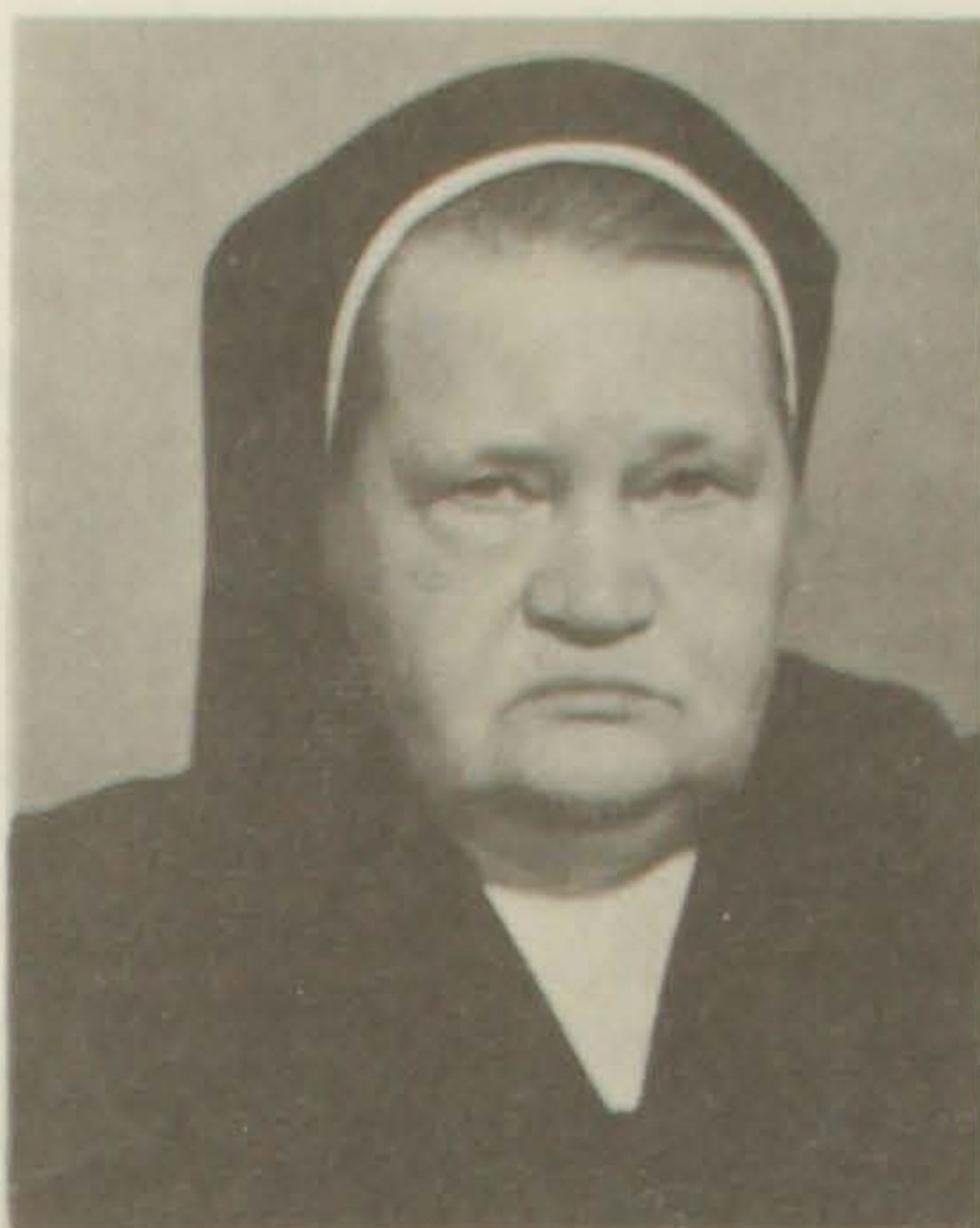
Dne 15.travnja 1991.g. preminula je s.M.Anka Romić u samostanu ss. NAŠE GOSPE zvanom "Anuncijata" u Subotici. Sahranjena je u utorak 16.4.1991. na Bajskom groblju u zajedničku grobnicu sestara "Naše Gospe" - Zagreb.

S.Anka - Cecilija romić rođena je 5.4.1913. u okolici Subotice - na Zobnatici, u seljačkoj obitelji od oca Laze i majke Ane rođ.Vereš. Među desetero djece Cila je bila najmlađa. Prema tadašnjim mogućnostima obitelji u školu je išla samo toliko da je znala čitati i pisati. Kasnije nam je pričala da je idući za stadom volila čitati "glasnike".

Kad se u Subotici formirala samostalna Družba "Bačkih siromašnih ss. učiteljica od NAŠE GOSPE", među mnogim djevojkama iz Subotice i okolice Cecilija Romić je također stupila u centralni samostan te Družbe na bivšem Zrinjskom trgu 22. Nakon par godina kandidature, koju je provela u Novom Sadu, završila je Novicijat u Subotici i 1937.g. položila prve redovničke zavjete. Iza toga je opet kao mlada sestra bila premještena u Novi Sad, gdje je ostala sve do početka rata 1941. godine. Odatle je s drugima otišla u Zagreb.

Tijekom ratnog i poratnog vremena s.M.Anka je bila u više Družbinih kuća: Zagreb, Subotica, Taborsko, Gunja, Remete, i dr. Svugdje je bila kao pomoć u kućnim poslovima. Kad je 1981/82. godine sagrađena i otvorena kuća naše Družbe u ulici M.Bursač, na domak crkve Isusova Uskrnuća u Subotici s namjenom "za starije i bolesne sestre", i s.An-

UMRLA NAM JE S.ANKA ROMIĆ

ka je iz Remeta premještena u nju. Uz razne dužnosti u ovom samostanu, kroz posljednjih 6 godina tu je s velikom ljubavlju njegovala našu nepokretnu s.M.Amadeju Huzsár.

Sestra M.Anka je bila jedna od onih mnogobrojnih redovnica koje idu k bogu jednostavnim putem služenja drugima u običnim svakodnevnim poslovima. A takov služenje samo Bog može pravo nagraditi... Međutim, čitamo u G.K. da je nedavno i Sveti Otac odlikovao neke sestre upravo na takvim službama... No, s.Anka je ipak imala i svoj originalni stil života. Spomenut ću samo neka obilježja.

Svjesna svojih ograničenosti, ispravno je zamjećivala i cijenila ono dobro i lijepo što drugi znaju i čine. Nije bila škrtu u

davanju priznanja. A to je rijetkost u takvim slučajevima... Sve ju je zanimalo što se događa oko nje i u svijetu... Dok su joj psihičke sposobnosti dopuštale, puno je čitala, pa i teže stvari... S ljubavlju je pratila život župe i rad sestara u apostolatu... Iako sama ostarjela, čini se da nije puno polagala na starost, ali je zato jako volila djecu i mlade. Tu ljubavim je nastojala na bilo koji način i pokazati... Rado je molila i trpjela za duhovna zvanja u župi i u Družbi...

Uzročnike svoje bolesti s.Anka je nosila u sebi kroz duge godine, uglavnom na nogama i vedro. Uvijek je računala s tim da će biti "šlagirana" radi visokog tlaka i velike skleroze. Govorila bi nam: "Samo da me dobro pogodi (kap) da ne budem drugima na teret!" ... Nije se bojala smrti, ali je izbjegavala mrtve... Gospodin sa svakim ima svoje planove. Tako je i naša s.Anka mjesec dana bila u krevetu kao teški bolesnik; dok sve u njoj nije otkazalo: srce, pluća, bubrezi, jetra...

Otišla je s.Anka s ove zemlje podvoren od svojih sestara, a brigom g. župnika više puta utješena svetim Sakramentima. Preminula je pogledom uprtim u Raspelo na zidu redovničke ćelije, okružena prisutnošću i molitvom svoje zajednice do posljednjeg daha. Možemo reći zaista, mirno je "usnula" u Gospodinu. Neka počiva u MIRU!

"Iako se u samostanu koji puta teško živi, lijepo je u njemu umrijeti", ova misao piše na ulaznim vratima u jedan samostan.

s.M.Andelina

Književni ogalas

Dr Ante Sekulić: "BAČKI HRVATI"

Jugoslovenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu objavila je knjigu dr Ante Sekulića "Bački Hrvati".

To je drugo prošireno izdanje knjige, koju je objavio isti izdavač 1986. godine pod naslovom: "Narodni život i običaji bačkih Bunjevaca".

Ova knjiga je do sada najpotpuniji prikaz o Hrvatima u Bačkoj. Prikazana su njihova naselja i povijest. Prikazan je narodni život sa običajima i politički život tokom dugog perioda. Opisana je njihova kulturna baština, narodna i umjetnička književnost.

U današnje doba kad se mnogo govori i piše o samobitnosti i porijeklu bačkih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca), ova knjiga dr Sekulića je nazaobilazna jer daje odgovor na mnoga suvremena pitanja.

Zato svima, osobito mlađem naraštaju, preporučamo ovo vrijednu knjigu, jer će im pomoći u političkoj orijentaciji.

Knjigu možete kupiti u subotičkim knjižarama; u prodavnicima knjiga u predvorju biskupije; u franjevačkom samostanu u Subotici; u kancelariji Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, Radnički univerzitet III. kat.

KNJIŽEVNI OGLAS

Fra Stanko Bačić, VISOVAČKI FRANJEVCI U SKRADINSKOJ BISKUPIJI

Knjižnica Zbornika "Kačić" - monografije, dokumenti, grada... br.20. Split 1991., str.296. Prikaz pastoralnoga djelovanja franjevaca od dolaska Osmanlija (1522.) do danas. Župe, crkve, kapele, župnici i kapelani, statistike, migracije. Ilustrirano, kazalo osobnih imena i zemljopisnih naziva, popis slika, sažetak na njemačkom jeziku, tvrdi i meki uvez, višebrojna naslovna stranica.

Cijena: 300 din.

Željko Hell, ZA KRIŽEM III PRIČA O NARAVI

Izdanja zbornika "Kačić" - niz "Riječ", br.1., Split 1991., str.128. Suvremeni psihološki roman u kojemu pisac ulazi sve dublje u mistično i ezoterično. Dvobojni omot.

Cijena: 150 din.

Narudžbe: Zbornik "Kačić", 58230 Sinj, Jonića 1.